

ИНФОРМАТИВНИ ПРИРУЧНИК ЗА ДИЈАСПОРУ

Приредили

Александра Којић Даринка Ђуран
Братислав Ђуровић

Министарство за дијаспору
Влада Републике Србије

Библиотека
ПРАВО, ЗАКОНОДАВСТВО И СУДСКА ПРАКСА

Едиција
УЏБЕНИЦИ И ПРИРУЧНИЦИ

Уредник
Александра Којић
секретар у Министарству за дијаспору

Главни и одговорни уредник
Слободан Гавриловић

ИНФОРМАТИВНИ ПРИРУЧНИК ЗА ДИЈАСПОРУ

Приредили

Александра Којић Даринка Ђуран
Братислав Ђуровић

Подаци објављени у овој брошури одговарају стању закључно са новембром 2008. године.

САДРЖАЈ

<i>Уводна реч мр Срђана Срећковића, министра за дијаспору</i>	5
<i>Декларација о пројашењу односа између ошацибине и расејања односом од највећеї државної и националної инїереса</i>	9
<i>Министарство за дијаспору</i>	11
I. Држављанство	15
II. Лична документа	33
III. Дипломатско-конзуларна представништва	43
IV. Изборно право дијаспоре	51
V. Учење српског језика за Србе који бораве изван Републике Србије	57
VI. Признање страних школских и високошколских квалификација	61
VII. Рад и запошљавање	67
VIII. Здравствено осигурање	73
IX. Пензијско и инвалидско осигурање	79
X. Економске информације	91
XI. Пројекат повратка стручњака	113
XII. Царински прописи (Изводи)	117
XIII. Служење војног рока	131
XIV. Боравак странаца	145
XV. Суфинансирање пројеката	149
<i>Корисни линкови</i>	151

Драги пријатељи,

Задовољство ми је да вам представим
Информативни приручник за дијаспору.

Ово је први приручник намењен вама који живите изван Србије. Тим на чијем сам челу сматра да су вам потребне најнеопходније информације о вашим правима и обавезама, поступцима пред државним органима, о привредном, културном и политичком животу матице. Ова публикација треба да вам олакша комуникацију са државним органима који су свесни колико вам недостају квалитетне професионалне услуге институција државе. Настала је као резултат анализе ваших најчешће постављаних питања до чијих смо одговора дошли непосредно сарађујући са другим ресорним министарствима. Приручник садржи 15 поглавља у којима су наведени надлежни органи за сваку област (адресе, телефони, електронски линкови, процедуре и неопходна документација).

Мишљења сам да држава Србија није до сада довољно бринула о вашим потребама и захтевима. Због тога овај приручник представља почетак суштинских промена и сарадње на партнерској основи и искрено смо посвећени том задатку. Имамо и подршку Владе, одлучне у намери да односи са вама буду приоритет.

Партнерских односа нема уколико нема узајамног поверења, а изгубљено поверење дијаспоре у матицу намеравамо да повратимо дугорочним и стрпљивим радом, корак по корак, али одлучно и конкретно.

Односи са дијаспором имају вишеструки значај у процесу европских интеграција и стварању модерне Србије. На том путу очекује нас још много посла и нужних реформи које морамо да спроведемо, а подршка дијаспоре у остварењу тих циљева нам је од великог значаја.

Министарство за дијаспору вам ставља на располагање енергију, вољу и знање да заједно започнемо нову етапу квалитетнијих односа на релацији дијаспора–матица.

С најбољим жељама,

МИНИСТАР
мр Срђан Срећковић

ДЕКЛАРАЦИЈА

О ПРОГЛАШЕЊУ ОДНОСА ИЗМЕЂУ ОТАЏБИНЕ И РАСЕЈАЊА ОДНОСОМ ОД НАЈВЕЋЕГ ДРЖАВНОГ И НАЦИОНАЛНОГ ИНТЕРЕСА*

I

Однос између отаџбине и расејања сматра се односом од највећег државног и националног интереса.

Ради приближавања два невољно и просторно одвојена дела српског народа и других народа који живе у Србији и ради задовољења бројних и разноврсних потреба и интереса, како оних који живе у отаџбини тако и, нарочито, оних који живе у расејању,

Влада овим потребама и интересима посвећује дужну пажњу тиме што однос ради њиховог испуњења сматра највећим државним и националним интересом.

То значи да се сваком предлогу или захтеву ради остварења потреба и интереса људи из расејања у отаџбини посвети озбиљна пажња тако што ће се у кратком времену предложити или донети појединачни, односно општи акт из надлежности Владе, односно надлежног министарства, донети подзаконски акт или предложити закон и о томе обавестити подносиоци предлога или захтева.

II

То даље значи да Влада треба да разматра захтеве припадника српског народа који желе да дођу да живе у Србији, као и могућности да се за то створе материјални услови.

III

То даље значи и да ће онима који желе да дођу у Србију бити омогућено да донесу своја материјална и духовна добра којима ће, поред свог присуства и присуства свог потомства, допунити и обогатити Србију.

---

* Декларација је објављена у „Службеном гласнику РС“, број 86/06.

МИНИСТАРСТВО ЗА ДИЈАСПОРУ

Министарство за дијаспору Републике Србије, једно од најмлађих министарстава у Влади Републике Србије, основано је 26. фебруара 2004. године Законом о министарствима („Службени гласник РС“, број 19/04).

Надлежност Министарства за дијаспору уређена је чланом 25. Закона о министарствима („Службени гласник РС“, број 65/08), којим је прописано да Министарство за дијаспору обавља послове државне управе који се односе на: положај држављана Републике Србије који живе изван Републике Србије; побољшање услова за остварење бирачког права држављана Републике Србије који живе у иностранству; побољшање веза исељеника – држављана Републике Србије који живе у иностранству – и њихових организација с Републиком Србијом; информисање исељеника, држављана Републике Србије у иностранству, о политици Републике Србије; стварање услова за укључивање исељеника, лица српског порекла и држављана Републике Србије који живе у иностранству у политички, економски и културни живот Републике Србије и њихов повратак у Републику Србију, као и друге послове одређене законом.

Министарство, у извршавању својих надлежности, непосредно сарађује о свим заједничким питањима с другим ресорним министарствима, органима и организацијама, као и са другим државним органима када то захтева природа посла. Сарадња се састоји у међусобном достављању података и обавештења неопходних за рад, у образовању заједничких стручних тела и пројектних група ради извршавања послова чија природа захтева учешће више органа државне управе, а остварују се и други облици заједничког рада и сарадње.

У оквиру Министарства за дијаспору раде три сектора:

- Сектор за *сћајтснa йишaњa дијаспоре*, који има задатак да прати и анализира статусна питања дијаспоре и ради на унапређењу њеног положаја;
- Сектор за *економскa йишaњa*, чији је првенствени задатак да повећа обим и интензитет економске сарадње са дијаспором;
- Сектор за *културно-йросветну, научну и сйорйску сарадњу*, који се бави очувањем српског језика, академском сарадњом, промовисањем културног стваралаштва у дијаспори и другим видовима сарадње.

Контакт

Министарство за дијаспору
Васе Чарапића 20, Београд
Република Србија

Тел.: (+381 11) 26-38-033, 26-39-221, 32-02-900

Факс: (+381 11) 26-36-815

е-пошта: info@mzd.sr.gov.yu

www.mzd.gov.rs

I. ДРЖАВЉАНСТВО

1. ПОЈАМ ДРЖАВЉАНСТВА

Држављанство је јавноправни однос између државе и појединца, који подразумева низ права (грађанска, политичка, економско-социјална) и обавеза држављана (пореска обавеза, служење војног рока).

Два основна начина стицања држављанства су *ius sanguinis* (по пореклу) и *ius soli* (по месту рођења). *Ius sanguinis* значи да лице стиче држављанство према држављанству родитеља, а по *ius soli* лице стиче држављанство државе у којој се роди.

Услед различитих начина стицања држављанства долази до појаве бипатридије, односно полипатридије (једно лице има два или више држављанства) или апатридије (лица без држављанства).

Допунски начини за стицање држављанства су:

- натурализација
- ступање у брак са лицем које има држављанство неке државе
- позакоњење
- усвојење

2. ПРОПИСИ

• Закон о држављанству Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 90/07);

• Закон о пребивалишту и боравишту грађана – пречишћен текст („Службени гласник РС“, број 42/77 – пречишћен текст, 25/89, „Службени гласник РС“, бр. 53/93, 67/93, 48/94, (17/99, 33/99), 101/05);

• Закон о кретању и боравку странаца („Службени лист СФРЈ“, бр. 56/80, 53/85, 30/89, 26/90, 53/91, „Службени лист СРЈ“, бр. 16/93, 31/93, 41/93, 53/93, 24/94, 28/96, 68/02, „Службени лист СЦГ“, број 12/05, „Службени гласник РС“, број 101/05) – важи до 1. априла 2009. године;

• Закон о странцима („Службени гласник РС“, број 97/08) – примењује се од 1. априла 2009. године;

• Закон о потврђивању уговора о двојном држављанству између Савезне Републике Југославије и Босне и Херцеговине („Службени лист СРЈ“ – Међународни уговори број 2/03).

3. СТИЦАЊЕ ДРЖАВЉАНСТВА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Држављанство Републике Србије може се стећи:

Пореклом, односно на основу уписа чињенице држављанства у матичне књиге рођених (те се сматра држављанством од рођења).

Члан 7.

Држављанство стиче дете, односно лице:

- чија су оба родитеља у тренутку његовог рођења држављани Републике Србије;
- чији је један од родитеља у тренутку његовог рођења држављанин Републике Србије, а дете рођено на територији Републике Србије;
- рођено у иностранству, чији је један од родитеља у тренутку његовог рођења држављанин Републике Србије, а други је непознат, или непознатог држављанства или без држављанства.

Члан 9.

Држављанство стиче дете, односно лице:

- рођено у иностранству, чији је један од родитеља у тренутку његовог рођења држављанин Републике Србије, а други је страни држављанин, ако га родитељ који је држављанин Републике Србије пријави до навршене 18. године живота код надлежног дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије као држављанина Републике Србије и ако поднесе захтев за упис детета у евиденцију држављана надлежном органу Републике Србије;
- под старатељством – пријаву и захтев подноси старалац;
- рођено у иностранству, чије је један од родитеља у тренутку његовог рођења држављанин Републике Србије, ако би лице остало без држављанства, чак и ако нису испуњени услови из става 1. овог члана;
- старије од 14 година – за стицање држављанства потребна је његова сагласност.

Члан 10.

Држављанство стиче дете, односно лице

- старије од 18 година, рођено у иностранству, чији је један од родитеља у тренутку његовог рођења био држављанин Републике Србије, а други страни држављанин стиче *јореклом* држављанство Републике Србије, ако до навршене 23. године поднесе захтев за упис у евиденцију држављана надлежном органу Републике Србије, под условом да није стекло држављанство Републике Србије на начин предвиђен чланом 9. став 1.

Деца рођена у иностранству

У случају кад су оба или један родитељ у тренутку рођења детета држављани Републике Србије, а дете је рођено у иностранству, захтев за упис у матичну књигу рођених, где се уједно евидентира и држављанство Републике Србије, подноси један родитељ преко дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије, на чијем подручју родитељ који подноси захтев привремено борави.

Захтев се може поднети и матичној служби општине по месту последњег пребивалишта родитеља у време рођења детета, ради уписа у матичну књигу рођених, и уједно се евидентира чињеница држављанства Републике Србије.

Ако родитељи нису имали заједничко пребивалиште, упис се врши по месту пребивалишта једног од родитеља, а ако је место пребивалишта родитеља непознато, упис се врши по месту рођења једног од родитеља (Закон о матичним књигама Републике Србије).

Уз захтев за упис подносилац прилаже

- а) ако су оба или један родитељ држављани Републике Србије – оригинал извода из матичне књиге рођених иностраног органа на интернационалном обрасцу (по Париској или Бечкој конвенцији или по билатералном споразуму). Уколико извод није на интернационалном обрасцу већ на обрасцу дотичне државе, он мора бити преведен и примерак оверен од стране дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије (уз наплату одговарајуће таксе);
- доказ о држављанству Републике Србије за родитеља;
  - уверење о држављанству Републике Србије не старије од 6 месеци које садржи клаузулу о основу и датуму уписа у евиденцију држављана Србије; или
    - извод из матичне књиге држављана која се водила у Савезном министарству унутрашњих послова, издат у складу са Законом, или
    - извод из матичне књиге рођених у коме је, у складу са Законом, уписана чињеница о држављанству Републике Србије, не старији од шест месеци; или
    - пасош СЦГ;
  - ако је дете ванбрачно, доказ о признању очинства;
- б) ако се ради о лицу које је постало пунолетно и које је као дете остало без држављанства и није било пријављено, нити је за њега поднет захтев за упис, подносилац прилаже:
- извод из матичне књиге рођених,
  - доказ да је лице без држављанства (путна исправа за лице без држављанства).

Члан 11.

Држављанство сличне дејше, односно лице

Под условима из чланова 7–10. ако је оно усвојеник-странац, односно усвојеник без држављанства, у случају потпуног усвојења;

- захтев за упис усвојеника у евиденцију држављана подноси усвојилац – држављанин Републике Србије;
- усвојеник старији од 18 година до навршене 23. године подноси сам.

Уз захтев се прилажу

- извод из матичне књиге рођених,
  - решење о потпуном усвојењу.
-

Рођењем на *Територији Републике Србије*, односно на основу уписа чињенице држављанства у матичне књиге рођених (те се сматра држављанством од рођења).

Члан 13.

Држављанство сиче геће, односно лице:

рођено или нађено на територији Републике Србије, ако су му оба родитеља непозната, или непознатог држављанства, или без држављанства или ако је дете без држављанства.

Детету из става 1. овог члана може престати да важи држављанство Републике Србије ако се до навршене 18. године утврди да су му оба родитеља страни држављани, на њихов захтев, даном достављања решења о престанку држављанства. За дете старије од 14 година потребна је његова сагласност.

Пријемом, односно на основу правоснажног решења које доноси Министарство унутрашњих послова, даном достављања решења о пријему у држављанство, а када је услов само давање изјаве о признавању државе Републике Србије за своју државу – даном давања изјаве.

Чланови 14. и 15.

Странац коме је сходно прописима о кретању и боровку странаца одобрено стално настањење у Републици Србији може бити, на свој захтев, примљен у држављанство Републике Србије:

- под условом да је навршио 18 година и да му није одузета пословна способност;

- под условом да има отпуст из страног држављанства или да поднесе доказ да ће отпуст добити ако буде примљен у држављанство Републике Србије;

- услов је испуњен ако је захтев поднело лице без држављанства или лице које пружи доказ да ће по закону земље чији је држављанин изгубити држављанство пријемом у држављанство Републике Србије;

- ако страна држава не дозвољава отпуст, или за отпуст поставља услове које странац не може да испуни, испуњеност услова се не тражи ако подносилац захтева поднесе изјаву да се одриче страног држављанства у случају стицања држављанства Републике Србије;

- одрицање или губитак ранијег држављанства неће се захтевати ако то није могуће или се не може разумно очекивати;

- странцу који је поднео захтев за пријем у држављанство Републике Србије а нема отпуст из страног држављанства, или доказ да ће отпуст добити ако буде примљен у држављанства Републике Србије може се, на његов захтев, издати потврда да ће бити примљен у држављанство Републике Србије ако испуњава остале услове из члана 14. став 1. Потврда служи за добијање отпуста из страног држављанства и важи две године;

- ако је до подношења захтева имао најмање 3 (три) године непрекидно пријављено пребивалиште на територији Републике Србије;

- под условом да поднесе писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом.

Уз захтев подносилац прилаже

- оверену копију одобрења за стално настањење у Републици Србији (овера може бити извршена од стране општине или суда);
- извод из матичне књиге рођених (и за децу уколико су обухваћена захтевом); извод из матичне књиге венчаних;
- потврду – гаранцију (зајамчење) надлежног иностраног органа да ће отпуст добити ако буде примљен у држављанство Републике Србије, а у случају да је већ отпуштен из страног држављанства решење о отпусту из страног држављанства, или
  - путну исправу која се издаје лицу без држављанства, или
  - потврду или други документ надлежног иностраног органа да ће пријемом у држављанство Републике Србије по закону земље чији је држављанин аутоматски изгубити њено држављанство, или
  - изјаву да се одриче страног држављанства ако стекне држављанство Републике Србије, уколико страна држава не дозвољава отпуст из њеног држављанства,
- доказ о пребивалишту (најмање три године) и фотокопију личне карте за странце,
- доказ о уплаћеној такси.

Уколико су захтевом обухваћена и деца а нису обухваћена у исправи која се односи на подносиоца захтева, и за њих се прилаже један од наведених докумената. Ако је дете старије од 14 година, прилаже се и његова писмена сагласност да жели да стекне држављанство Републике Србије, односно да је сагласно са изјавом родитеља – подносиоца захтева о одрицању од страног држављанства ако стекне држављанство Републике Србије.

Члан 16.

Лице рођено на територији Републике Србије може бити примљено у држављанство Републике Србије ако је до подношења захтева за пријем боравило најмање 2 (две) године непрекидно на територији Републике Србије и ако поднесе писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом.

Члан 17.

Странац који је најмање 3 (три) године у брачној заједници са држављанином Републике Србије и коме је одобрено стално настањење у Републици Србији може бити примљен у држављанство Републике Србије ако поднесе писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом.

Уз захтев подносилац прилаже

- оверену копију одобрења за стално настањење у Републици Србији (овера може бити извршена од стране општине или суда),

- извод из матичне књиге рођених (и за децу уколико су обухваћена захтевом),
- извод из матичне књиге венчаних (не старији од 6 месеци као доказ да је најмање три године у брачној заједници),
- потписану изјаву да Републику Србију сматра својом државом,
- фотокопију личне карте за странце,
- доказ о уплаћеној такси,

Уколико су захтевом обухваћена и деца а нису обухваћена у исправи која се односи на подносиоца захтева, и за њих се прилаже један од наведених докумената. Ако је дете старије од 14 година, прилаже се и његова писмена сагласност да жели да стекне држављанство Републике Србије, односно да је сагласно са изјавом родитеља – подносиоца захтева о одрицању од страног држављанства ако стекне држављанство Републике Србије.

Члан 18.

Исељеник и његов потомак могу бити примљени у држављанство Републике Србије ако су навршили 18 година и није им одузета пословна способност и ако поднесу писмену изјаву да Републику Србију сматрају својом државом.

Брачни друг лица из става 1. овог члана које је стекло држављанство Републике Србије, може бити примљен у држављанство Републике Србије ако поднесе писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом.

Уз захтев подносилац прилаже

- извод из матичне књиге рођених (и за децу ако су обухваћени захтевом)
- извод из матичне књиге венчаних
- извод из матичне књиге рођених за претке који су рођени у Републици Србији и имали држављанство Републике Србије (ако подносилац захтева није рођен у Републици Србији)
- ако је дете старије од 14 година (његова сагласност)
- писмену изјаву да Републику Србију сматрају својом државом

За пријем исељеника у држављанство Републике Србије није потребан отпуст из страног држављанства, што значи да може имати двојно држављанство (не мора живети у Републици Србији и није му потребно одобрење о сталном настањену).

Исељеник је лице које се иселило из Републике Србије са намером да стално живи у иностранству.

Члан 19.

Независно од услова из члана 14, став 1, тач. 2–4. у држављанство Републике Србије може бити примљен и странац чији би пријем представљао интерес за Републику Србију.

О пријему у држављанство Републике Србије из става 1. овог члана одлучује Влада Републике Србије на предлог надлежног министарства.

Брачни друг лица које је под условима из става 1. овог члана стекло држављанство може бити примљен у држављанство Републике Србије ако не испуњава и услове из члана 14, став 1, тач. 2–4.

Члан 20.

Ако су оба родитеља пријемом стекла држављанство Републике Србије, исто стиче и њихово дете млађе од 18 година.

На захтев родитеља који је пријемом стекао држављанство Републике Србије, исто стиче и његово дете млађе од 18 година ако се други родитељ са тим сагласи, без обзира на то да ли дете живи у Републици Србији или у иностранству.

Ако је дете старије од 14 година, за пријем у држављанство Републике Србије потребна је и његова сагласност.

Члан 21.

У случају непотпуног усвојења, усвојеник – странац који није навршио 18 година, на захтев усвојоца који је држављанин Републике Србије, може стећи држављанство Републике Србије ако са усвојоцем живи у Републици Србији.

Ако је усвојеник старији од 14 година, за пријем у држављанство Републике Србије потребна је и његова сагласност.

Члан 23.

Припадник српског народа који нема пребивалиште на територији Републике Србије има право да буде примљен у држављанство Републике Србије без отпуста из страног држављанства, ако је навршио 18 година и није му одузета пословна способност и ако поднесе писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом.

Под условима из става 1. овог члана у држављанство Републике Србије може бити примљено и лице рођено у другој републици раније СФРЈ које је имало држављанство те републике или је држављанин друге државе настале на територији раније СФРЈ, које као избегло, прогнано или расељено лице борави на територији Републике Србије или је избегло у иностранство.

Под условима из става 1. овог члана у држављанство Републике Србије може бити примљен и припадник другог народа или етничке заједнице са територије Републике.

Уз захтев за пријем у држављанство Републике Србије
на основу овог члана, ст. 1. и 3. прилаже се

- извод из матичне књиге рођених
- уверење о држављанству
- извод из матичне књиге венчаних

- фотокопија документа са фотографијом (пасош, лична карта)
  - доказ о припадности српском народу – нека од докумената у којима је ња чињеница наведена, односно у којима се то лице или његов предак већ изјаснио као припадник српског народа
  - потписана изјава да Републику Србију сматра својом државом (на посебном обрасцу)
  - сагласност детета, за дете старије од 14 година
  - доказ о уплаћеној административној такси
- Потребно је да на обрасцу захтева подносилац наведе ког народа, односно које етничке заједнице са територије Републике Србије је припадник.
-

Лица која су избегла на територију Републике Србије или у иностранство – став 2. уз захтев прилажу

- доказ о пребивалишту или боравишту (ако је лице избегло у иностранство доказ о истом)
  - извод из матичне књиге рођених
  - уверење о држављанству друге државе настале на територији СФРЈ или републике која је била у саставу СФРЈ
  - извод из матичне књиге венчаних
  - фотокопију избегличке легитимације (ако је лице избегло у Републику Србију, односно СЦГ)
  - фотокопију личне карте или друге јавне исправе
  - сагласност детета, за дете старије од 14 година,
  - потписану изјава да Републику Србију сматра својом државом
  - доказ о уплаћеној административној такси
-

Лица која имају право на држављанство по међународним уговорима – на основу ратификованог међународног уговора под условом узајамности.

4. КО ИМА ПРАВО НА ДРЖАВЉАНСТВО РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ?

Грађани Републике Србије имају држављанство Републике Србије.

Држављанином Републике Србије сматра се лице које је стекло држављанство Републике Србије у складу са досадашњим прописима.

Држављанин Републике Србије који има и држављанство стране државе сматра се држављанином Републике Србије када се налази на територији Републике Србије.

Држављанином Републике Србије сматра се и држављанин СФРЈ који је на дан 27. фебруара 2005. године имао држављанство друге републике раније СФРЈ, односно држављанство друге државе настале на територији раније СФРЈ и пријављено пребивалиште на територији Републике Србије у трајању од најмање 9 (девет) година, ако поднесе

писмену изјаву да се сматра држављанином Републике Србије и захтев за упис у евиденцију држављана Републике Србије.

Држављанином Републике Србије сматра се и црногорски држављанин који је *на дан 3. јуна 2006.* године имао пријављено пребивалиште на територији Републике Србије ако поднесе писмену изјаву да се сматра држављанином Републике Србије и захтев за упис у евиденцију држављана Републике Србије,

---

Уз захтев подносилац прилаже

- извод из матичне књиге рођених
- уверење о држављанству
- извод из матичне књиге венчаних
- уверење о пребивалишту
- фотокопија личне карте
- потписана изјава да се сматра држављанином Републике Србије
- доказ о уплаћеној такси

Писмене изјаве и захтеви предају се органу унутрашњих послова на чијем подручју странка има пребивалиште и могу се поднети до 29. децембра 2009. године.

Утврђивање држављанства

Министарство надлежно за унутрашње послове утврдиће држављанство за лице које је стекло држављанство Републике Србије, а није уписано у матичну књигу рођених или у евиденције држављана Републике Србије вођене по досадашњим прописима, на његов захтев, односно на захтев надлежног органа који води поступак у вези са остваривањем права лица или по службеној дужности.

О утврђивању држављанства Републике Србије министарство надлежно за унутрашње послове доноси решење.

Лице за које је утврђено држављанство Републике Србије уписује се у евиденцију држављана Републике Србије која се води по одредбама овог закона.

Уз захтев за утврђивање подносилац прилаже

- доказ да није уписан у евиденцију држављана Републике Србије на територији Републике Србије (по месту рођења подносиоца захтева, односно по месту рођења или пребивалишта његових родитеља)
- извод из матичне књиге рођених
- уверење о држављанству за родитеље, које садржи клаузулу о основу и датуму уписа у евиденцију држављана Републике Србије, издато на основу евиденције која је вођена према ранијим законима
- извод из матичне књиге венчаних за родитеље
- извод из матичне књиге венчаних

- документ којим доказује претпоставка држављанства (пасош, војна књижица, итд.)
  - доказ о уплаћеној такси
-

5. ПРЕСТАНАК ДРЖАВЉАНСТВА

Престанак права на држављанство може да наступи због неколико разлога:

а) Отпуст

Чланови 28. и 30.

Држављанину Републике Србије држављанство Републике Србије престаје отпустом ако поднесе захтев за отпуст и ако испуњава следеће услове:

- да је навршио 18 година живота
  - да нема сметњи у погледу војне обавезе
  - да је измирио порезе и друге законске обавезе у Републици Србији,
  - да је регулисао имовинскоправне обавезе из брачног односа и односа родитеља и деце према лицима која живе у Републици Србији
  - да се против њега у Републици Србији не води кривични поступак за кривична дела за која се гони по службеној дужности, а ако је у Републици Србији осуђен не казну затвора, да је ту казну издржао
  - да има страно држављанство или доказ да ће добити страно држављанство
-

Уз захтев за отпуст подносилац прилаже

- извод из матичне књиге рођених (и за дете ако је обухваћено захтевом)
- доказ о држављанству Републике Србије:
  - уверење о држављанству Републике Србије, не старије од 6 (шест) месеци, или
  - извод из матичне књиге југословенских држављана која се водила у Савезном министарству унутрашњих послова, издат у складу са Законом, или
  - извод из матичне књиге рођених у коме је у складу са Законом уписана чињеница о држављанству Републике Србије, не старије од 6 (шест) месеци
- доказ да има страно држављанство или гаранцију (зајамчење) да ће бити примљен у страно држављанство (и за дете уколико је обухваћено захтевом родитеља)
- писану сагласност другог родитеља, уколико се истим захтевом тражи отпуст из држављанства и за децу до навршене 18 године живота (потпис родитеља који даје сагласност мора бити оверен од стране надлежног суда или општинског органа управе у земљи, или дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије)

– писану сагласност детета старијег од 14 година, коју потписује пред овлашћеним лицем надлежног органа у Републици Србији или пред дипломатско-конзуларним представништвом Републике Србије

– правоснажну судску одлуку о разводу (ако су родитељи разведени) или копија оверена од стране надлежног органа у Републици Србији или од стране дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије (ово у случају кад захтев подноси родитељ коме је дете правоснажном одлуком поверено на чување и васпитање)

– мишљење надлежног органа старатељства у Републици Србији или дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије ако други родитељ не да сагласност за отпуст детета из држављанства, или је непознатог пребивалишта, или је лишен пословне способности или родитељског права

– решење о потпуном усвојењу детета у случајевима када се тражи отпуст из држављанства Републике Србије за усвојеника до навршене 18. године живота (када захтев подноси усвојилац – странац, прилаже и доказ о страном држављанству)

– уверење да се против њега не води кривични поступак у Републици Србији

– уверење да је измирио порезе и доприносе

– уверење да је измирио имовинскоправне обавезе из односа родитеља и деце од Центра за социјални рад

– доказ о уплаћеној такси

б) Одрицање

Члан 33.

Пунолетни држављанин Републике Србије који је рођен и живи у иностранству, а има страно држављанство, може се до навршене 25. године живота одрећи држављанства Републике Србије.

У погледу одрицања од држављанства детета до навршене 18. године живота сходно се примењују одредбе члана 30. закона.

Уз изјаву о одрицању подносилац прилаже

– извод из матичне књиге рођених,

– доказ о држављанству Републике Србије:

– уверење о држављанству Републике Србије, не старије од 6 (шест) месеци, или

– извод из матичне књиге југословенских држављана која се водила у Савезном министарству унутрашњих послова, издат у складу са Законом, или

– извод из матичне књиге рођених у коме је у складу са Законом уписана чињеница о држављанству Републике Србије, не старије од 6 месеци, или

- пасош Републике Србије,
  - уверење или други доказ о страном држављанству,
  - доказ о пребивалишту у иностранству (лична карта или друга исправа надлежног иностраног органа са адресом пребивалишта у иностранству),
  - доказ о уплаћеној такси.
-

в) По међународним уговорима

На основу ратификованог међународног уговора, под условом узајамности.

Поновно стицање држављанства

Члан 34.

Лице које је отпуштено из држављанства Републике Србије и које је стекло страном држављанство и лице коме је на захтев родитеља престало држављанство отпустом или одрицањем, може поново стећи држављанство Републике Србије ако поднесе захтев за поновно стицање држављанства Републике Србије, ако је навршило 18 година и није му одузета пословна способност и ако поднесе писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом.

Уз захтев подносилац прилаже

- извод из матичне књиге рођених
  - решење о отпусту из држављанства Републике Србије (копија)
  - доказ о страном држављанству
  - потписану изјаву
  - копија документа са фотографијом (пасош)
  - доказ о уплаћеној такси
-

6. ПРЕДАЈА ЗАХТЕВА ЗА СТИЦАЊЕ ИЛИ ПРЕСТАНАК ДРЖАВЉАНСТВА

Чланови 24. и 39.

Захтев за стицање или престанак држављанства Републике Србије, као и писмена изјава којом се Република Србија признаје за своју државу (када је тако прописано), подноси се органу унутрашњих послова (Полицијској управи, односно станици) по месту пребивалишта, односно боравишта подносиоца захтева, а може се поднети и преко надлежног дипломатско-конзуларног представништва које ће га, без одлагања, проследити Министарству за унутрашње послове Републике Србије.

Захтев се подноси лично или преко пуномоћника.

За лице лишено пословне способности захтев подноси старалац.

За дете пре навршене 18. године захтев подноси родитељ, односно родитељ даје писмену изјаву да Републику Србију сматра својом државом.

За стицање или престанак држављанства Републике Србије за дете старије од 14 година, потребна је и његова сагласност.

Поступак

Поступак по захтевима за стицање и престанак држављанства Републике Србије јесте хитан поступак.

Дужина трајања поступка зависи од броја поднетих захтева, као и од тога да ли је приложена сва потребна документација.

Ако се поступак покренут на захтев странке не може наставити или окончати без предузимања одређене радње од стране подносиоца захтева, сматраће се да је захтев повучен ако, и поред упозорења министарства надлежног за унутрашње послове, подносилац захтева не изврши у датом року радњу која је потребна или ако се из тога може закључити да више није заинтересован за наставак поступка.

Због наведених разлога поступак се може обуставити по истеку 3 (три) месеца од дана упозорења, односно 6 (шест) месеци ако странка борави у иностранству.

Министарство надлежно за унутрашње послове може одбити захтев за стицање држављанства Републике Србије пријемом, или престанком држављанства, иако су испуњени услови прописани законом, ако оцени да постоје разлози од интереса за Републику Србију због којих захтев за стицање или престанак држављанства треба одбити.

Ако Министарство у поступку утврди да је неко лице стекло држављанство Републике Србије или да му је престало супротно прописима који су важили у време стицања или престанка држављанства, нарочито на основу лажне или фалсификоване исправе или изјаве, на основу нетачних чињеница или других злоупотреба и неправилности у спроведеном поступку, односно да је такво лице уписано у евиденцију држављана Републике Србије, донеће решење о поништењу стицања или престанка држављанства Републике Србије тог лица, односно о поништењу уписа тог лица у евиденцију држављана Републике Србије, осим ако би то лице остало без држављанства.

Евиденција о држављанима Републике Србије води се у матичним књигама рођених по месту пребивалишта, односно боравишта, по правилу.

Писмена изјава да Републику Србију сматра својом државом подноси се на посебном обрасцу који прописује министар надлежан за унутрашње послове.

7. ИЗВОДИ ИЗ ПОЈЕДИНИХ ЗАКОНА

Из Закона о пребивалишту и боравишту грађана

Пребивалиште је место у коме се грађанин настанио с намером да у њему стално живи.

Боравиште је место у коме грађанин привремено борави ван свог пребивалишта.

Из Закона о кретању и боравку странаца

Странац може стално да се настани ако је од министарства надлежног за унутрашње послове добио одобрење, а ако то не уради у року од једне године од дана достављања одобрења, оно престаје да важи.

Стално настањење може да се одобри странцу:

- коме је неко од чланова уже породице (брачни друг, дете, родитељ) држављанин СФРЈ или странац коме је одобрено стално настањење
- који је закључио брак са држављанином СФРЈ
- који је југословенског порекла
- који је у СФРЈ уложио средства ради обављања привредних и других делатности
- а може се изузетно одобрити и другим странцима

Уз захтев за одобрење сталног настањења странац је дужан да приложи доказе да су му обезбеђена средства за издржавање (према важећој номенклатури занимања).

Уз захтев за одобрење сталног настањења прилаже се

- важећа путна исправа
- две фотографије формата 4 x 3 cm
- уверење о здравственом стању
- сведочанство или други документ о стручној спреми (оверен препис или превод)
- извод из матичне књиге рођених (оверен препис или превод)
- извод из матичне књиге венчаних (оверен препис или превод)
- пријава стана (подручне полицијске управе, полицијске станице и полицијске испоставе)
- доказ да има обезбеђена средства за издржавање

Из Закона о потврђивању Уговора о двојном држављанству између СРЈ и БиХ

Држављанство једне државе уговорнице може стећи држављанин друге државе уговорнице под следећим условима:

- да је навршио 18 година
- да има пријављен боравак најмање 3 (три) године на територији државе уговорнице чије држављанство стиче, односно најмање годину дана ако је у браку са држављанином те државе уговорнице
- држављанин државе уговорнице који борави у иностранству, а у браку је са држављанином друге државе уговорнице најмање 3 (три) године, може стећи држављанство ако испуњава остале услове
- да у држави уговорници чије држављанство стиче није осуђиван за кривична дела за које је прописана казна затвора преко 3 године

– да му није изречена мера безбедности протеривања странца из државе уговорнице чије држављанство стиче за последње 3 (три) године пре подношења захтева, или

– да му није изречена заштитна мера удаљавања странца са територије државе државе уговорнице чије држављанство стиче за последњу годину дана пре подношења захтева

– да се из његовог понашања може закључити да ће поштовати правни поредак државе уговорнице чије држављанство стиче

Уз захтев за стицање држављанства прилаже се

- извод из матичне књиге рођених
- уверење о држављанству БиХ
- извод из матичне књиге венчаних (не старији од шест месеци)
- уверење о држављанству Републике Србије за брачног друга
- доказ о боравку

Дете млађе од 18 година живота може стећи држављанство друге државе уговорнице на захтев родитеља који стиче двојно држављанство по уговору ако са тим родитељем борави на територији државе уговорнице чије држављанство стиче или у иностранству. За дете старије од 14 година потребна је његова сагласност.

Такса за стицање држављанства по Уговору износи 5.120,00 динара, а захтев се подноси Полицијској управи, односно станици по месту боравка или преко дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије у иностранству.

7. ОСТАЛЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

ТАКСА ПРОПИСАНА ТАРИФНИМ БРОЈЕМ 97а		
За решење о пријему у држављанство Републике Србије:		
1.	Избегла, прогнана и расељена лица	480,00
2.	Држављане друге државе чланице	1.320,00
3.	Остале случајеве пријема у држављанство	11.910,00
– За решење о стицању држављанства Републике по међународним уговорима		5.950,00
– За решење о утврђивању држављанства Републике		480,00
– За захтев за упис у евиденције држављанства Републике		1.320,00
– За решење о престанку држављанства Републике		21.170,00

Напомињемо да се наведени износи увећавају за износ административне таксе и тарифног броја 1. тачка 1. Закона о републичким административним таксама у износу од 170,00 динара.

Такса за издавање уверења о држављанству (извод из матичне књиге југословенских држављана) прописана тарифним бројем 1. и 122. став 2. Закона о републичким административним таксама износи 430,00 динара.

Процедура добијања извода из матичне књиге југословенских држављана (као доказ о већ стеченом држављанству) за лица која су примљена у југословенско држављанство и уписана у матичну књигу југословенских држављана

Извод из матичне књиге југословенских држављана (доказ о стеченом држављанству Републике Србије), односно уверење може се добити лично или преко пуномоћника на шалтеру Министарства унутрашњих послова – Управа за управне послове – Одсек за послове држављанства, Булевар Михаила Пупина бр. 2 – Палата федерације, источно крило. Захтев се може поднети и поштом.

Захтев за извод може се поднети и преко Полицијске управе, односно станице према пребивалишту подносиоца захтева, а уколико лице борави у иностранству преко дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије. У захтеву је потребно навести личне податке (име и презиме, име оца, датум, место и годину рођења).

Напомена: Информације наведене у овом приручнику преузете су са званичног сајта Министарства унутрашњих послова и Министарства спољних послова.

Министарство унутрашњих послова
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 306–2000, локал 2601
www.mup.sr.gov.yu
muprs@mup.sr.gov.yu

Министарство спољних послова
Београд, Кнеза Милоша 22–26
тел.: 3615–055, 3616–333; факс: 3618–366, 3618–379
www.mfa.gov.yu
mfa@smip.sv.gov.yu

II. ЛИЧНА ДОКУМЕНТА

1. ПОЈАМ

Према члану 154. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“, бр. 33/97 и 31/01) јавном исправом се сматра исправа коју је у прописаном облику издао државни орган у границама своје надлежности, односно предузеће или друга организација у оквиру законом повереног јавног овлашћења (јавна исправа), која доказује оно што се у њој потврђује или одређује, а допуштено је у посебном поступку доказивати супротно. Та исправа може бити прилагођена електронској обради података.

2. ПРОПИСИ

- Закон о личној карти („Службени гласник РС“, број 62/06),
- Закон о пребивалишту и боравишту грађана („Службени гласник РС“, број 42/77 – пречишћен текст, бр. 24/85, 6/89 и 25/89 и „Службени гласник РС“, бр. 53/93, 67/93, 48/94 и 101/05 – др. закон)
- Закон о путним исправама („Службени гласник РС“, број 90/07)
- Закон о кретању и боравку странаца („Службени лист СФРЈ“, бр. 56/80, 53/85, 30/89, 26/90 и 53/91, „Службени лист СРЈ“, бр. 24/94, 28/96 и 68/02, „Службени лист СЦГ“, број 12/05 и „Службени гласник РС“, бр. 101/05 и 109/07) – важи до 1. априла 2009. године
- Закон о странцима („Службени гласник РС“, број 97/08) – примењује се од 1. априла 2009. године
- Законом о административним таксама („Службени гласник РС“, бр. 43/2003, 51/03, 53/04, 42/05, 61/05, 101/05, 47/07, 54/08 – Усклађени динарски износи из Тарифе републичких административних такси)

3. ЛИЧНА КАРТА

За издавање биометријске личне карте потребно је

- лична карта или друга важећа исправа – на увид
- извод из матичне књиге рођених, не старији од шест месеци, на увид (у случају промене презимена приликом склапања брака и извод из матичне књиге венчаних)
- уверење о држављанству Републике Србије (не старије од шест месеци, на увид)

- фотографија величине 5 x 5 cm (не старија од 6 месеци, са једнобојном сивом позадином „en face“)
  - доказ о уплаћеној накнади за образац личне карте и трошкове техничке израде личне карте
-

Бројеви жиро-рачуна разликују се у зависности од општине где се подноси захтев.

Надлежни орган је дужан да изда личну карту најкасније у року од 15 дана од подношења захтева.

4. ПАСОШ

За издавање биометријског пасоша потребно је

- важећа лична карта, на увид
  - извод из матичне књиге рођених и уверење о држављанству (не старије од шест месеци, оригинал, на увид
  - фотографија величине 5 x 5 cm („en face“, на једнобојној сивој позадини)
  - путна исправа чији је рок важења истекао или не може служити својој намени, на увид
  - доказ о уплаћеној накнади за образац пасоша и таксе на поднесак
-

О захтеву за издавање пасоша надлежни орган је дужан да одлучи у року од 30 дана од подношења захтева.

Захтев за издавање пасоша, поднет преко дипломатског или конзуларног представништва Републике Србије, орган надлежан за издавање пасоша дужан је да реши у року од 60 дана од подношења захтева.

Путну исправу преузима лично подносилац захтева, односно законски заступник или лице које он овласти.

Приликом преузимања урађене путне исправе, претходни пасош се поништава и враћа имаоцу.

5. ОСТАЛЕ СИТУАЦИЈЕ У ВЕЗИ СА ИЗДАВАЊЕМ ЛИЧНЕ КАРТЕ И ПАСОША

За истовремено издавање биометријске личне карте и пасоша, ако се при томе не мењају лични подаци или пребивалиште, потребно је приложити

- личну карту или другу важећу исправу – на увид
- уверење о држављанству Републике Србије, не старије од шест месеци, оригинал на увид

- извод из матичне књиге рођених (у случају промене презимена приликом склапања брака и извод из матичне књиге венчаних), оригинал на увид
- фотографију величине 5 x 5 cm, не старију од шест месеци, са једнобојном сивом позадином „en face“, за лице коме се први пут издаје биометријска лична карта
- одговарајуће доказе о уплати накнада

Када грађани који су већ доставили све што је потребно приликом издавања биометријске личне карте, или је већ имају, подносе захтев за издавање биометријског пасоша, уз одговарајуће доказе о уплати потребно је да приложи

– важећу личну карту – на увид и потврду о предатом захтеву за биометријску личну карту.

Када грађани који су већ доставили све што је потребно за издавање биометријског пасоша или га већ имају, а предају захтев за издавање биометријске личне карте, потребно је да уз одговарајуће доказе о уплати приложи

– важећи документ са сликом,

– извод из матичне књиге рођених и извод из матичне књиге венчаних, уколико је дошло до промене брачног статуса и презимена или до промене имена,

– потврду о предатом захтеву за пасош,

Уколико је промењена адреса стана или пребивалишта, потребно је уз читко попуњен захтев за пријаву – одјаву пребивалишта, или промену адресе стана, приложити доказ о правном основу коришћења стана са адресе на коју се подносилац захтева пријављује (уговор о купопродаји или уговор о коришћењу стана оверен у суду, или власнички лист, или решење о кућном броју) и доказ о уплати у износу од 170,00 динара на име републичке административне таксе.

За уписивање детета у пасош родитеља потребно је приложити

Захтев за издавање пасоша (попуњен на име једног родитеља – носиоца пасоша у који ће се дете уписати)

Податке о детету које се уписује (презиме и име детета, дан, месец и година рођења, сродство, пребивалиште, односно место становања)

– уплатницу на име републичке административне таксе

– уверење о држављанству, не старије од шест месеци

– извод из књиге рођених не старији од шест месеци

– пријава стана за дете

– личну карту подносиоца захтева

Захтев подноси један од родитеља.

Фотографије нису потребне за дете до пет година старости.

За издавање самосталног пасоша малолетном детету потребно је приложити

Захтев за издавање пасоша

- извод из матичне књиге рођених, не старији од шест месеци,
- уверење о држављанству, не старији од шест месеци,
- пријаву стана,
- доказ о уплаћеној такси за издавање пасоша и доказ о уплаћеној накнади за образац пасоша,
- две фотографије димензија 3,5 x 4,5 cm,
- личну карту родитеља подносиоца захтева.

Уколико су родитељи разведени, родитељ коме је дете судском одлуком поверено на васпитање и чување, приликом подношења захтева за издавање пасоша прилаже на увид правоснажну пресуду суда.

У случају када је неопходно да оба родитеља буду присутна приликом подношења захтева, а један од родитеља се налази на непознатој адреси, потребно је приложити потврду са мишљењем надлежног органа старатељства (Центар за социјални рад по пребивалишту).

Издавање пасоша војним обвезницима

Мушкарцима млађим од 27 година, који нису регулисали војну обавезу, пасош се издаје са роком важења од пет година, а најкасније до новембра оне календарске године када навршавају 27 година живота.

Појмови и ситуације важне за издавање личне карте и пасоша

Пребивалиште је место у коме се грађанин настанио с намером да у њему стално живи. Пунолетни грађани дужни су да пријаве и одјаве пребивалиште и пријаве промену адресе стана.

Приликом пријављивања пребивалишта, односно промене адресе стана, пунолетни грађани дужни су да пријаве и своју малолетну децу.

Пријављивање пребивалишта и промене адресе стана извршиће се у року од осам дана од дана настањења, односно промене адресе стана.

Одјављивање пребивалишта грађанин је дужан да изврши пре напуштања места пребивалишта.

За пријаву пребивалишта, која се врши
уз лично присуство, потребно је поднети

- читко попуњен захтев за пријаву – одјаву пребивалишта, или промену адресе стана
- доказ о правном основу коришћења стамбене јединице на адреси на коју се подносилац захтева пријављује (уговор о коришћењу стана, власнички лист, решење о кућном броју)

- важећу личну карту за пунолетна лица, а за малолетна лица извод из матичне књиге рођених
- доказ о уплати износа од 170,00 динара на име републичке административне таксе

За издавање уверења о пребивалишту потребно је поднети

- читко попуњен захтев за издавање уверења о пребивалишту
- важећу личну карту подносиоца захтева
- доказ о уплати у износу од 340,00 динара на име републичке административне таксе

За одјаву пребивалишта коју може вршити само подносилац лично, потребно је поднети

- читко попуњен захтев за одјаву пребивалишта,
- доказ о уплати износа од 170,00 динара на име републичке административне таксе.

За пријаву малолетног детета потребно је поднети

- читко попуњен захтев за пријаву – одјаву пребивалишта, или промену адресе стана
- извод из матичне књиге рођених за дете
- важећу личну карту родитеља који врши пријаву пребивалишта за дете
- доказ о уплати износа од 170,00 динара на име републичке административне таксе

Захтев за издавање уверења о пребивалишту подноси се лично или преко пуномоћника органу унутрашњих послова по месту пребивалишта лица на које се захтев односи (у Београду захтев се подноси искључиво Полицијској управи за град Београд, ул. Љермонтова 12 а).

Бројеви жиро-рачуна на које се може извршити уплата разликују се у зависности од општине на којој се подноси захтев.

Боравиште је место у коме грађанин привремено борави ван свог пребивалишта у Републици Србији.

За пријаву боравишта потребно је поднети

- читко попуњен образац за пријаву боравишта
  - важећу личну карту
  - доказ да ће лице фактички боравити на адреси на коју се пријављује (изјава власника стана)
  - доказ о уплати износа од 170,00 динара на име републичке административне таксе
-

Грађани који намеравају да бораве у иностранству дуже од 60 дана дужни су да пре одласка пријаве одлазак у иностранство, као и да пријаве привремени долазак или повратак у земљу најкасније у року од три дана од дана доласка, односно повратка у место пребивалишта.

Грађани су дужни да пријаве и малолетну децу уколико она путују са њима.

За пријаву је потребно поднети

- читко попуњен образац за пријаву,
- важећу личну карту и путну исправу,
- доказ о уплати износа од 170,00 динара на име републичке административне таксе.

Бројеви жиро-рачуна на које се може извршити уплата разликују се у зависности од општине на којој се подноси захтев.

6. ВОЗАЧКА ДОЗВОЛА

Возачка дозвола представља коначно решење надлежног органа којим је неком лицу признато право на управљање моторним возилима одређене категорије. Такође, возачка дозвола је и исправа (легитимација) којом возач у саобраћају доказује то своје право.

Моторним возилом у саобраћају на путу може самостално да управља само лице које има важећу возачку дозволу, страну возачку дозволу или међународну возачку дозволу.

Кад управља моторним возилом, возач мора код себе да има одговарајућу важећу возачку дозволу коју је дужан да покаже на захтев овлашћеног лица.

Правна регулатива

- Закон о основама безбедности саобраћаја на путевима („Службени лист СФРЈ“, број 50/88, 63/88 – исправка, 80/89, 29/90, 11/91, „Службени лист СРЈ“, бр. 34/92, 13/93 – Одлука СУС, 24/94, 41/94, 28/96, и 3/02, „Службени гласник РС“, број 101/05 – други закон)

- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник СРС“, бр. 53/82 – пречишћен текст, 15/84, 5/86, 21/90 и „Службени гласник РС“, бр. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94, 25/97 – Одлука УСРС и 101/05 – други закон).

Замена иностране возачке дозволе

Странци којима је одобрено стално настањење у Републици Србији, држављани Републике Србије који се врате из иностранства, односно дођу у Републику Србију да у њој стално остану, као и особље дипломатских

и конзуларних представништава и мисија страних држава и представништава међународних организација у Републици Србији, страних трговинских, саобраћајних, културних и других представништава и страних дописништава, могу да управљају моторним возилима на основу важеће стране возачке дозволе за време од шест месеци од дана уласка у Србију.

Наведеним лицима орган унутрашњих послова надлежан по месту боравка, односно пребивалишта замениће на њихов захтев инострану возачку дозволу за домаћу возачку дозволу оних категорија моторних возила којима имају право да управљају без полагања возачког испита.

За замену иностране возачке дозволе за домаћу, странац прилаже

- попуњен захтев за издавање домаће возачке дозволе
- доказ о регулисаном статусу странца у Републици Србији
- уверење о здравственој способности за управљање моторним возилима оних категорија за које се возачка дозвола тражи, које није старије од шест месеци
- важећу инострану возачку дозволу са преводом овереним од стране овлашћеног судског тумача или српског дипломатско-конзуларног представништва
- две фотографије величине 35 x 45 mm
- доказ о уплати републичке административне таксе за замену иностране возачке дозволе
- доказ о уплати накнаде за образац возачке дозволе у износу од 200,00 динара
- доказ о идентитету (лична карта, путна исправа или лична карта за странца, ако захтев подноси странац)

Страна возачка дозвола из чијег се текста не може закључити за коју је категорију, односно врсту моторних возила издата или да ли јој је истекао рок важења, може се заменити само ако подносилац захтева приложи исправу из које се види којим моторним возилом може да управља, односно да дозволи није истекао рок важења.

Ако захтев за замену иностране возачке дозволе подноси држављанин Републике Србије, поред наведених доказа дужан је да приложи доказ да је у земљи у којој му је издата страна возачка дозвола боравио дуже од шест месеци (уверење надлежног дипломатско-конзуларног представништва, потврда иностраног органа о дужини боравка, инострана виза, потврда предузећа које је изводило радове у иностранству и сл.).

Инострана возачка дозвола (осим ако се ради о лицу на дипломатској листи) задржава се и чува у досијеу возача и враћа на његов захтев када напушта територију Републике Србије под условом да врати националну возачку дозволу, која му је издата у замену за инострану возачку дозволу.

Бројеви жиро-рачуна на које се може извршити уплата разликују се у зависности од општине на којој се подноси захтев.

Управљање туђим возилом регистрованим у иностранству

Не постоје сметње да страни држављани, као и држављани Србије који су на привременом раду у иностранству, дају дозволу за управљање туђим моторним возилом странцу или држављанима Србије који су такође на привременом раду у иностранству да истим возилом могу да управљају за време свог привременог боравка у Србији, али такву дозволу не могу дати и држављанима Србије – резидентима Србије, јер у супротном чине царински прекршај.

Такву дозволу за управљање туђим моторним возилом које прелази границу Србије, сагласно одредбама члана 4. Закона о поверавању јавних овлашћења Ауто-мото савезу Југославије („Службени лист СРЈ“, број 26/95) издаје АМСЈ уз овлашћење и потпис власника возила.

Уколико се ради о пуномоћју датом у облику приватне исправе, па се по сумња у његову истоветност, у смислу одредбе члана 50. Закона о општем управном поступку, може се наредити да се поднесе оверено пуномоћје.

Напомена: Информације наведене у овом приручнику преузете су са званичног сајта Министарства унутрашњих послова и Министарства спољних послова.

Министарство унутрашњих послова
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 306-2000, локал 2601
www.mup.sr.gov.yu
muprs@mup.sr.gov.yu

Министарство спољних послова
Београд, Кнеза Милоша 22–26
тел.: 3615-055, 3616-333; факс: 3618-366, 3618-379
www.mfa.gov.yu
mfa@smip.sv.gov.yu

III. ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРНА ПРЕДСТАВНИШТВА

КОНЗУЛАТИ

Конзулати су „држава у малом“.

То су општине, матичари, полиција и војни одсек у једном.

У конзулатима се пријављују новорођена деца, пријављује се склапање брака – у неким државама и склапамо бракове ако су оба супружника наши држављани.

У конзулатима се врши овера потписа, преко њих се прибављају изводи из матичних књига и друга уверења, тамо се може саставити тестамент или заменити пасош који је оштећен или је истекао.

Када конзулати нису надлежни да решавају по неком захтеву, као што је то случај нпр. са питањем држављанства, конзулати брину о томе да поднети захтев буде уредан и комплетан и шаљу га надлежном органу у Републику Србију.

У конзулатима се одлаже војна обавеза регрутима у иностранству. Преко њих се контактира са Министарством одбране, али и са другим државним органима.

Преко конзулата се уручују судски позиви и друга писмена. У њима се пријављује смрт и издаје спроводница ради сахране преминулог у Србију. Тамо се може добити царинска потврда на основу које се ослобађа од плаћања царине ако се увозе предмети за домаћинство у Србију.

Конзулати се, на основу овлашћења наследника, брину о оставини наших грађана у иностранству и активно учествују у оставинском поступку. По окончању, преко Народне банке Србије, дозначају средства на рачун наследника.

Конзулати су прва адреса у иностранству на коју се треба обратити ако се нешто непредвиђено деси

Грађанин који ван земље остане без докумената или због неког другог разлога западне у невоље, прво ће се обратити неком од дипломатско-конзуларних представништава Републике Србије.

У њима, у свако доба, па чак и ван радног времена, викендом и празницима, постоји неко коме се можете обратити ако то ситуација захтева.

Зато не тражите помоћ од сумњивих, „добронамерних“ особа на неадекватним местима. Конзули су ту да вам помогну.

Шта све раде конзулати

Поред наведеног, конзулати имају на локалном нивоу и дипломатску функцију, они су ту да унапређују политичке и економске односе, да информишу јавност, да шире културу наше земље, да помажу организовање дијаспоре и њених удружења и клубова, и још много тога.

Путне исправе

Путне исправе се издају нашим држављанима ради путовања у иностранство или повратка у земљу. Појам путне исправе подразумева две врсте докумената: то су пасош и путни лист.

1) *Путни лист или њасован* – како га неки у жаргону називају, јесте документ сличан пасошу, али са мањим бројем страница и без корица. Путни лист служи за повратак у земљу и издаје се држављанима Републике Србије који за време привременог боравка у иностранству (туристичко путовање и сл.) остану без пасоша, изгубе га или им га неко украде.

Шта треба урадити када за време боравка у иностранству изгубите пасош

Губитак пасоша, без одлагања, треба пријавити полицијским органима стране државе и од њих узети потврду о томе. Након тога треба се обратити најближем конзулату Републике Србије. Да би могли да вам издају путни лист, потребно је да имате:

- потврду да сте пријавили губитак
- три фотографије
- доказ о држављанству
- доказ о идентитету

Доказ о држављанству је извод из матичне књиге држављана који није старији од шест месеци. Уверење о држављанству може вам неко од родбине из земље послати на факс конзулата.

Идентитет се доказује помоћу неког јавног документа са фотографијом. То су лична карта или возачка дозвола.

Уколико вам нешто од наведеног недостаје и нисте у могућности да га прибавите, обавиће се провера постојања сметњи код надлежног министарства за унутрашње послове. У овој фази морате показати стрпљење и разумевање за процедуру.

---

2) *Пасоши* – издаје их онај конзулат који покрива територију на којој грађанин борави.

За издавање пасоша потребно је да имате:

- доказ о држављанству
- доказ о идентитету
- доказ о легалном боравку у иностранству

Најједноставније је када мењате стари (плави) пасош за нови. Тада су вам потребне само три фотографије, стари пасош и доказ да и даље имате легалан боравак (визу).

Пасош се деци до 14. године живота издаје на две године. Деца могу од рођења да поседују сопствени пасош, али могу бити уписани и у пасош једног од родитеља. И упис такође важи две године.

После 14. године живота, пасош се издаје са роком важења од десет година.

Изузетак представљају регрути – војни обвезници, којима се пасош издаје на пет година. Регрутна обавеза настаје са навршеном 17. годином живота.

У току је замена постојећих путних исправа. Измене су неопходне пре свега у техничком смислу како би се прилагодили стандардима споразума из Шенгена. Ово је, између осталог, и један од услова за либерализацију визног режима.

Војна обавеза

Ова тема је детаљно обрађена у посебном делу овог приручника.

Пријава склапања брака или венчање у конзулату

Брак склопљен у иностранству пријављује се на основу извода из матичне књиге венчаних на међународном обрасцу. Супружник, наш држављанин, који је приликом склапања брака извршио промену презимена, добиће одмах по извршеној пријави, пасош на ново презиме. Конзулати ће о склопљеном браку обавестити надлежну матичну службу у земљи.

Наш правни систем допушта склапање брака наших држављана пред дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије у иностранству. Брак између нашег и страног држављанина могућ је само пред страним државним органима. Међутим, нису сва дипломатско-конзуларна представништва овлашћена за склапање бракова, пре свега због тога што неке земље не признају брак склопљен пред дипломатско-конзуларним представништвом, односно не признају такозвани „конзуларни брак“.

Пријава детета рођеног у иностранству

Дете рођено у иностранству, чији је барем један од родитеља у тренутку рођења наш држављанин, пријављује се у конзулату на основу извода из матичне књиге рођених на интернационалном обрасцу. Поступку је потребно да присуствује један од родитеља, који је наш држављанин. Одмах после извршене пријаве дете се уписује у пасош једног од родитеља (по њиховом избору), или му се издаје сопствени пасош.

Признавање очинства

Уколико је дете рођено ванбрачно, а отац је познат и жели да призна очинство, може то учинити у нашем конзулату уколико је наш држављанин. Отац-странац изјаву о признавању очинства даје пред органима своје државе. Том приликом, неопходно је присуство оба родитеља, а присуство детета само уколико је старије од 14 година.

На основу дате изјаве о признавању очинства, врши се пријава рођења детета, а уколико је дете већ раније пријављено, одмах се приступа упису детета у пасош родитеља, односно, уколико то жели, издавању засебног пасоша за дете. При томе, презиме детета се одређује на основу записника о признавању очинства у коме су се оба родитеља споразумно договорили које ће презиме убудуће дете да носи. Записник се доставља матичној служби општине где је дете пријављено, односно матичној служби којој се шаље захтев за упис детета у матичну књигу рођених.

Усвојење

Усвојити се може само малолетно лице. За усвојење је потребна сагласност родитеља усвојеника, односно његовог стараоца. Није потребна сагласност родитеља који је судском одлуком лишен родитељских права или пословне способности, као и када је очигледно да је он напустио дете, а његово место боравишта непознато дуже од шест месеци.

За усвојење малолетног детета старијег од десет година потребна је сагласност детета.

Усвојилац може бити само лице које је најмање 18 година старије од усвојеника. Не може се усвојити сродник у правој линији, нити брат и сестра. Старалац не може да усвоји свога штићеника док га надлежни орган не разреши дужности стараоца.

Усвојилац изузетно може бити и страни држављанин, ако за то постоје нарочито оправдани разлози. За усвојење детета од стране страног држављанина потребна је претходна сагласност републичког органа управе надлежног за послове социјалне заштите.

Развод брака

Брак се разводи пред судом на основу пресуде. Уколико је брак разведен пред иностраним судом, наш држављанин ће затражити од нашег суда признавање правоснажне иностране пресуде. Тек када наш суд пресудом потврди инострану одлуку, развод брака ће се уписати у матичне књиге које се воде у Републици Србији.

Легализација – давање овлашћења, овера потписа и фотокопије

У дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије, поред осталог, врши се састављање овлашћења, овера потписа, фотокопије, превода и слично. Обим и форма пуномоћја дефинисани су Законом о општем управном поступку. Овера потписа извршиће се на свакој изјави којом се не изазива расна или верска нетрпељивост, не вређа држава, државни органи и њени представници. Изузетак у пословима овере потписа у дипломатско-конзуларним представништвима представљају уговори о купопродаји непокретности јер се они оверавају искључиво у суду. Једна од најчешће састављаних и овераваних изјава у конзулатима је наследничка изјава.

Наследничка изјава

Ову изјаву дају наследници у току оставинске расправе. Њоме се они прихватају или одричу права на наслеђе. Уколико неко да изјаву којом не прихвата наследство, оставинска маса ће се даље делити на преостале наследнике. С друге стране, уколико се неко прихвати наследства, он га се може одрећи у корист трећег лица, или га задржати за себе. Приликом сваког састављања наследничке изјаве, конзул је дужан да даваоца изјаве упозна са прописима и његовим правима.

Тестамент

Дипломатско-конзуларна представништва, по одредбама које важе за састављање судског тестамена, могу нашим држављанима у иностранству да састављају тестамент. И међународни облик тестамена предвиђен је нашим прописима с обзиром на то да је наша земља потписник Хашке конвенције о облику међународног тестамена. Поред личног присуства тастатора ради утврђивања његовог идентитета и психичког стања, потребно је, поред конзула, и присуство два сведока. Тестамент се саставља по тачно одређеној процедури и по прописаној форми.

Оставине

Оставински поступак у иностранству започиње од момента када дипломатско-конзуларно представништво, препорученом или дипломатском поштом, прими отворени и комплетирани предмет који је припремио Одсек за оставине у иностранству Дирекције за конзуларне послове Министарства спољних послова, а на основу иницијативе потенцијалног наследника.

Комплетирани предмет састоји се од:

1. овереног пуномоћја којим се дипломатско-конзуларно представништво овлашћује за заступање пред иностраним органом;
2. доказа о сродству са оставиоцем, који се потврђује оригиналима извода из Матичне књиге рођених, Матичне књиге венчаних и Матичне књиге умрлих, на међународном формулару, или овереним преводима истих;
3. осталих докумената релевантних за предметну оставину (банковни изводи, изводи из земљишних књига, тестамент, писма и слично).

Након пријема наведене документације, дипломатско-конзуларно представништво отвара предмет и одмах ступа у контакт са адвокатом на кога ће пренети пуномоћ (неопходно је да адвокат буде познат дипломатско-конзуларном представништву или препоручен од стране лица познатих дипломатско-конзуларном представништву) или на органе државе пријема који администрирају оставинама (нотари, оставински судови и слично), ради утврђивања оставинске масе и покретања процедуре реализације оставине. Дипломатско-конзуларно представништво перманентно прати рад на оставинском предмету и о томе обавештава странке.

Трансфер осуђених лица

Према кривичном законодавству Републике Србије, постоји могућност да наши држављани осуђени на казне затвора у иностранству наставе да их издржавају у Србији, ако је то са земљом у којој издржавају казну регулисано међународним уговором или на основу реципроцитета. Када се ради о лицима која имају пребивалиште на подручју Републике Србије, односно рођена су на подручју Републике, њихов трансфер ради издржавања казне затвора у Републици Србији може се вршити како са земљама с којима постоји закључен међународни уговор, тако и на основу принципа узајамности.

Услови

Осуђено лице мора бити држављанин Србије.

Пресуда која му је изречена у иностранству мора бити правноснажна.

Преостали део казне коју осуђено лице треба да издржи мора бити у трајању од најмање шест месеци (по Конвенцији) од дана кад је примљен захтев за његов трансфер или у неограниченом трајању.

Осуђено лице мора поднети захтев, односно дати сагласност.

Кривично дело због кога је лице осуђено у иностранству мора се сматрати и кривичним делом и у нашој земљи.

Две државе морају се договорити у вези са трансфером осуђеног лица.

Шта конзули не могу да ураде за вас

Конзули не могу да вас избаве из затвора, ако сте у складу са законима земље у којој се налазите, из неког разлога, лишени слободе, или сте осуђени на казну затвора. Они су ту да брину да добијете истоветан третман као и остали грађани који се налазе у истој ситуацији, да се на вас примењују исти закони и да имате обезбеђеног браниоца по службеној дужности.

На ваш захтев, полицијски органи су дужни да вам обезбеде контакт са конзулом. Конзулат је дужан, уколико то захтевате, да о вашем проблему обавести родбину у земљи и информисе се о детаљима вашег случаја. Међутим, конзулат не може да плаћа трошкове адвоката по вашем избору, нити је у ситуацији да даје кауцију ради привременог пуштања на слободу. То није пракса нигде у свету.

Конзули не могу имати улогу ваших адвоката и заступати вас пред правосудним органима земље пријема. Они вам могу дати правни савет у вези наших прописа или прописа земље домаћина уколико су са њима упознати.

Напомена: Информације наведене у овом приручнику преузете су са званичног сајта Министарства унутрашњих послова и Министарства спољних послова.

Министарство спољних послова

Београд, Кнеза Милоша 22–26

тел.: 3615–055, 3616–333; факс: 3618–366, 3618–379

www.mfa.gov.yu

mfa@smip.sv.gov.yu

Министарство унутрашњих послова

Београд, Булевар Михајла Пупина 2

тел.: 306-2000, локал 2601

www.mup.sr.gov.yu

muprs@mup.sr.gov.yu

IV. ИЗБОРНО ПРАВО ДИЈАСПОРЕ

ПОЈАМ ИЗБОРНОГ ПРАВА

Изборно право, у смислу Закона о избору народних посланика („Службени гласник РС”, број 18/04) обухвата право грађана да на начин и по поступку који је утврђен овим законом бирају и буду бирани, кандидују се и буду кандидовани, одлучују о предложеним кандидатима и изборним листама, кандидатима јавно постављају питања, буду правовремено, истинито, потпуно и објективно обавештени о амима и активностима подносилаца изборних листа и о кандидатима са тих листа, као и да располажу другим правима која су предвиђена овим законом (члан 9. Закона).

Правни основ

Устав Републике Србије
 („Службени гласник РС” број 85/06)

Уставом Републике Србије гарантовано је да сваки пунолетан, пословно способан држављанин Републике Србије има право да бира и да буде биран. Изборно право је опште и једнако, избори су слободни и непосредни, а гласање тајно и лично (члан 52. Устава).

Закон о избору народних посланика
 („Службени гласник РС”, бр. 35/00 и 18/04)

Бирач може бити уписан само на једном месту у бирачки списак (члан 13); У бирачки списак уписују се и бирачи који имају боравиште у иностранству, према последњем пребивалишту пре одласка у иностранство, односно последњем пребивалишту једног од њихових родитеља;

Министарство надлежно за послове управе води и ажурира, одвојено по страним државама, евиденцију бирача који су уписани у бирачки списак а имају боравиште у иностранству (члан 13а, став 1);

Посебна евиденција бирача у иностранству садржи: редни број, име и презиме, лични број, пол, годину рођења, место последњег пребивалишта бирача пре одласка у иностранство, односно место последњег пребивалишта једног од родитеља, као и податке о месту боравишта бирача у иностранству (члан 13а, став 2);

Републичка изборна комисија: прати примену и даје објашњења у вези са применом овог закона, нарочито о спровођењу гласања у иностранству, одређује и оглашава у „Службеном гласнику Републике Србије” број и адресу бирачких места, најкасније 20 дана пре дана одређеног за

одржавање избора, образује бирачке одборе и именује председника и чланове бирачких одбора (члан 34. ст. 3, 7. и 8. Закона);

Бирачи који имају боравиште у иностранству гласају у дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије на посебним бирачким местима које одређује Републичка изборна комисија, по прибављеном мишљењу Министарства иностраних послова. Чланове бирачког одбора у сталном саставу у иностранству именује Републичка изборна комисија на предлог Министарства спољних послова Републике Србије (члан 73а, став 1);

На основу Посебне евиденције бирача у иностранству, Министарство за државну управу и локалну самоуправу одмах по расписивању избора израђује посебну евиденцију за сваку страну земљу и прослеђује Министарству спољних послова Републике Србије, које преко дипломатско-конзуларних представништава обавештава бираче о расписивању избора и начину остварења бирачког права. Евиденције бирача излажу се у дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије, а њихове копије у Министарству за државну управу и локалну самоуправу (члан 73б, став 1);

Бирач који је уписан у Посебну евиденцију бирача у иностранству може најкасније 20 дана пре дана одржавања избора да обавести дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије, односно министарство надлежно за послове управе, да ће гласати на бирачком месту у Републици Србији, што се уписује у Посебну евиденцију бирача у иностранству (члан 73в, став 1);

Бирач који није уписан у Посебну евиденцију бирача у иностранству, а уписан је у бирачки списак, може најкасније 20 дана пре дана одржавања избора обавестити дипломатско-конзуларно представништво Републике Србије, односно министарство надлежно за послове управе да ће гласати у иностранству. Пошто достави све потребне податке, он се уписује у Посебну евиденцију бирача у иностранству и брише из ње после одржаних избора (члан 73б, став 2);

Најкасније 15 дана пре дана одржавања избора, министарство надлежно за послове управе закључује Посебну евиденцију бирача у иностранству, сачињава и оверава посебне изводе из бирачког списка за свако бирачко место у иностранству, сачињава за сваку општину попис бирача уписаних у Посебну евиденцију бирача у иностранству, и оверене посебне изводе из бирачког списка и све пописе бирача уписаних у Посебну евиденцију бирача у иностранству одмах доставља Републичкој изборној комисији (члан 73г, став 1);

Републичка изборна комисија доставља оверене изводе из бирачког списка министарству надлежном за иностранне послове која их, заједно са осталим изборним материјалом, прослеђује на сва бирачка места у иностранству на којима ће се гласати (члан 73г, став 2);

Попис бирача који су уписани у Посебну евиденцију бирача у иностранству Републичка изборна комисија разврстава према бирачким

местима у Републици Србији и доставља их бирачким одборима заједно са осталим изборним материјалом (члан 73г, став 3);

Органи надлежни за спровођење избора дужни су да у току изборног поступка обавештавају бираче о њиховим изборним правима и о начину заштите тих права (члан 93);

*Упутство за спровођење Закона о избору народних посланика
(„Службени гласник РС“, бр. 103/06 и 5/07)*

Министарство спољних послова, одмах после расписивања избора, путем јавног огласа обавештава бираче који имају боравиште у иностранству да су расписани избори и позива их да дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије доставе податке потребне за ажурирање бирачког списка. Министарство спољних послова преко дипломатско-конзуларних представништава прикупља податке о бирачима који имају боравиште у иностранству и тако добијене податке доставља Министарству за државну управу. Министарство за државну управу доставља Републичкој изборној комисији оверене посебне изводе из бирачког списка за свако бирачко место у иностранству, као и попис бирача уписаних у Посебну евиденцију бирача у иностранству сачињен за сваку општину. Републичка изборна комисија оверене посебне изводе из бирачког списка, заједно са осталим изборним материјалом, прослеђује свим бирачким одборима у иностранству (члан 4. Упутства за спровођење Закона о избору народних посланика „Службени гласник РС“, бр. 103/06 и 5/07);

Бирачка места у иностранству одређују се на предлог Министарства спољних послова (члан 7. став 3. претходног упутства);

*Правила о раду бирачких одбора за спровођење избора
за народне посланике („Службени гласник РС“, број 103/06)*

Бирачким одборима у иностранству изборни материјал не предаје радно тело, већ координатор Републичке изборне комисије (члан 3. став 1. цитираног Правила);

Напомена: Бирачки одбори у иностранству спроводе гласање два дана, с тим да се гласање завршава истог дана и часа по локалном времену које одговара завршетку гласања у Републици Србији. Републичка изборна комисија посебном одлуком одређује време почетка и завршетка гласања на сваком бирачком месту у иностранству (члан 3. Правила о раду бирачких одбора за спровођење избора за народне посланике „Службени гласник РС“, број 103/06).

Надлежност Министарства за дијаспору

Министарство за дијаспору своју активност у поступку остваривања бирачког права држављана Републике Србије који бораве у иностранству темељи на „побољшању услова за остварење бирачког права држављана

Републике Србије који бораве у иностранству“ (члан 25. Закона о министарствима, „Службени гласник РС“, број 65/08).

Активност Министарства за дијаспору на прелиминарним изборима:

Одлука о допуни одлуке о утврђивању текста јавног огласа о обавештавању бирача у иностранству о расписивању избора за народне посланике (став 1. цитиране Одлуке даје могућност пријаве бирача у бирачке спискове електронском поштом).

Кампања „Покажи да ти је стало“ урађена у сарадњи са Министарством спољних послова, дипломатско-конзуларним представништвима, организацијама дијаспоре, појединцима, као и путем електронских и штампаних медија, штампањем и дистрибуирањем информативног материјала.

Кампања „Подсети своје нека дају свој глас“, усмерена ка домаћој јавности (циљна група су грађани који живе у Републици Србији и имају рођаке, пријатеље или познанике у иностранству, а све с циљем њиховог подстицања да искористе своје грађанско право).

Свакодневно пружање правне помоћи и информисање држављана Републике Србије који бораве у иностранству.

Остварени резултати

Повећање броја уписаних бирача у бирачке спискове у иностранству за 40 % (јануар – 37.172, мај – 52.000).

Отварање нових бирачких места изван дипломатско-конзуларних представништва Републике Србије, и то у Канади (Ванкувер и Монреал), Сједињеним Америчким Државама (Лос Анђелес, Бостон и Сан Франциско), Италији (Луксембург и Вићенца), кантон Валис (Луцерно и Сиери), Швајцарској и Катару.

Отварање пет нових бирачких места у амбасадама Републике Србије, и то у Каиру, Кувајту, Сарајеву, Дамаску и генералном конзулату у Истанбулу.

За све додатне информације меродавни су:

Министарство за државну управу и локалну самоуправу
Београд, Бирчанинова 6
www.mfa.gov.rs

Министарство спољних послова
Београд, Кнеза Милоша 24 –26
www.mfa.gov.rs

Републичка изборна комисија
Београд, Краља Милана 16
www.rik.parlament.gov.rs

**V. УЧЕЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА ЗА СРБЕ КОЈИ
БОРАВЕ ИЗВАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ**

Један од најважнијих приоритета Министарства за дијаспору Републике Србије свакако је очување српског језика и ћириличног писма. Тренутно, ситуација није охрабрујућа јер у иностранству стално опада број ученика српског језика и, према расположивим статистикама, данас их има нешто мање од 17.000. У седам европских земаља, у Немачкој, Данској, Швајцарској, Француској, Грчкој, Белгији и Мађарској, српски језик предају 34 редовна, 14 хонорарна и три гостујућа просветна радника. Један наставник ради са стотинак ђака организованих у 10 група према узрасту и месту становања, што изискује наставу сваког дана у другом граду.

Да би се променио тренд и зауставило смањење броја ученика који похађају наставу српског језика, Министарство за дијаспору планира да у наредном периоду предузме низ мера. Један од првих потеза Министарства је иницирање радне групе у којој ће би били представници Министарства за дијаспору, Министарства просвете, Националног савета и Завода за уџбенике, а чији је циљ да се овај проблем сагледа са свих аспеката како не би дозволили да наша деца у свету забораве српски језик и ћирилично писмо.

Законски оквир

Посебан програм основног образовања и васпитања у иностранству, начин вођења евиденције и издавања јавних исправа, посебни услови за наставника, обезбеђивање и начин исплате средстава за плате и друга питања од значаја за остваривање образовно-васпитног рада у иностранству, регулисани су чланом 123. Закона о основама образовања и васпитања:

Образовно-васпитни рад у иностранству изводи наставник који има лиценцу и који испуњава посебне услове за наставника.

Решење о упућивању наставника на рад у иностранство доноси министар, на основу конкурса.

Наставник се упућује на рад у иностранство на време од годину дана, уз могућност продужења.

Наставнику школе мирује радни однос на радном месту са кога је упућен на рад у иностранство.

Када је реч о праву на образовање, чланом 92. *Законом о основама система образовања и васпитања* („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04), прописано је да страни држављанин и лице без држављанства на територији Републике Србије имају право уписа у:

– у предшколске установе (дечји вртић);

– основне школе, основне школе за образовање одраслих, основне музичке, односно балетске школе, као и у основне школе за образовање ученика са сметњама у развоју;

– средње школе, и то: гимназија (општа и специјализована), стручне школе, мешовите школе, уметничке школе, средње школе за образовање одраслих и средње школе за ученике са сметњама у развоју, *и од истиим условима и на начин ипрописан законом за држављане Републике Србије.*

Посебан услов за упис ових лица јесте познавање језика на коме се изводи настава, а чију проверу организује и спроводи школа.

За све додатне информације меродавно је:

Министарство просвете

Немањина 22–26,

11 000 Београд

Република Србија

www.mps.sr.gov.yu

VI. ПРИЗНАЊЕ СТРАНИХ ШКОЛСКИХ И ВИСОКОШКОЛСКИХ КВАЛИФИКАЦИЈА

Признање страних високошколских исправа и вредновање страних студијских програма регулисано је *Законом о високом образовању („Службени гласник РС”, број 76/05 и Аутентично тумачење број 100/07–4)*, уколико међународним уговором није предвиђено другачије.

Признање стране високошколске исправе је поступак којим се имаоу те исправе утврђује право у погледу наставка образовања, односно у погледу запошљавања у Републици Србији. За поступак признања надлежне су одговарајуће високошколске установе.

Нострификација и еквиваленција

Нострификација и еквиваленција је поступак признања дипломе о завршеној основној или средњој школи, или сведочанства о завршеном поједином разреду основне или средње школе у иностранству.

Легализација

Легализација је поступак овере докумената за њихово коришћење у иностранству, а надлежно је *Министарство правде, Немањина 22, 11000 Београд (шалтер 1)*.

Лице које жели да настави школовање или да се запосли у Републици Србији, дужно је да затражи признање школске исправе стечене у иностранству. Захтев подноси заинтересована странка, а за малолетну децу родитељ или старатељ.

За подносиоце захтева са пребивалиштем на територији Републике Србије нострификацију и еквиваленцију страних школских исправа основних и средњих школа врши *Министарство просвете*.

За странца које имају пребивалиште на територији Аутономне покрајине Војводине надлежан је *Покрајински секретаријат за образовање и науку, 21000 Нови Сад, Булевар Михаила Пуйина 16, конџактнџ телефон: 021/48–74–000*.

Поступак

• Поступак се покреће подношењем захтева препорученом поштом (на адресу: Министарство просвете 11 000 Београд, Немањина 22–26, или лично у Управи за заједничке послове, Немањина 22, 11000 Београд (пријемни шалтер број 1).

• Формулар за подношење захтева може се добити на пријемном шалтеру, односно у седишту школских управа Министарства просвете Републике Србије, или преузети са сајта Министарства просвете (www.mps.sr.gov.yu). Потребно је да странка пажљиво прочита припремљени формулар и попуни све рубрике, као и да приложи сву тражену документацију.

За признање основне школе потребно је приложити

1. ћачку књижицу или сведочанство о последњем завршеном разреду основне школе у Републици Србији и једна фотографија (документ није потребно оверавати);
  2. оригинална сведочанства за све поједине разреде завршене у иностранству, која се враћају странки по окончању поступка;
  3. два примерка превода овлашћеног преводиоца регистрованог код неког од окружних судова у Републици Србији. Преводи морају бити оверени оригиналним печатом преводиоца, који је он обавезан, по закону, да изда странки у два примерка. За признање основне школе или разреда основне школе превести само сведочанство последњег завршеног разреда;
  4. ћачку књижицу или потврду о похађању допунске наставе на српском језику у земљама где је организована;
  5. доказ о уплати административне таксе у корист буџета Републике Србије, на жиро-рачун број: 840-742221843-57 са позивом на број 97 50-016, у износу од 1.750,00 динара;
- Није потребан превод докумената издатих у *Црној Гори, Хрватској и Босни и Херцеговини*. Уз оригиналне примерке докумената приложити по једну неоверену фотокопију истих.
-

За признање средње школе потребно је

1. ћачка књижица или сведочанство о последњем завршеном разреду у Републици Србији и по једна фотокопија (није потребна овера);
  2. оригинална сведочанства за све поједине разреде завршене у иностранству, а која се враћају странки по окончању поступка;
  3. два примерка превода овлашћеног преводиоца регистрованог код неког од Окружних судова у Републици Србији. Преводи морају бити оверени оригиналним печатом преводиоца, који има обавезу, по закону, да изда странки два примерка;
    - за признање гимназије превести сведочанство последњег завршеног разреда или завршеног разреда и матурске дипломе;
    - за признање средње стручне школе превести сведочанство за сваки разред појединачно и сведочанство о положеном завршном испиту;
  4. доказ о уплати административне таксе у корист буџета Републике Србије, на жиро-рачун број: 840-742221843-57, с позивом на број 97 50-016, у износу од 3.490,00 динара.
- Није потребан превод докумената издатих у *Црној Гори, Хрватској и Босни и Херцеговини*. Уз оригиналне примерке докумената приложити по једну неоверену фотокопију истих.
-

Важне напомене

Према члану 42, став 8. Закона о средњој школи прописано је да су кандидати који су основну школу завршили у иностранству, или један од последња два разреда ове школе, приликом уписа у гимназију или стручну школу у четворогодишњем трајању на територији Републике Србије, ослобођени полагања квалификационог испита.

Дипломе и сведочанства из Републике Српске не подлежу поступку нострификације и еквиваленције.

Дипломе и сведочанства стечене на територији бивше СФРЈ не подлежу поступку нострификације и еквиваленције.

За признање образовања стеченог у Сједињеним Америчким Државама, уколико је завршен само 12. разред, потребно је приложити транскрипт 12. разреда и диплому, као и два примерка превода. Уколико школа не издаје диплому, неопходно је прибавити писмо директора школе у коме се наводи разлог зашто школа није издала диплому и којим се потврђује да ученик са оствареним успехом има право уписа на универзитете у Сједињеним Америчким Државама. Уместо дипломе може се доставити доказ о положеним испитима: GED, SAT или AST.

Дипломе стечене у Руској Федерацији и бившим републикама СССР-а, не признају се као завршена гимназија, већ као други или трећи разред гимназије са правом уписа на факултет. То значи да имаоци ових диплома немају завршену средњу школу, али могу да конкуришу за упис на високошколске установе.

Препорука за све заинтересоване странке које дипломе или сертификате не добијају у току лета текуће године, већ касније (француски ВАС, диплома међународне матуре IVO, сертификати о положеним испитима у Кембриџу или Оксфорду), јесте да поднесу захтев за нострификацију са документацијом коју поседују да би им се издала потврда да је поступак нострификације у току и на основу које би могли да приступе полагању пријемних испита на високошколским установама.

Странке су обавезне да читко попуне формулар захтева штампаним словима, да наведу тачну адресу са свим потребним ознакама и да формулар обавезно потпишу.

Рок за доношење решења прописан Законом јесте 30 дана од дана подношења захтева. Пре истека предметног рока странке се моле да не траже информације о току поступка.

Информације о предметима дају се сваким радним даном од 13 до 14 часова на телефон: 011/363-15-17.

ENIC ЦЕНТАР

Оснивање националног ENIC центра при Министарству просвете РС једна је од обавеза које произлазе из приступања Републике Србије *Лисабонској конвенцији о признавању академских квалификација* и представља део реформских напора који имају за циљ придруживање *Болоњском процесу*.

ENIC центар Републике Србије, као члан ENIC/NARIC мреже, пружа информације студентима (за време студија, као и по њиховом завршетку), универзитетским наставницима, административним службама институција високог образовања, министарствима и другим органима управе, међународним организацијама, послодавцима и осталим заинтересованима.

Тренутно је могуће добити информације о следећем:

систему високог образовања у Републици Србији;

пријему студената у институције високог образовања (факултете и више школе) у Србији;

поступку признавања диплома стечених у иностранству и статусу институција високог образовања.

Контакт: тел. (011) 36 16 607, и-мејл: enic@mps.sr.gov.yu

На сајту Универзитета у Београду можете погледати списак свих државних и приватних факултета у Републици Србији, са списком њихових адреса и контакт телефона.

Званичан сајт Универзитета у Београду је www.bg.ac.yu

Такође, на сајту Инфостуда можете наћи корисне информације о поступку уписа на високошколске установе у Републици Србији, упутства за припрему пријемних испита, архиву тестова са претходних пријемних испита итд.

За све додатне информације меродавно је:

Министарство просвете Републике Србије

Немањина 22–26

11000 Београд

Република Србија

www.mps.sr.gov.yu

VII. РАД И ЗАПОШЉАВАЊЕ

Главни законодавни оквир о радним односима на територији Републике Србије утврђен је *Законом о раду* („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 61/05).

Одредбе Закона о раду односе се и на:

– запослена лица која су упућена на рад у иностранство од стране послодавца;

– на запослене стране држављане и лица без држављанства који раде код послодавца на територији Републике Србије, ако законом није другачије одређено.

Закон о условима за заснивање радног односа са сџраним држављанима („Службени лист СФРЈ“, бр. 11/78, 64/89, „Службени лист СРЈ“, бр. 42/92) прописује услове под којим страни држављани и лица без држављанства могу засновати радни однос у Републици Србији.

Под појмом *сџранаца* се подразумева оно физичко лице које има страно држављанство или које нема ниједно од постојећих држављанства.

Права странаца могу се груписати, у односу на њихову доступност, у најмање три групе:

– права која странци уопште не могу да уживају (бирачко право, јавне функције итд.);

– релативно резервисана права која су доступна странцима ако је испуњен одређени услов (реципроцитет, одобрење, пребивалиште, итд.);

– општа права која су у подједнакој мери заступљена како за странце тако и за домаће држављане.

Код нас у општа права спада и право на запослење, одатле странац који има стално настањење или право привременог боравка може ступити на рад у привредно друштво, код предузетника, као и у јавном сектору ако испуњава услове прописане законом, општим актом или колективним уговором одређеног правног субјеката.

Услови под којима странац може да заснује радни однос на територији Републике Србије

Закон о условима за заснивање радног односа са сџраним држављанима („Службени лист СФРЈ“, бр. 11/78, 64/89 и „Службени лист СРЈ“, бр. 42/92, 24/94, 28/96 и 101/05) који је Република Србија преузела као свој закон, прописује два услова која странац мора да испуни да би засновао радни однос:

- да има одобрење за стално настањење, односно привремени боравак у Републици Србији и
- да добије одобрење за заснивање радног односа (дозвола за рад) од стране Националне службе за запошљавање.

Изузетак

Странац може засновати радни однос без одобрења ради обављања стручних послова предвиђених уговором о:

- пословно-техничкој сарадњи,
  - дугорочној производној кооперацији,
  - преносу технологије, и
  - страним улагањима.
-

Закон о запошљавању и осигурању за случај незапослености („Службени гласник РС“, број 71/03) прописује да дозволу за рад странцу и лицу без држављанства издаје Национална служба за запошљавање.

Страни држављани са сталним настањењем у Републици Србији изједначени су у погледу запошљавања са држављанима Републике Србије.

Захтев за издавање одобрења за заснивање радног односа странац са сталним настањењем подноси лично надлежној филијали Националне службе за запошљавање.

За стране држављане са сталним боравком за пријаву на евиденцију потребна је:

- лична карта
  - радна књижица
  - нострификована диплома (уколико је има)
-

За стране држављане са привременим боравком за пријаву на евиденцију потребна је:

- радна књижица
  - пасош
  - нострификована диплома (уколико је има)
-

Уз захтев се подноси *образложење*, односно мишљење о потреби ангажовања тог лица и нострификована диплома као доказ о стручној спреми, или друга исправа којом се доказује да странац испуњава услове за вршење послова и задатака за које се тражи дозвола за рад.

Ако на евиденцији филијале има незапослених држављана Републике Србије који подједнако испуњавају услове за заснивање радног односа,

које је одредио послодавац, као и странац коме је одобрен привремени боравак (не важи за предузетника који запошљава члана уже породице), филијала ће одбити захтев за издавање радне дозволе странцу, а послодавцу понудити избор нашег незапосленог лица за заснивање радног односа.

На решење Националне службе за запошљавање подносилац захтева може изјавити жалбу у року од 15 дана од дана достављања решења органу утврђеним статутом Националне службе, који мора одлучити у року од 30 дана од дана достављања жалбе.

Странцу радни однос престаје

- када му истекне време важења боравка,
- поништавањем одобрења,
- отказом боравка,
- истеком времена из уговора.

Извештај о пословању Националне службе за запошљавање за 2007. годину

Према Извештају о пословању Националне службе за запошљавање за 2007. годину, првостепеном органу је поднето *1.970 захтева за издавање одобрења за заснивање радног односа са страним држављанима*. Усвојено је 1.721 захтев и издата одобрења за заснивање радног односа, 42 су одбијена, 9 захтева је одбачено, а за 14 захтева поступак је обустављен.

НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ

Национална служба за запошљавање Републике Србије је модеран сервис који пружа бројне услуге свим клијентима на тржишту рада.

Делатност Националне службе за запошљавање

- Посредовање у запошљавању, као основна делатност
- Професионално усмеравање
- Материјално осигурање за време незапослености
- Образовање за запошљавање

Републички фонд поседује веб страницу са дневно ажурираном понудом слободних радних места у Републици Србији, корисним подацима за послодавце и кориснике везани понудом послова, законе, разне облике подстицања за предузетнике и друго.

Више информација на званичном сајту Националне службе за запошљавање: www.nsr.sr.gov.yu

Додатни преглед тржишта рада у Републици Србији

Радна места у државној управи: www.suk.sr.gov.yu

Радна места на приватном тржишту: www.infostud.com

За све додатне информације меродавно је

Министарство рада и социјалне политике

Немањина 22–24

11 000 Београд

www.minrzs.gov.rs

VIII. ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАЊЕ

Здравствени систем у Републици Србији заснован је на принципима једнакости и солидарности. Законом о здравственом осигурању („Службени гласник РС“, бр. 107/05 и 109/05), као и билатералним међународним споразумима о социјалном осигурању, регулисано је под којим условима осигураници и друга лица остварују право на здравствену заштиту и друга права из здравственог осигурања.

Облици здравственог осигурања у Републици Србији

Законом о здравственом осигурању („Службени гласник РС“, бр. 107/05 и 109/05) установљена су два облика здравственог осигурања:

- обавезно здравствено осигурање и
- добровољно здравствено осигурање

Обавезно здравствено осигурање

Републички завод за здравствено осигурање је национална, јавна организација за обавезно здравствено осигурање.

Основ за стицање својства *осигураника* одређен је Законом о здравственом осигурању (по основу запослења у земљи или иностранству, оснивања привредних друштава предузетништва, самосталног обављања делатности, бављења пољопривредом и др.).

Закон је предвидео спровођење обавезног здравственог осигурања за следећа лица

Лица у радном односу, односно запослене упућене на рад у иностранство, односно запослене у привредном друштву или другом правном лицу које обавља делатност или услуге у иностранству, уколико нису обавезно осигурани по прописима те земље, или уколико међународним уговором није другачије одређено;

Држављани Републике Србије запослени у иностранству код страног послодавца који немају здравствено осигурање страног носиоца здравственог осигурања или који нису обавезно осигурани према прописима стране државе, односно ако права из здравственог осигурања по прописима те државе, за себе или за чланове своје породице, не могу остварити или користити ван територије те државе;

Држављани Републике Србије запослени у домаћинствима држављана Републике Србије у радном односу у иностранству код организација чије је седиште на територији Републике Србије;

Држављани Републике Србије који примају пензију или инвалидну искључиво од иностраног носиоца осигурања док бораве, или имају пребивалиште на територији Републике, односно који примају пензију од државе са којом не постоји билатерални споразум о социјалном осигурању, или уколико права из здравственог осигурања по прописима државе исплатиоца пензије, за себе или за чланове своје породице, не могу користити или остваривати ван територије те државе;

Страни држављани који на територији Републике Србије раде код домаћих организација, односно приватних послодаваца на основу посебних уговора о размени стручњака или споразума о међународној техничкој сарадњи;

Страни држављани за време школовања или стручног усавршавања на територији Републике Србије. Основица на коју се плаћа допринос и стопа доприноса, утврђена је Одлуком о начину плаћања доприноса за обавезно здравствено осигурање страних држављана који се налазе на школовању или стручном усавршавању на територији Републике Србије.

Држављани, осигураници земаља са којима је закључен међународни споразум о здравственом осигурању остварују права из обавезног здравственог осигурања у садржају и обиму који су утврђени овим законом, уколико међународним споразумом о социјалном осигурању није другачије одређено.

Контакт

Дирекција Завода за здравствено осигурање са седиштем у Београду налази се на адреси: Немањина 30, 11000 Београд, контакт телефон: 011/26-46-022, 26-56-043, 26-45-384, факс 011/26-59-094, или beograd@rzso.rs.

Покрајински Завод за здравствено осигурање са седиштем у Новом Саду налази се на адреси: Житни трг 1, 21000 Нови Сад, контакт телефон: 021/66-22-017, 021/66-23-466, факс: 021/66-13-017, или novi.sad@rzso.rs.

Адресе са територијалним јединицама Завода можете пронаћи на званичном сајту Републичког завода за здравствено осигурање: <http://www.rzso.sr.gov.yu/index>

Добровољно здравствено осигурање

Осим обавезног осигурања Законом је прописана и могућност добровољног здравственог осигурања.

Добровољно здравствено осигурање може организовати и спроводити Републички завод за здравствено осигурање и правна лица која обављају делатност осигурања, а права и обавезе настају непосредним уговорима између грађана и односних правних лица.

Овим видом осигурања осигураник осигурава разлику изнад вредности здравствених услуга које му се јамче путем обавезног здравственог осигурања, односно већи стандард здравствених услуга од оних утврђених здравственим осигурањем у оквиру Републичког завода за здравствено осигурање.

Споразуми о социјалном осигурању с другим државама

Државе са којима Република Србија има закључене споразуме о социјалном осигурању можемо поделити у три групе.

---

1. Принцип осигурања

Споразуми о социјалном осигурању, засновани на принципу осигурања, јесу споразуми према чијим одредбама осигураници и чланови њихове породице, за време привременог или трајног боравка у земљи где не постоји осигурање, имају право на коришћење здравствене заштите на терет државе у којој постоји обавезно здравствено осигурање.

Такви су споразуми са: Аустријом, Белгијом, Холандијом, Луксембургом, Мађарском (делимично), Румунијом, Савезном Републиком Немачком, Француском, Италијом, Босном и Херцеговином, Хрватском, Македонијом, Чешком. По правилу, осигураници тих земља су снабдевени одговарајућим обрасцем иностране касе здравственог осигурања који предају филијали надлежној према месту свог боравка, односно пребивалишта у Републици Србији, како би користили здравствену заштиту.

Списак месно надлежних филијала можете наћи на сајту Републичког завода за здравствено осигурање: www.rzso.sr.gov.yu.

---

2. Принцип реципроцитета

За осигуранике који долазе из земаља са којима су закључени споразуми на принципу реципроцитета, важи правило да треба да буду снабдевени одговарајућом потврдом иностраног органа о праву на здравствену заштиту. Међутим, уколико нису снабдевени потврдом као доказ може да послужи и пасош, а за пензионере решење о праву на пензију. Државе са којима Република Србија има закључене споразуме о социјалном осигурању засноване на принципу реципроцитета јесу: Бугарска, Велика Британија, Пољска и споразум са бившим ЧССР-ом (примењује се у односу на Словачку).

---

3. Споразуми који не омогућавају коришћење здравствене заштите ван територије земље рада

Република Србија има закључене предметне споразуме са следећим државама: Данском, Норвешком, Шведском и Швајцарском. Трошкови здравствене заштите настали за време привременог боравка ван земље рада рефундирају се од стране надлежног носиоца здравственог осигурања земље чији је осигураник у питању. То подразумева да су осигураници из тих држава сачували рачуне о наплаћеним трошковима здравствених услуга и да у примереном року, по повратку у земљу рада, поднесу захтев за рефундацијом износа насталих трошкова.

Систем здравствене заштите

Здравствена заштита на територији Републике Србије уређена је Законом о здравственој заштити („Службени гласник РС“, број 107/05).

Предметним законом прописано је да *ај ај три ди који сусјално насјанени, или привремено бораве на територији Републике Србије, или који пролазе преко територије Републике*, имају право на здравствену заштиту, у складу са овим законом, уколико међународним уговором није другачије одређено.

Такође, истим законом предвиђено је да странци имају право на хитну медицинску помоћ, као и остале здравствене услуге које им се пружају на њихов захтев, чије трошкове сами носе, ако овим законом или међународним уговором није другачије одређено.

Контакт

У вези са информација о прописима о здравственом осигурању, као и о примени међународних споразума о социјалном осигурању, потребно је обратити се *према месту пребивалишта надлежној територијалној јединици Републичкој заводи за здравствено осигурање*.

Адресе са територијалним јединицама Завода можете пронаћи на званичном сајту Републичког завода за здравствено осигурање <http://www.rzzo.sr.gov.yu/index>

За све додатне информације у вези са здравственим осигурањем меродаван је:

Републички завод за здравствено осигурање
Немањина 30,
11000 Београд
Република Србија
<http://www.rzzo.sr.gov.yu/index>

IX. ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Права из пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији се остварују на основу *Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС”, бр. 34/03, 64/04 – одлука УСРС и 84/04 – др. закон, 85/05, 101/05 – др. закон и 63/06 – одлука УСРС)* и одредаба билатералних споразума о социјалном осигурању.

ОБЛИЦИ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Пензијско и инвалидско осигурање обухвата:

- обавезно пензијско и инвалидско осигурање, и
- добровољно пензијско и инвалидско осигурање.

Обавезно пензијско и инвалидско осигурање

Обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују се права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења, као што су право на старосну пензију, инвалидску пензију, породичну пензију, новчану накнаду за негу и помоћ другог лица, накнаду за телесно оштећење по основу повреде на раду или професионалног обољења и право на накнаду погребних трошкова. За свако од ових права морају да буду испуњени услови предвиђени законом, а односе се на године живота, дужину пензијског стажа, степен радне способности осигураника, социјално правни услови чланова породице и др.

Поступак за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања покреће се на захтев странке-осигураника, односно члана породице умрлог осигураника-корисника права за остваривање права на породичну пензију. У одређеним случајевима поступак може да се покрене и од стране Фонда, као и по службеној дужности.

За решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања надлежна је филијала на чијем подручју је осигураник био последњи пут запослен – осигуран, а ако је од престанка запослења до покретања поступка прошло више од 12 месеци, надлежна је филијала на чијој територији подносилац захтева има пребивалиште.

За решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања применом међународних споразума надлежан је Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање и Дирекција Покрајинског фонда, док је за споразуме са државама из састава бивше СФРЈ надлежна филијала пензијског и инвалидског осигурања.

Да би се остварило неко од права из пензијског осигурања, потребно је поднети и одговарајуће доказе који утичу на остваривање права. С обзиром на врсту права која се остварује, различити су и докази. Ради информације, дају се подаци о потребној документацији за остваривање појединих права:

За стицање права на старосну пензију неопходно је поднети*

- Захтев;
- Фотокопију личне карте;
- Извод из матичне књиге рођених (за осигуранике који не поседују личну карту издату у Републици Србији);
- Доказ о регулисаном војном року (фотокопија војне књижице или уверење војног одсека);
- Доказ о коришћењу права – евиденцији код Националне службе за запошљавање;
- Доказ о пензијском стажу у Републици Србији – закључена радна књижица, уверење о бенефицираном стажу и друге јавне исправе о стажу (решења, уверења, потврде и сл.), у оригиналу;
- Доказ о престанку запослења – решење (фотокопија);
- Уверење о обављању самосталне делатности, које издаје надлежни орган општине, односно одговарајуће удружење, савез (за период до 31. децембра 2005. год.), односно решење Агенције за привредне регистре (за период од 1. јануара 2006. године);
- Уверење о плаћеном доприносу за ПИО, са исказаним основицама доприноса и износом уплаћеног доприноса, издато од Пореске управе за период обављања самосталне делатности (ово уверење није потребно за самосталне уметнике, филмске раднике и спортисте до 31. децембра 2002. године, а за свештенике и верске службенике до 31. августа 2004. године);
- Уверење о плаћеном доприносу за ПИО, са исказаним основицама доприноса и износом уплаћеног доприноса, издато од Пореске управе за период обављања пољопривредне делатности;
- Све писане доказе о стажу у иностранству;
- Образац бр. 1 ординирајућег лекара, који је оверила комисија надлежног дома здравља, са оригиналном медицинском документацијом (за осигуранике који подносе захтев за превремену старосну пензију, уз постојање инвалидности – Немачка, Француска). Образац бр. 1 мора бити откуцан на писаћој машини или компјутерски обрађен. Уколико не постоји овера лекарске комисије потребно је приложити потврду о плаћеним трошковима вештачења.
- Напомена: Уколико сте били осигурани по више основа (запослење, самостална делатност, пољопривредна делатност), потребно је доставити доказ о сваком од наведених основа осигурања.

---

* Текст преузет са званичног сајта Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање – www.poiz.org.yu.

За стицање права на инвалидску пензију неопходно је поднети

- Захтев;
  - Образац бр. 1 ординирајућег лекара, који је оверила комисија надлежног дома здравља, са оригиналном медицинском документацијом (специјалистички налази, отпусне листе и др.). Образац бр. 1 мора бити откуцан на писаћој машини или компјутерски обрађен. Уколико не постоји овера лекарске комисије, потребно је приложити потврду о плаћеним трошковима вештачења;
  - Потврду о радном месту и опис посла који осигураник обавља у моменту подношења захтева (попуњава кадровска служба послодавца);
  - Пријаву о повреди на раду, уколико је осигураник претрпео повреду на раду;
  - Доказ о регулисаном војном року (фотокопија војне књижице или уверење војног одсека);
  - Доказ о коришћењу права – евиденцији код Националне службе за запошљавање;
  - Фотокопију личне карте;
  - Извод из матичне књиге рођених (за осигуранике који не поседују личну карту издату у Републици Србији);
  - Фотокопију здравствене књижице;
  - Доказе о пензијском стажу у Републици Србији – закључена радна књижица, уверење о бенифицираном стажу, друге јавне исправе о стажу (решења, уверења, потврде и слично) у оригиналу;
  - Доказ о престанку запослења – решење (фотокопија);
  - Уверење о обављању самосталне делатности, које издаје надлежни орган општине, односно одговарајуће удружење, савез (за период до 31. децембра 2005. год.), односно решење Агенције за привредне регистре (за период од 1. јануара 2006. год.)
  - Уверење о плаћеном доприносу за ПИО, са исказаним основицама доприноса и износом уплаћеног доприноса, издато од Пореске управе за период обављања самосталне делатности (ово уверење није потребно за самосталне уметнике, филмске раднике и спортисте до 31 децембра 2002. године, а за свештенике и верске службенике до 31. августа 2004. године);
  - Уверење о плаћеном доприносу за ПИО, са исказаним основицама доприноса и износом уплаћеног доприноса, издато од Пореске управе за период обављања пољопривредне делатности;
  - Све писане доказе о стажу у иностранству.
  - Напомена: Уколико сте били осигурани по више основа (запослење, самостална делатност, пољопривредна делатност), потребно је доставити доказ о сваком од наведених основа осигурања.
-

Неопходна документа за стицање права на породичну пензију

За стицање права на породичну пензију документација је различита, у зависности од тога да ли се право остварује иза смрти корисника пензије или иза смрти активног осигураника.

Документација потребна за право које се остварује после смрти корисника пензије

- Захтев;
- Извод из матичне књиге умрлих (оригинал) за умрлог корисника пензије;
- Извод из матичне књиге рођених, за подносиоце захтева (оригинал) и фотокопија личне карте за пунолетне чланове породице;
- Извод из матичне књиге венчаних за удовицу/удовца, издат после смрти корисника права;
- Правоснажна судска пресуда о разводу брака и досуђеном издржавању, за разведеног брачног друга;
- Доказ о школовању деце старије од 15 година;
- Фотокопија решења о пензији умрлог корисника пензије оствареној у иностранству, доказ о пензијском стажу у земљама уговорницама;
- Образац бр. 1 ординирајућег лекара, са оригиналном медицинском документацијом (специјалистички налази, отпусне листе и др.) за лица неспособна за самосталан живот и рад. За децу неспособну за самосталан живот и рад решење о категоризацији;
- Пореско уверење за подносиоце захтева: о укупној висини месечног прихода у кварталу пре смрти корисника пензије, имена и адресе лица која могу да потврде чињеницу издржавања, када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију;
- Решење о старатељству, ако подносилац захтева нема законског староца.

Напомена: Уколико сте били осигурани по више основа (запослење, самостална делатност, пољопривредна делатност), потребно је доставити доказ о сваком од наведених основа осигурања.

Документација потребна за право које се остварује после смрти активног осигураника

- Захтев;
- Извод из матичне књиге умрлих (оригинал) за умрлог осигураника;
- Извод из матичне књиге рођених, за подносиоце захтева (оригинал) и фотокопија личне карте за пунолетне чланове породице;
- Извод из матичне књиге венчаних за удовицу/удовца, издат после смрти осигураника (оригинал);
- Правоснажна судска пресуда о разводу брака и досуђеном издржавању, за разведеног брачног друга;
- Пријава о повреди на раду, уколико је умрли осигураник претрпео повреду на раду (уколико је смрт осигураника настала као последица повреде на раду);

- Доказ о регулисаном војном року (фотокопија војне књижице или уверење војног одсека), за умрлог осигураника;
  - Доказ о школовању деце старије од 15 година;
  - Фотокопија здравствене књижице чланова породице;
  - Докази о пензијском стажу умрлог осигураника у Републици Србији – закључена радна књижица, уверење о бенефицираном стажу, друге јавне исправе о стажу (решења, уверења, потврде и слично) у оригиналу;
  - Уверење о обављању самосталне делатности за покојног осигураника, које издаје надлежни орган општине, односно одговарајуће удружење, савез (за период до 31. децембра 2005. године), односно решење Агенције за привредне регистре (за период од 1. јануара 2006. године);
  - Уверење о плаћеном доприносу за ПИО, са исказаним основицама доприноса и износом уплаћеног доприноса, издато од Пореске управе за период обављања самосталне делатности (ово уверење није потребно за самосталне уметнике, филмске раднике и спортисте до 31. децембра 2002. године, а за свештенике и верске службенике до 31. августа 2004. године) за покојног осигураника;
  - Уверење о плаћеном доприносу за ПИО, са исказаним основицама доприноса и износом уплаћеног доприноса, издато од Пореске управе за период обављања пољопривредне делатности за покојног осигураника;
  - Доказ о коришћењу права код Националне службе за запошљавање за чланове породице (решење, уверење);
  - Образац бр. 1 ординирајућег лекара, са оригиналном медицинском документацијом (специјалистички налази, отпусне листе и др.) за лица неспособна за самосталан живот и рад. За децу неспособну за самосталан живот и рад решење о категоризацији;
  - Пореско уверење за подносиоце захтева о укупној висини месечног прихода у кварталу пре смрти осигураника, имена и адресе лица која могу да потврде чињеницу издржавања, када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију;
  - Решење о старатељству, ако подносилац захтева нема законског стараоца.
- Напомена: Уколико сте били осигурани по више основа (запослење, самостална делатност, пољопривредна делатност), потребно је доставити доказ о сваком од наведених основа осигурања.

Право на новчану накнаду по основу телесног оштећења и туђу негу и помоћ

За осигураника

- Захтев;
- Оригинална медицинска документација од лекара специјалисте о постојању телесног оштећења, потреби неге и помоћи другог лица;
- Оверена фотокопија радне књижице;
- Уверење о обављању самосталне делатности, које издаје надлежни орган;

- Доказ о већ оствареном праву код другог органа;
- Пријава о повреди на раду, уколико је телесно оштећење, тј. потреба за негом и помоћи другог лица настала као последица повреде на раду.

За корисника пензије

- Захтев;
- Оригинална медицинска документација од лекара специјалисте о постојању телесног оштећења, потреби за негом и помоћи другог лица;
- Фотокопија личне карте;
- Назив и адреса установе социјалне заштите за смештај старих лица, ако је подносилац захтева смештен у такву установу.

Остваривање права применом међународних споразума о социјалном осигурању

Републички фонд је надлежан и за спровођење поступка за остваривање права на иностране пензије остварене у државама са којима Република Србија има закључене споразуме о социјалном осигурању.

Република Србија има закључене међународне споразуме о социјалном осигурању, у области пензијској и инвалидској осигурања, са следећим државама: Аустријом, Белгијом, Босном и Херцеговином, Бугарском, Данском, Италијом, Либијом, Луксембургом, Мађарском, Македонијом, Норвешком, бившим ЧССР-ом (примењује се у односу на Словачку), Савезном Републиком Немачком, Чешком, Пољском, Француском, Холандијом, Уједињеним Краљевством Велике Британије и Северне Ирске, Хрватском, Црном Гором, Швајцарском и Шведском.

Потписан је Споразум о социјалном осигурању са Републиком Турском, а очекује се и потписивање Споразума са Канадом. У току је поступак, односно покренута је иницијатива за закључивање споразума и са Грчком, Шпанијом, Кипром и Аустралијом, а како би се на што свеобухватнији начин обезбедило остваривање права из социјалног осигурања наших грађана по основу рада и боравка у иностранству.

Одредбама наведених споразума је предвиђено *сабирање стажева навршених у односним државама и Републици Србији* ради остваривања права на пензију, с тим што свака држава по свом законодавству одређује да ли су испуњени услови за стицање права на пензију или не. Поступак за остваривање права се одвија на релацији инострани носилац пензијског и инвалидског осигурања – надлежни носилац пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији, уз подношење свих доказа о стажу навршеном у иностранству и Србији, као и других релевантних података. Због специфичности сваког појединачног споразума за детаљнија обавештења осигураник може да се обрати надлежном носиоцу – Фонду пензијског и инвалидског осигурања у односној држави, уколико је још на привременом

раду или трајном боравку у иностранству, односно у Републици Србији Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање.

Пензија стечена радом у иностранству исплаћује се од стране иностраног органа пензијског и инвалидског осигурања, у складу са закљученим споразумом, кориснику са пребивалиштем у Републици Србији на његов девизни рачун, отворен код банке по његовом избору или путем међународне поштанске упутнице. Пензија се исплаћује у валути земље где је остварено право на пензију.

Такође, пензије стечене радом у Републици Србији исплаћују се, у складу са законом, међународним споразумом или у складу са постојањем реципроцитета са односном државом, у иностранство.

Одобрење исплате пензије у иностранству

Неопходна документација

- Захтев;
  - Копија решења о пензији;
  - Доказ о држављанству;
  - Доказ о сталном боравку у иностранству.
-

Пензије зарађене у Републици Србији стижу у 18 земаља широм света (не рачунајући бивше југословенске републике). Више од половине, од око 8.400 корисника, живи у Немачкој, а затим следе Аустрија, Мађарска, Француска, Чешка, Швајцарска, Шведска, САД..., а по један корисник пензије је у Бразилу и Аустралији.

Пензијски фонд запослених исплаћује пензије за око 18.500 својих корисника (подаци за април 2008. године) који живе у државама бивше СФРЈ (Хрватска око 4.600, Република Српска 3.400, Македонија око 3.350, Федерација БиХ око 2.780, Црна Гора око 3.300). Укупан износ је око 207 милиона динара.

Добровољно пензијско и инвалидско осигурање је осигурање којим се, по основу уговора, могу обезбедити права за случај старости, инвалидности, смрти и телесног оштећења, или већи обим тих права од обима утврђеног овим законом, као и друга права из овог осигурања.

Добровољни пензијски фондови

Законом о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС”, број 85/05) који се примењују од 1. априла 2006. године, грађанима који имају интересовања, али и новца, омогућено је да до пензије дођу и уплатама у приватне пензијске фондове. Уплате у ове фондове су добровољне, дакле уплаћује их само онај ко то жели, а применом овог закона ништа се не мења у обавезном пензијском и инвалидском осигурању.

Народна банка Србије издала је девет дозвола за рад добровољним пензијским фондовима: Delta-Generali, Дунав, Rajfazen Future, ДДОР Пензија плус, Гарант Пензијско друштво, НЛБ Нова пензија, Триглав, Ниро Alpe-Adria Group и Société Generale.

Право на пензију стиче се са 53 године живота, а крајњи рок да пензија почне да се користи је 70 година. Новац са рачуна могу да се подижу и пре 53. године живота, у случају ванредних трошкова лечења или неспособности за рад. Закон дозвољава да се једном уложени новац пресели у други фонд.

Од одлуке до реализације смештаја у установу социјалне заштите

Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана („Службени гласник РС“, бр. 36/91, 79/91, 33/93, 53/93, 67/93... 29/01), утврђено је право пензионера и других старих лица на смештај у установу социјалне заштите, која због неповољних здравствених, социјалних, стамбених и породичних прилика нису у могућности да живе у породици, односно домаћинству.

Право на смештај у дом за старе може се остварити у Центру за социјални рад, на чијем подручју се налази пребивалиште, односно боравиште старе особе која жели смештај у дом.

Неојходна документација за остваривања права на смештај у установе социјалне заштите

- Попуњен захтев за смештај;
  - Извод из матичне књиге рођених или венчаних;
  - Уверење о држављанству;
  - Фотокопија здравствене књижице и личне карте;
  - Уверење о здравственом стању;
  - Докази о имовини и приходима од утицаја на трошкове смештаја (чек од пензије остварене у месецу који претходи подношењу захтева (оригинал или фотокопија); уверење о имовном стању (пореско уверење); докази о власништву над непокретностима; уговор о доживотном издржавању и други докази који су од утицаја на трошкове смештаја, доказ о приходима сродника који су у обавези издржавања, као и писмена сагласност корисника да се приходи директно усмере на покривање трошкова смештаја и сагласност за упис хипотеке на непокретностима.
  - Горе наведена документација предају се *Центру за социјални рад*, који на основу исте доноси одлуку. У случају да је одлука Центра за социјални рад негативна, жалба на решење подноси се Министарству рада и социјалне политике или Покрајинском секретаријату за здравство и социјалну политику.
-

Листу домова чији је оснивач Република Србија или надлежни орган Аутономне покрајине, као и списак приватних домова, може се наћи на сајту Министарства рада и социјалне политике www.minrzs.sr.gov.yu у делу адресар установа.

Такође, на званичном сајту Републичког Фонда за пензијско-инвалидско осигурање, у делу „пензиони сервис“, можете наћи следеће податке:

- *преглед 25 бања* са којима је Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање склопио уговоре о сарадњи, чије би услуге могли да користе пензионери и чланови њихових породица уз могућност плаћања на рате;
- *преглед осигуравајућих групова* код којих корисници пензије могу плаћати осигурање имовине, живота и аутомобила преко административне забране (плаћање на рате);
- *списак банака* код којих пензионери могу реализовати банкарске кредите;
- *списак јеронтолошких центара, пензионих домова и дневних центара и клубова* у Београду.

Геронтолошки центри у Републици Србији*

Геронтолошки центар Београд, ПЈ Бежанијска коса
Марије Бурсаћ 49, 11000 Београд
тел.: 011/2695-605

Геронтолошки центар Београд, ПЈ Дом пензионера Вождовац
Качерска 6–12, 11000 Београд
тел.: 011/2462-211

Стационар ПЈ Карабурма
Диљска 2, 11000 Београд
тел.: 011/2783-012

Амбуланта „Треће доба“
Кумровачка 69/13, 11000 Београд
тел.: 011/2321-963

Геронтолошки центар Бечеј
Синђелићева 140, 21220 Бечеј
тел.: 021/813-598

Геронтолошки центар Нови Сад
Бате Бркића 17, 21000 Нови Сад
тел.: 021/400-777

Геронтолошки центар Београд
Др Ивана Рибара 10, 11070 Нови Београд
тел.: 011/3189-718

---

* Информација преузета са званичног сајта Републичког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање www.poiz.org.yu.

Геронтолошки центар Кикинда
Генерала Драпшина 99, 23300 Кикинда
тел.: 023/34-675

Геронтолошки центар Крагујевац
Краља Милана IV 90, 34000 Крагујевац
тел.: 034/304-090

Геронтолошки центар Матарушка Бања
Матарушка Бања б.б., 36201
тел.: 036/811-813

Геронтолошки центар Бајмок
Штросмајерова 14, 24101 Бајмок
тел.: 024/762-261

Геронтолошки центар Нови Сад
Булевар краља Петра I 28ц, 21000 Нови Сад
тел.: 021/444-936

Геронтолошки центар Нови Сад
Фрушкогорска 32, 21000 Нови Сад
тел.: 021/6350-782

Геронтолошки центар Панчево
Војвођански булевар 1, 26000 Панчево
тел.: 013/301-195

Геронтолошки центар Врбас
Маршала Тита 34, 21460 Врбас
тел.: 021/706-232

Установа Геронтолошки центар
Милана Јовановића 8, 11000 Београд
тел.: 011/2395-1413а

За све додатне информације меродаван је:

Републички Фонд за пензијско и инвалидско осигурање
Др Александра Костића 9
11 000 Београд
www.poiz.org.yu

Х. ЕКОНОМСКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Према студијама Doing Business-а, Србија предњачи у увођењу реформи које подстиичу развој предузећа и запошљавања тиме што се усавршила у осам од 10 потребних области.“

(Извод: World Bank Doing Business, 2006)

Кратак преглед

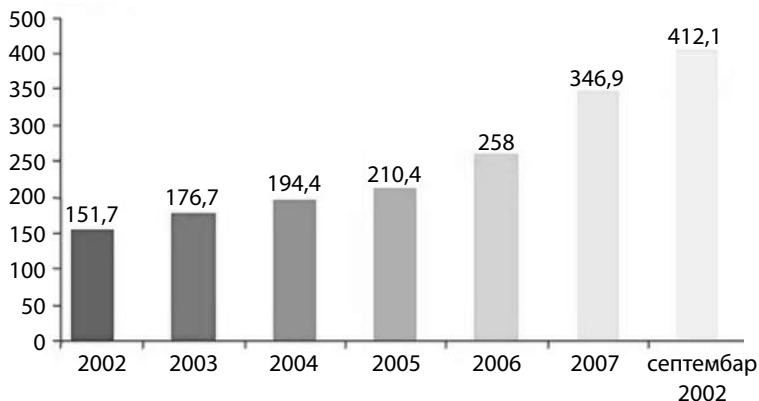
- Друштвени бруто производ Републике Србије у периоду 2000–2008. године имао је просечни раст од 5,6 % годишње. Предвиђа се његов раст по годишњој стопи од 6–6,5 %.

- У протеклих пет година остварен је скок реалних нето зарада за 2,3 пута у односу на претходни период.

- У последње четири године индустријска производња расла је по просечној стопи од 4 % годишње. Носилац овог раста је прерађивачка индустрија као главни сектор индустрије Србије.

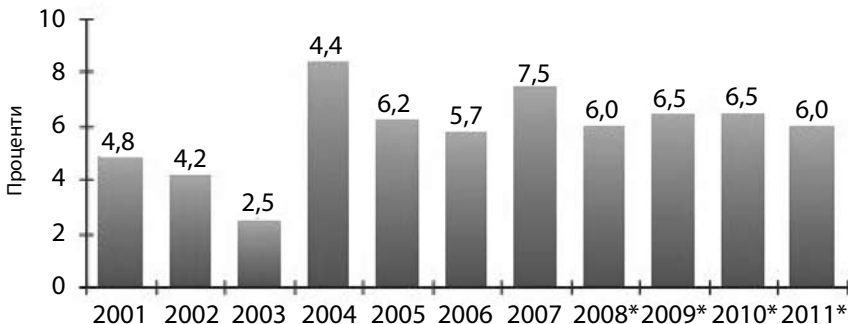
- Продуктивност рада у овом сектору расла је за 11 % годишње у периоду 2001–2008. године.

Просечна нето зарада у Србији по годинама
(изражено у EUR)

Извор: Републички завод за статистику

Реални раст БДП 2001–2007,
са пројекцијом 2008– 2011. године

* Пројекција

Извор: Републички завод за статистику и Министарство економског и регионалног развоја, Нацрт стратегије повећања извоза 2008–2011.

- У структури *индустријске производње* највише учествују прехранбени производи, пиће и дуван, металски комплекс и хемијска индустрија. Поред њиховог раста, брз раст и структурне промене очекују се и код производње високе технологије (машине и уређаји, електрични и оптички уређаји и саобраћајна средства) чији удео у индустријској производњи до 2012. године треба да порасте на 18%.

- Погодно земљиште и добри климатски услови омогућавају развој *пољопривредне производње* (житарица, индустријског биља, воћа и поврћа, семенског и садног материјала, лековитог биља, крупне и ситне стоке). У вези са овом производњом је и позитиван тренд и континуирани и стални раст извоза пољопривредних производа.

- Од стране Европске уније одобрени су *широински преференцијали* (повластице) од краја 2000. године. Од тада су сви пољопривредно-прехранбени производи пореклом из Србије ослобођени царинских дажбина приликом пласмана на тржиште ЕУ.

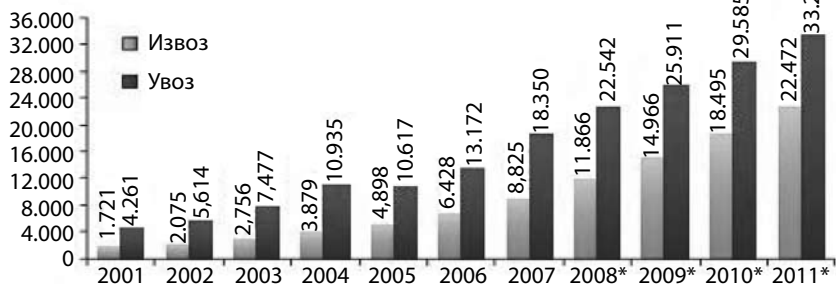
- Подједнако интересантно је и тржиште земаља *мултилатералног широинског соразума ЦЕФТА (CEFTA)* (Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарска, Хрватска, Македонија, Молдавија, Црна Гора, Румунија, Србија и Мисија УНМИК-а на Косову).

- Србија је нарочито примамљива страним инвеститорима због Споразума о слободној трговини, с Русијом, потписаног у августу 2000 године. Роба произведена у Србији ослобођена је царине при уласку на руско тржиште.

- Од стране Сједињених Америчких Држава Републици Србији је одобрен *генерални систем преференцијала*, који јој пружа могућност бесцаринског пласмана српских пољопривредно-прехранбених производа на тржиште ове земље.

- Република Србија има развијену саобраћајну инфраструктуру. Она се налази на раскрсници два велика европска коридора и представља транзитну земљу на путу из Азије ка централној Европи. Отуда и добри резултати у области туризма. У 2007. години и у Србији је боравило укупно 2,3 милиона туриста који су остварили 7,3 милиона ноћења.

Робни извоз и увоз 2001–2007, са пројекцијом 2008–2011. године (милиони USD)

* Пројекција

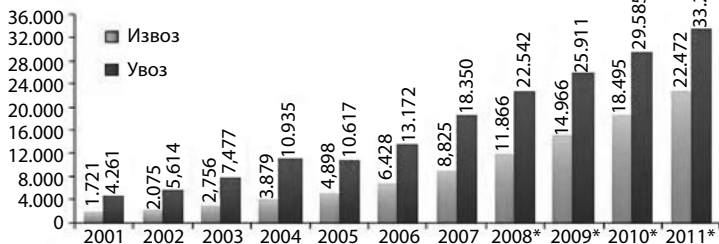
Извор: Републички завод за статистику и Министарство економског и регионалног развоја, Нацрт стратегије повећања извоза 2008–2011.

- *Туристички њромеј* допринео је повећању девизног прилива у 2007. години за 531,3 милиона САД долара, у просеку око 30%.

- ИТ тржиште Србије у 2007. години достигло је 460 милиона евра, а стопа његовог годишњег раста, од 37% у 2007. години, међу највећим је у Европи. У области *ИТ њривреде* предвиђа се пораст броја компанија, велепродаја и дистрибуција, као и квалитетније услуге. Ово је оправдано предвиђање, имајући у виду добру школску и квалификациону структуру у Србији.

- *Сектор финансијских услуга* у Србији у протеклих седам година остварио је значајне промене. Појавиле су се стране банке, осигуравајуће и *leasing* компаније из Немачке, Италије, Аустрије, Грчке, Француске и Мађарске, које су прошириле понуду на тржишту финансијских услуга. Банкарски систем остао је под надзором Народне банке Србије.

Робни извоз и увоз 2001–2007, са пројекцијом 2008–2011. године (милиони USD)

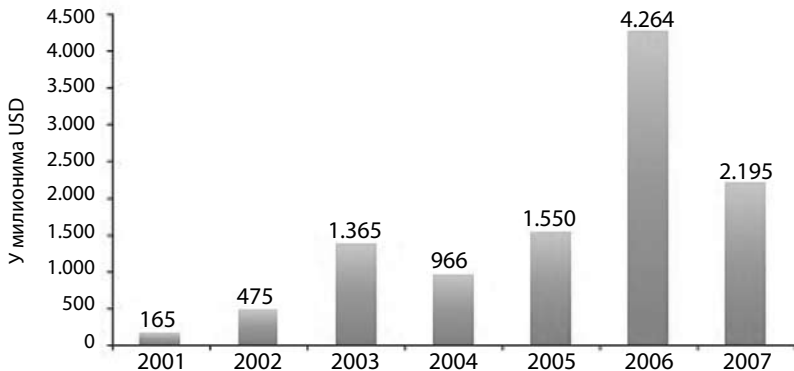

* Пројекција

Извор: Републички завод за статистику и Министарство економског и регионалног развоја, Нацрт стратегије повећања извоза 2008–2011.

• Од 2001. године евидентан је тренд раста *с*траних директних инвестиција уз периодичне варијације карактеристичне за транзиционе земље. Највећи део страних улагања од 2004. до 2007. године реализован је у области финансијског посредовања (2,97 милијарди евра). За њим следе саобраћај, прерађивачка индустрија, трговина на мало и велико, промет некретнина, грађевинарство, комуналне, друштвене и личне услуге, државна управа и социјално осигурање, хотели и ресторани, пољопривреда, вађење руда и камена.

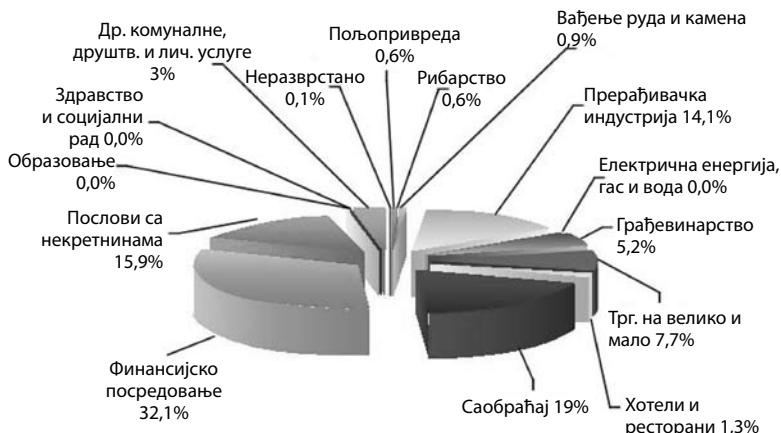
Србија: директне стране инвестиције (нето) 2001–2007.

Извор: НБС, Платни биланс Републике Србије

• Према подацима Агенције за привредне регистре, у Србији постоји 1.486 страних привредних представништава и 130 огранака страних правних лица

Србија: страна улагања у 2007. по гранама делатности* (учешће, у %)

* укључени робни и новчани токови; прелиминарни подаци
Извор: Народна банка Србије

ПРИВАТИЗАЦИЈА

Корисне информације о приватизацији у Републици Србији

Један од кључних момената спровођења економских реформи у Републици Србији јесте приватизација друштвеног и државног капитала и имовине. За разлику од претходних покушаја промене власничке структуре предузећа, где је приоритет била бесплатна подела акција, *актуелни концепт приватизације се заснива искључиво на продаји већинског капитала и имовине*. Дефинисан је јединствени став, да се само са ефикасном приватном својином и либерализацијом протока робе, капитала и знања, Србија може укључити у глобалне привредне токове.

Приватизација представља основну полугу транзиције и истовремено кључни камен спотицања у реализацији реформи у земљама централне и источне Европе. Приватизација је лаксус који јасно показује чврстину опредељења владе да спроведе свеобухватне реформе, преваходно због последица које изазива у погледу промена социјалног статуса и, што је можда још важније, културног обрасца и начина размишљања популације. Историја приватизације у Србији, која је можда најочитија потврда ове тезе, практично је историја примене различитих модела бесплатне дистрибуције капитала запосленима, пензионерима и грађанима.

Кључни документ новог реформског концепта стога и носи наслов *Закон о приватизацији*. У новом концепту приватизације избалансирано је мноштво супротстављених интереса, при чему су основни атрибути следећи: економска ефикасност, политичка спроводивост и социјална прихватљивост. Закон

је првенствено окренут инвеститорима, који ће откупити и реструктурирати предузеће, обезбедити квалитетно корпоративно управљање и развој, а тиме и ефикасност економије као кључни одговор на целовите друштвене промене. Основна премиса новог концепта привреде је да несвојинска (друштвена) предузећа не могу функционисати у условима реалних девизних курсева и камата и либералне спољне трговине, јер су навикнута на бенефицирани положај код државе (избегавање пореза) и кредитни допинг.

Правни оквир

- Закон о приватизацији („Службени гласник РС“, бр. 38/01, 18/03 и 45/05);
- Закон о Агенцији за приватизацију („Службени гласник РС“, бр. 38/01, 135/04);
- Закон о Акционарском фонду („Службени гласник РС“, бр. 38/01 и 45/05);
- Закон о стечајном поступку („Службени гласник РС“, број 84/04);
- Закон о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса („Службени гласник РС“, бр. 25/00, 25/02, 107/05 и 108/05);
- Закон о праву на бесплатне акције и новчану накнаду коју грађани остварују у поступку приватизације („Службени гласник РС“, број 123/07).

Основне карактеристике приватизације

- Државни и друштвени капитал и имовина – до 70 % вредности.
- Јавност и регуларност процеса, чиме се искључује могућност корупције.
- Јасно дефинисање власништва и привлачење страних инвестиција.

Учесници у процесу приватизације

- Предузеће које се приватизује;
- Купац (домаће/страно правно/физичко лице, запослени у предузећу, конзорцијуми правних и физичких лица);
- Агенција за приватизацију;
- Аукцијска/тендерска комисија;
- Акцијски фонд.

МЕТОДЕ ПРИВАТИЗАЦИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Приватизација путем тендера

• Два основна типа тендера су једнофазни (тзв. технички тендер) и двофазни тендер. Основна разлика између ова два модела је у томе што двофазни тендер, осим процене инвеститора, садржи и фазу прелиминарних квалификација.

• У тој фази, од инвеститора се тражи да доставе прелиминарне понуде у циљу процене њихове конкурентности. После тога, инвеститори се позивају да поднесу коначне понуде које се онда оцењује на основу већ утврђених критеријума.

Приватизација путем аукције

• Поступак аукције је једноставнији, пошто се овај метод примењује само за приватизацију капитала и имовине малих и средњих предузећа, а таквих је највише у друштвеном и државном власништву.

• Да би остварили право на учешће на аукцији, понуђачи претходно морају да потпишу нацрт уговора. Пре аукције се попуњавају сви елементи нацрта уговора осим цене капитала, или имовине, и рока плаћања (за локална физичка лица). Ове податке уноси најбољи понуђач на аукцији, по завршетку надметања.

• Нацрт уговора затим аутоматски постаје важећи по датуму продаје капитала.

Резултати приватизације

Резултати приватизације у периоду од 2002. године до 18. јуна 2008. године (вредности су изражене у еврима):*

Метод приватизације	Број понуђених предузећа	Број продатих предузећа	Процент успешности продаје	Број запослених	Продајна цена	Уговорене инвестиције	Социјални програм
Тендери	195	91	47%	78.570	1.136.469	994.230	276.689
Аукције	2.162	1.583	73%	144.125	1.079.351	220.559	
Тржиште капитала	762	602	79%	121.788	555.136	5.902	
УКУПНО	3.119	2.276	73%	344.483	2.770.956	1.220.691	276.689

За више информација меродавна је Агенција за приватизацију.

Контакт: Теразије 23/6, тел.: 011/30-20-800, 30-20-828 или info@priv.yu.

КОРИСНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О СТРАНИМ УЛАГАЊИМА У РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Министарство економије и регионалног развоја је у Влади Републике Србије задужено за унапређење пословног окружења с циљем повећања прилива *страних директних улагања у Републику Србију*, укључујући улагања путем *концесија*.

* Информација преузета са странице Привредне коморе Србије www.pks.komora.net

Влада Републике Србије је 9. марта 2006. године усвојила *Стратегију поодстицања и развоја страних улагања*. Овај документ садржи детаљну анализу инвестиционог окружења и наглашава потребу за дубљим реформама у циљу унапређења пословне климе.

Преко 60% мера предвиђених ранијим *Акционим планом за ошклањање административних прејрека за страна улагања*, усвојеним на седници Владе 27. маја 2004. године, спроведено је и постигнути напредак је видљив и у извештајима Светске банке и Европске банке за обнову и развој, у којима је Србија добила изванредне оцене.

Нови *Акциони план за ошклањање административних прејрека за страна улагања за 2006. годину* придодат је Стратегији као прилог и предвиђа мере усмерене на реформу прописа у следећим областима: оснивање предузећа са страним улогом, развој инфраструктуре, рад предузећа, реформа државне управе, реформа судства и остале системске мере.

Комисија за поодстицање улагања у привреду Србије, којом координира Министарство економије и регионалног развоја, а састављена је од представника бројних министарстава и агенција, задужена је за спровођење овог акционог плана, решавање актуелних проблема са којима се суочавају страни инвеститори и праћење напретка у овој области.

Циљ реформе пословног окружења у Србији је правна сигурност, успешан развој привреде и економски и друштвени напредак. Остварење ових циљева води подстицању домаћих и страних инвестиција, повећању запослености, прилагођавању српске привреде европским стандардима, интеграцији Србије у токове међународне размене, јачању конкурентске способности, преносу нових технологија, модернизацији пословања, повећању извоза, уштеди енергије и већем степену испуњености општих услова за прикључивање Србије Европској унији.

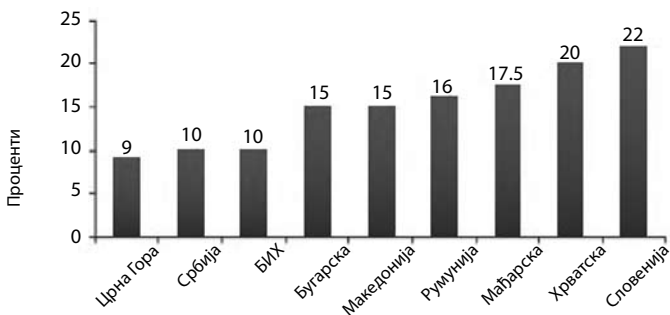
Важно је напоменути да Министарство економије и регионалног развоја тесно сарађује са привредницима Србије, укључујући и стране улагаче, непосредно или кроз њихова удружења (привредне коморе, савет страних улагача и др.).

Погодности које Република Србија нуди потенцијалним улагачима

- Погољан географски положај.
- Потписан ЦЕФТА (*CEFTA*) споразум са следећим земљама у окружењу: Албанијом, Босном и Херцеговином, Бугарском, Хрватском, Македонијом, Молдавијом, Црном Гором и Румунијом. Тиме је омогућен извоз роба без царина на тржиште од тридесет милиона људи.
- Споразум о слободној трговини са Руском Федерацијом (једина ван Заједнице Независних Држава), што значи да свако ко отвори предузеће у Србији, може без царине да извози у Руску Федерацију.
- Стабилан и реструктуриран финансијски систем.

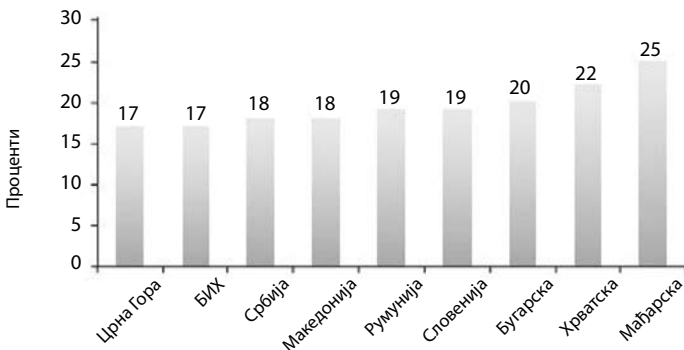
- Једноставна процедура оснивања и регистрације предузећа код Агенције за привредне регистре.
- Једноставна процедура у спољној трговини и страним улагањима.
- Повољан порески систем (стопа пореза на профит 10 %, на зараде 12 %, на додату вредност 18 %).
- Ослобађање од плаћања пореза на добит за велике инвестиције у периоду од 10 година, као и за инвестиције у подручја од посебног интереса за Србију у периоду од пет година
- Пореске олакшице код запошљавања нових радника.
- Порески кредит до 80 % инвестиције у основна средства.
- Посебни финансијски подстицаји за улагања у производњу.

Компаративни регионални приказ стопа пореза на добит предузећа

Извор: Национална министарства финансија

Компаративни регионални приказ стопа ПДВ

Извор: Национална министарства финансија

Финансијски подстицаји улагања у Републику Србију

1. Бесповратна средства из буџета, на инвестиције у производном сектору

- Укупна средства од 2.000 до 5.000 евра по новом радном месту;
- Минимална вредност улагања од један до три милиона евра, у зависности од стопе незапослености у општини улагања;
- Све ово уз минималан број од 50 новоотворених радних места.

2. Подстицаји код инвестиција у сектору услуга

- Укупна средства од 2.000 до 10.000 евра по новом радном месту;
- Минимална вредност улагања 500.000 евра и десет нових радних места.

3. Подстицаји код инвестиција у сектору истраживања и развоја

- Укупна ангажована средства од 5.000 до 10.000 евра по новом радном месту, уз минималну вредност улагања од 250.000 евра и минимум десет нових радних места.

Страни улагач у Србији може

- Да оснује сопствено привредно друштво (до 100 % власништва);
- Да купи акције постојећег привредног друштва;
- Да добије дозволу (концесију) за коришћење природног богатства, добра у општој употреби, или да обавља делатност од општег интереса;
- Да добије одобрење да изгради, искоришћава и трансферише одређени објекат, постројење или погон, као и објекте инфраструктуре и комуникација;
- Да стиче свако друго имовинско право страног улагача којим он остварује пословне интересе.
- Улој страниој улагача може бити конвертибилна валута, ствари, право интелектуалне својине, хартије од вредности и друга имовинска права, с тим што неновчани улози морају бити изражени у новцу.

Гарантована права страних улагача

- Правна сигурност – страни улагач ужива пуну правну сигурност и заштиту у погледу права стечених улагањем, која не могу бити сужена накнадном изменом закона и других прописа;
  - Слобода плаћања са иностранством;
  - Право на трансфер остварене добити.
-

За техничку помоћ страним улагачима, преглед могућности за страна улагања, практична питања у вези страних улагања, као и за израду промотивних материјала, у Влади Републике Србије задужена је Агенција за *сйрана улајања и йромоцију извоза* (www.siera.sr.gov.yu).

Агенција за *сйрана улајања и йромоцију извоза* помаже предузећима при обављању пословних и инвестиционих активности у Србији. СИЕПА врши истраживања и обезбеђује ресурсе како би страни инвеститори могли да донесу праве одлуке и да успешно изврше улагања. Агенција пружа практичну помоћ увозницима производа и услуга из Србије у погледу свих неопходних питања.

Регистрација привредних субјеката:

Према Закону о регистрацији привредних субјеката („Службени гласник РС“, бр. 55/04 и 61/05), у Србији је могуће отворити различите врсте предузећа међу којима су најчешће:

- Друштво са ограниченом одговорношћу (д. о. о.)
- Акционарско друштво (а. д.)
- Ортачко друштво (о. д.)
- Командитно друштво (к. д.)

Друштво са оираниченом одговорношћу (г. о. о.)

Друштво са ограниченом одговорношћу је друштво које, ради обављања делатности, оснивају правна или физичка лица која не одговарају за обавезе друштва, а носе ризик за пословање друштва до висине свог улога. Улози чланова друштва чине основни капитал друштва. Друштво са ограниченом одговорношћу може имати највише 50 чланова. Новчани оснивачки део основног капитала друштва са ограниченом одговорношћу не може бити мањи од 500 евра, у динарској противвредности по курсу на дан уплате. Агенцији за привредне регистре плаћа се накнада од 3.600 динара.

Потребна документација

- Регистрациона пријава, која се добија у Агенцији за привредне регистре;
- Доказ о идентитету оснивача (копија личне карте или пасоша);
- Одредба о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу (оснивачки акт или уговор) са овереним потписима оснивача;
- Потврда банке да је депонован минимални новчани оснивачки део основног капитала или оверена изјава оснивача да су та средства обезбеђена;
- Одлука оснивача о вредности улога у стварима и правима (у случају да већ није одређено оснивачким актом или уговором);

- Одлука о именовану заступника друштва, ако заступник није одређен оснивачким актом;
  - Оверен потпис лица овлашћеног за заступање.
-

Акционарско друштво (а. г.)

Акционарско друштво може бити

- затворено са максималним бројем од 100 акционара,
- отворено са неограниченим бројем акционара.

Новчани оснивачки део основног капитала акционарског друштва не може бити мањи од 10.000 евра за затворено акционарско друштво и 25.000 евра за отворено акционарско друштво. Оба износа се уплаћују у динарској противвредности по курсу на дан уплате. Агенцији за привредне регистре се плаћа накнада од 10.200 динара.

Потребна документација (за отворено акционарско друштво)

- Регистрациона пријава, која се добија у Агенцији за привредне регистре;
- Доказ о идентитету оснивача (копија личне карте или пасоша);
- Одредба о оснивању акционарског друштва (оснивачки акт или уговор), са овереним потписима оснивача;
- Потврда банке о уписаним акцијама;
- потврда банке да је депонован минимални новчани оснивачки део основног капитала;
- доказ и садржај јавног позива за уписивање и плаћање акција (књига акционара), са одобрењем књиге од стране надзорног тела;
- процена од стране овлашћеног процењивача вредности улога оснивача у стварима и правима;
- одлука о именовану заступника друштва, ако заступник није одређен оснивачким актом;
- оверен потпис лица овлашћеног за заступање.

Што се тиче потребне документације за оснивање затвореног акционарског друштва, није потребно приложити потврду банке о уписаним акцијама, доказ и садржај јавног позива за уписивање и плаћање акција, као ни процену од стране овлашћеног процењивача вредности улога оснивача у стварима и правима.

Ортачко друштво (о. г.)

Ортачко друштво је друштво које се оснива уговором два или више физичких лица која се обавезују да, уз сопствену неограничену солидарну одговорност за обавезе друштва, обављају одређену делатност

под заједничком фирмом. Свако лице дели профит, губитак и руковођење послом. Члан ортачког друштва може у друштво да уложи новац, ствари, права, рад и услуге. Не постоји минимум новчаног улога за оснивање ортачког друштва. Агенцији за привредне регистре се плаћа накнада од 2.040 динара.

Потребна документација

- регистрациона пријава, која се добија у Агенцији за привредне регистре;
  - доказ о идентитету оснивача (копија личне карте или пасоша);
  - одредба о оснивању ортачког друштва (оснивачки акт или уговор), са овереним потписима оснивача;
  - оверен потпис лица овлашћеног за заступање, ако један од партнера одлучи да се ангажује екстерни заступник.
-

Командитно друштво (к. г.)

Командитно друштво је друштво које се оснива уговором два или више физичких лица ради обављања делатности под заједничком фирмом, од којих најмање једно лице одговара неограничено солидарно за обавезе друштва (комплементар), а ризик најмање једног лица ограничен је на износ уговореног улога (командитор). Не постоји минимум новчаног улога за оснивање командитног друштва. Агенцији за привредне регистре се плаћа накнада од 3.000 динара.

Потребна документација

- регистрациона пријава, која се добија у Агенцији за привредне регистре;
- доказ о идентитету оснивача (копија личне карте или пасоша);
- одредба о оснивању командитног друштва (оснивачки акт или уговор), са овереним потписима оснивача;
- потврда банке о уплати новчаног улога командитора, односно доказ да је командитор ствари и права ставио на располагање друштву у складу са уговором о оснивању;
- потврда банке о уплати новчаног улога комплементара, односно доказ да је комплементар ставио ствари и права на располагање друштву, ако је уговором о оснивању предвиђено да је комплементар дужан да то учини пре уписа друштва у Агенцију за привредне регистре;
- одлука оснивача о вредности улога у стварима и правима (у случају да већ није одређено оснивачким актом или уговором);

- одлука о именовану заступника друштва, ако заступник није одређен оснивачким актом;
  - оверен потпис лица овлашћеног за заступање.
-

Агенција за привредне регистре

Агенција за привредне регистре основана је *Законом о Ајенцији за љривредне рејисџре* („Службени гласник РС“, број 55/04).

Агенција за привредне регистре основана је као јединствена институција у чијој је надлежности вођење привредних регистара од значаја за свеукупни привредни живот Србије. Вођењем регистара као јединствених електронских јавних база података створени су услови за постизање веће правне сигурности, веће инвестиције и стварање повољнијег привредног амбијента у Србији.

Агенција за привредне регистре основана је са циљем да смањи административне препреке за почетак пословања. Циљ се ефикасно остварио кроз једноставну и брзу процедуру регистрације, смањене трошкове и скраћене рокове приликом оснивања привредног субјекта. Уз измену законске регулативе, Агенција пружа помоћ и приликом затварања привредног субјекта, како би се поступак регистрације ликвидације или стечаја обавио уз минималне формалности и трошкове. Поред тога, вођењем привредних регистара као јавних база података стварају се услови за већа улагања у привреду, кроз моделе кредитирања као што су финансијски лизинг и залога на покретним стварима и правима. Уз то се и банкама обезбеђује много већа правна сигурност.

Послове регистрације Агенција обавља у седишту у Београду (Трг Николе Пашића 5/4), као и у својим организационим јединицама у 13 градова Србије (списак градова са неопходним подацима на званичном сајту Агенције www.apr.gov.rs. у делу *Конџақџи*).

Електронски сервис за грађане

Електронско вођење привредних регистара обезбеђује ажурност података, који су доступни путем званичног АПР сајта www.apr.gov.rs. Осим ажурних података, сајт има циљ да помогне будућим и постојећим привредним субјектима да брзо и лако изврше регистрацију. Сајт је драгоцен извор важних информација о поступку регистрације и законским прописима који уређују рад Агенције. Такође, он пружа могућност за бесплатно преузимање свих врста формулара, као и модела оснивачких аката који могу бити од користи будућим привредним субјектима. Агенција је у потпуности спремна да електронским путем прима захтеве за регистрацију, што ће ускоро још више олакшати цео поступак.

Корисне информације о страним улагањима у Републици Србији

Правни основ

Закон о страним улагањима („Службени лист СРЈ“, бр. 3/02 и 5/03);

Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС“, број 125/04);

Закон о предузећима („Службени лист СРЈ“, бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 – одлука СУС и 36/02) – престао да важи, осим чл. 392–399. и чл. 400а, 400б, 400в и 421а који остају на снази до истека рокова за приватизацију, утврђених законом којим се уређује приватизација;

Закон о регистрацији привредних субјеката („Службени гласник РС“, бр. 55/04 и 61/05);

Закон о агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“ број 55/04);

Закон о класификацији делатности и о регистру јединица разврставања

(„Службени лист СРЈ“, бр. 31/96, 34/96, 12/98, 59/98, 74/99, и 212/99);

Уредба о висини накнаде за регистрацију података у регистар привредних субјеката и за друге услуге које пружа агенција за привредне регистре („Службени гласник РС“, број 109/05).

Под страним улагањем се подразумева

Улагање у домаће привредно друштво којим страни улагач стиче удео или акције у основном капиталу тог привредног друштва,

стицање сваког другог имовинског права страног улагача којим он остварује пословне интересе.

Основни облици стране улагања

Оснивање привредног друштва и

стицање акција или удела у постојећем привредном друштву.

Основни облици страног улагања уређују се уговором о оснивању или уговором о улагању, који се закључују у писаној форми, односно одлуком о оснивању сачињеној у писаној форми.

Посебни облици стране улагања

Концесије – страном улагачу може бити уступљена дозвола за коришћење природног богатства, добра у општој употреби или за обављање делатности од општег интереса;

Б. О. Т. послови (Built, operate and transfer) – страном улагачу се може одобрити да изгради, користи и трансферише одређени објекат, постројење или погон, као и објекте инфраструктуре и комуникације.

Концесија или Б.О.Т. дозволе издају се на период до 30 година.

Страни улагач може бити

Страно правно лице са седиштем у иностранству;

– страно физичко лице;

– држављанин Републике Србије са пребивалиштем, односно боравиштем у иностранству дужим од годину дана.

Правна сигурност

Привредно друштво са страним улогом ужива једнак правни положај и послује под једнаким условима и на једнак начин као домаћа привредна друштва без страног улога. Страни улагач ужива пуну правну сигурност и правну заштиту у погледу улагања.

Посебности и олакшице страним улагачима

Увоз ствари које представљају улог страног улагача је слободан.

Увоз опреме по основу и до улога страног улагача, осим путничких моторних возила и аутомата за забаву и игара на срећу, у року од две године од дана регистрације страног улагања ослобођен је плаћања царина и других увозних дажбина.

Спор који проистекне из стране улагања може се решавати пред домаћим судом или страном арбитражом.

Страни грађани који улажу капитал у Републику Србију могу да добију пословну визу за неограничен број улазака, као и право сталног боравка. Право сталног боравка престаје када страном лице оконча своје пословне активности или повуче уложени капитал.

Улог страног улагача може бити у страном конвертибилној валути, стварима, правима интелектуалне својине, хартијама од вредности, другим имовинским правима. Неновчани улози морају бити изражени у новцу.

Повољнији третман – уколико међународни прописи или билатерални споразум чије су чланице држава страног улагача и Република Србија предвиђају третман који је за страног улагача или његово улагање повољнији од третмана предвиђеног Законом о страним улагањима, примењује се третман предвиђен таквим споразумом. Страни улагач не може сам, или са другим страним улагачем основати привредно друштво у области производње и промета оружја.

Регистрација и евиденција страних улагања

Регистрација страних улагања обавља се у Агенцији за привредне регистре са седиштем у Београду, Трг Николе Пашића, 5/IV, 11 000 Београд.

Контакт телефон: (011) 33-31-400; факс: (011) 33-31-410 или www.apr.gov.rs, и-мејл: registar@apr.gov.rs

Важне напомене

Приликом регистрације, уз пријаву је потребно поднети одговарајућу документацију, у зависности од правне форме привредног друштва.

Уколико је реч о физичком лицу које има дозволу сталног боравка на територији Републике Србије, оно стално подноси и потврду о пребивалишту, а у случају привременог боравка – потврду о боравишту (потврде не смеју бити старије од 30 дана).

Евиденција страних улагања води се у Министарству за економију и регионални развој, а на основу обавештења које регистарски орган по службеној дужности доставља Министарству. Ако се део страног улога реализује као увоз опреме која се ослобађа царине и других увозних дажбина, то треба навести у уговору, односно у одлуци о страном улагању. У уговору се наводи вредност сваког појединачног дела опреме и број из царинске номенклатуре. Спецификација увезене опреме треба да садржи и податке о начину плаћања.

Поступак по добијању решења о регистрацији

Матични број

Матични број привредни субјекат добија тако што Агенцији за привредне регистре, уз захтев за регистрацију привредних субјеката, поред пратеће документације прилаже и општу уплатницу с попуњеним износом уплаћеним на рачун Републичког завода за статистику, број 840-742221843-57, модел: 97 и позивом на број одређеним према јединици локалне самоуправе на којој се налази седиште обављања делатности (број прибавити од оператера у Агенцији за привредне регистре);

Корисник: Буџет Републике Србије;

Сврха: административна такса.

Адреса Агенције: Трг Николе Пашића 5/IV, 11000 Београд.

Контакт телефон: (011) 33-31-400, факс: (011) 33-31-410, или www.apr.gov.rs, и-мејл: registar@apr.gov.rs

Порески идентификациони број (ПИБ)

Централа Пореске управе одређује ПИБ и врши регистрацију пореских обвезника на основу пријаве за регистрацију и пратећих докумената, која се разликују код привредних друштава и предузетника.

Привредна друштва подносе

– Образац ПР-1, пријаву за регистрацију правног лица и пословних јединица (садржи податке за идентификацију, податке о регистрацији, податке о рачунима код банака, о лицу овлашћеном за заступање, заступнику пословођи и издвојеним пословним јединицама);

– Решење о регистрацији.

Предузетници подносе

– Образац ПР-2, пријаву за регистрацију предузетника (садржи податке о радњи, регистрацији, оснивачу радње или законском заступнику ортачке радње, лицу заступнику пословођи и издвојеним пословним јединицама);

– Решење о регистрацији.

– Матични број.

Измене и допуне података у пријави за регистрацију, порески обвезник је дужан да пријави пореској управи у року од пет радних дана од дана настанка измене на Обрасцу ППР-1 – Пријаве за промену – допуну података о регистрацији правних лица и пословних јединица, односно Обрасцу ППР-2 Пријаве за промену – допуну података о регистрацији предузетника.

Отварање текуће рачуна у пословној банци

Неопходна документација:

– Захтев за отварање рачуна (садржи пун назив клијента, седиште и адресу, општину, матични број, ПИБ, шифру делатности, лице за контакт, телефон, потпис и печат);

– Решење о регистрацији (фотокопија);

– Оснивачки акт или извод из закона, односно прописа, уколико се клијент оснива законом или прописом;

– Обавештење надлежног статистичког органа о разврставању по делатностима (фотокопија);

– Извод из пореске евиденције надлежног пореског органа који садржи порески број клијента (фотокопија);

– Овера потписа лица овлашћених за заступање по обрасцу ОП (фотокопија);

– Картон депонованих потписа овлашћених лица за потписивање налога (формулар банке);

– Доказ о уплати административне таксе.

Евиденција осигураника и корисника права из здравственог, пензијског и инвалидског осигурања

Ради матичне евиденције осигураника и корисника права из здравственог, пензијског и инвалидског осигурања, пријаве података за евиденцију подносе се матичној филијали Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, и то:

– лица у радном односу, односно запослени у привредном друштву и другом правном лицу, као и запослени код физичких лица пријаву података подносе матичној филијали пензијског и инвалидског осигурања према седишту послодавца, односно његове организационе јединице;

- лица који су оснивачи, чланови, односно акционари привредних друштава који у њима нису засновали радни однос пријаву подносе према седишту привредног друштва;
- предузетници, осигураници самосталних делатности пријаву подносе према месту у којем је осигураник регистровао обављање делатности по основу по којем је осигуран.

Неопходна документација

- Решење о регистрацији;
- Пријава на осигурање за осигуранике и кориснике права из пензијског и инвалидског осигурања за запослене (образац М-1) или пријава за осигурање за осигуранике самосталних делатности и пољопривреднике (образац М-1/СП) и уз то документација из Националне службе за запошљавање;
- Пријава на осигурање за осигуранике и кориснике права из здравственог осигурања и здравствена књижица.
- Пријаве промена у току осигурања за осигуранике запослене врши се на обрасцу М-3 или на обрасцу М-3/СП за осигуранике самосталних делатности и пољопривреднике.

ПОРЕСКИ СИСТЕМ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Измена пореских решења учињена од краја 2000. године до данас има за циљ успостављање компарабилности пореског система Републике Србије са пореским системима земаља развијене тржишне привреде.

Правни основ

Закон о јавним приходима и јавним расходима („Службени гласник РС“, бр. 76/91, 41/92 – други закон, 18/93, 22/93...135/04 – др. закон).

Закон о пореском поседу и пореској администрацији („Службени гласник РС“, бр. 80/02, 84/02 – исправка, 23/03 – исправка, 70/03... 63/06 – исправка др. закон);

Закон о порезу на доходак грађана („Службени гласник РС“, бр. 24/01, 80/02, 135/04);

Закон о порезу на добити предузећа („Службени гласник РС“, број 25/01);

Закон о порезима на имовину („Службени гласник РС“, број 26/01);

Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“, бр. 84/04, 61/05 и 62/06);

Закон о акцизама („Службени гласник РС“, бр. 22/01, 42/01, 73/01, 80/02... 46/05);

Закон о фискалним касама („Службени гласник РС“, број 135/04);

Закон о ујошреби, држању и ношењу добара („Службени гласник РС“, бр. 26/01, 80/02 и 43/04);

Закон о порезу на премије неживошних осигурања („Службени гласник РС“, број 135/04);

Закон о ирама на срећу;

Закон о порезу на промети („Службени гласник РС“, бр. 22/01, 73/01, 80/02), и

Закон о порезу на финансијске трансакције („Службени гласник РС“, број 26/01).

У оквиру Министарства финансија конституисана је *Пореска управа*, која обавља послове утврђивања, контроле и наплате јавних прихода. Пореску управу Србије данас чини 179 организационих јединица смештених на територији Републике Србије. На званичном сајту Пореске управе Републике Србије www.poreskoprava.sr.gov.yu можете наћи корисне информације о пореским прописима и подзаконским актима, опште информације о ПДВ-у, водич за ПДВ, мишљења Министарства финансија, пореске пријаве и низ других корисних сервиса.

ХІ. ПРОЈЕКАТ ПОВРАТКА СТРУЧЊАКА

Према неким показатељима, од почетка деведесетих година, око 500.000 људи напустило је Републику Србију, међу којима је 100.000 дипломираних стручњака. Према истраживању *Сџрајфеџик маркејинија*, спроведеном јула 2007, скоро 50 % анкетираних који су задовољни својим животом у иностранству планира да се врати у Србију, а 39 % питаника сматра свој повратак реалном опцијом.

Сајт www.poslovi.infostud.com и компанија *IT Jobs* располажу подацима да је највећи број заинтересованих за повратак међу младим дипломираним стручњацима, углавном математичког или информатичког усмерења. С друге стране, процењује се да је Србији потребно између 10.000 и 12.000 младих и способних људи који би изнели процес транзиције и убрзали улазак Србије у Европску унију.

Протокол о сарадњи

Министарство за дијаспору и компанија *Инфосџуг* потписале су Протокол о сарадњи на реализацији пројекта запошљавања младих стручњака из расејања заинтересованих за повратак и пословну сарадњу у Републику Србију.

У првој фази пројекта, на сајту www.poslovi.infostud.com биће спроведена анкета међу припадницима наше дијаспоре, а прикупљени резултати биће презентовани и усаглашени са потребама послодаваца, првенствено иностраних компанија у Републици Србији којима је неопходан стручан кадар.

Циљ пројекта

Основни циљ *Инфосџуга* и Министарства за дијаспору јесте да осигура предност при запошљавању за наше људе школоване у иностранству у односу на држављане других земаља, као и отварање врата свим стручњацима који су заинтересовани за повратак у земљу, али чекају праву пословну понуду или квалитетан пројекат у Србији. Основна намера Министарства је да на овај начин повеже наше људе из иностранства са послодавцима који би могли да им понуде одговарајуће услове рада, како би њихов повратак био на обострано задовољство и у корист општег друштвеног напретка.

Овај пројекат је само један сегмент рада Министарства на повратку стручњака и остваривању чвршће сарадње дијаспоре са Републиком

Србијом, као и део иницијативе да се заустави губитак специфичне врсте „капитала“ тј. великог интелектуалног потенцијала и стручности наших људи који би Републику Србију увели у модерне светске токове.

Као највећи сајт за запошљавање у земљи, www.poslovi.infostud.com, овај сајт је прошле године допринео запошљавању око 35.000 људи у Србији, а реализацијом предметног пројекта том броју прикључиће се квалитетни стручњаци из дијаспоре. Значај Министарства за дијаспору је пресудан за успешну реализацију пројекта јер ће, уз јаку медијску промоцију како у Србији тако и у дијаспори, представљати канал комуникације са групама грађана Србије који живе и раде у дијаспори.

На тај начин биће прикупљен велики број информација од великог значаја за стварање адекватних услова за повратак у виду формирања јединствене понуде послова за дијаспору.

Више информација о Пројекту повратка стручњака можете пронаћи и на сајту Министарства за дијаспору www.mzd.gov.rs као и сајту *Инфосџуга* www.poslovi.infostud.com

За све додатне информације меродавно је:

Министарство за дијаспору РС
Васе Чарапића 20
11000 Београд
Република Србија
<http://www.mzd.sr.gov.yu>

ХИИ. ЦАРИНСКИ ПРОПИСИ (Изводи)

Институт царинских повластица* у царинском систему правно је уређен одредбама Царинског закона и међународним правним актима (конвенције, споразуми, међународни уговори...). У нашем царинском систему титулари царинских повластица могу бити домаћа и страна физичка и правна лица.

Ослобођења од плаћања увозних дажбина груписана на следећи начин:

1) за страна лица (шефови страних држава и њихови изасланици, међународне организације и хуманитарне организације, дипломатска и конзуларна представништва и њихово особље); 2) физичка лица; 3) и правна и друга лица, и 4) роба.

Царински закон који је објављен у „Службеном гласнику РС“ број 73/03 и подзаконски акти донети на основу тог закона – Уредба о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и и наплати царинског дуга, објављена у „Службеном гласнику РС“ бр. 127/03 и 20/04, примењују се од 1. јануара 2004. године. Такође, Закон о изменама и допунама Царинског закона („Службени гласник РС“, број 61 од 18. јула 2005 ступио је на снагу 26. јула 2005. године), као и Уредба о измени Уредбе о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга („Службени гласник РС“, број 71 од 19. августа 2005. године која је ступила на снагу 20. августа 2005. године).

Нови прописи усаглашени су са прописима Европске уније и Светске трговинске организације. И ови прописи, као и они претходни, предвиђају царинске повластице. Наиме, савремено царинско законодавство обухвата и институт царинских повластица, имајући за разлог одређене потребе, било економског, социјалног, хуманог, куртоазног (нпр. у односу на дипломате) карактера. Економско-социјалне прилике у једној земљи и стање на њеном тржишту битно утичу на обим царинске повластице, односно да ли ће се користити у већем или мањем обиму.

Царински закон предвиђа царинске повластице за:

1. Ослобођење од плаћања дажбина за страна лица;
  2. Ослобођење од плаћања дажбина за физичка лица;
  3. Ослобођење од плаћања дажбина за правна лица;
  4. Ослобођење од плаћања дажбина на поједине робе.
-

* Текст преузет са званичног сајта Управе царина. <http://www.fcs.yu/srpski/putovanja/povlastice.htm>

Сходно Царинском закону од илаћања увозних дажбина ослобођени су:

1. Путници који долазе из иностранства – на предмете који служе њиховим личним потребама за време путовања (лични пртљаг), независно од тога да ли их носе са собом или су их дали на превоз возару;

2. Домаћи путници, поред предмета личног пртљага – на предмете које уносе из иностранства, ако нису намењени препродаји;

3. Страни држављани који су добили држављанство и страни држављани који су добили азил, односно одобрење за стално настањење у Србији – на предмете за своје домаћинство, осим на путничка моторна возила;

3а. Домаћи држављани – чланови посада домаћих бродова и домаћи држављани који су по ма ком основу били на раду у иностранству непрекидно најмање две године – на предмете домаћинства, осим на моторна возила;

4. Домаћи и страни држављани – на предмете које приме из иностранства у пошљкама;

5. Домаћи и страни држављани – на лекове за личну употребу које примају из иностранства у пошљкама;

6. Домаћи држављани и стално настањени страни држављани – на предмете наслеђене у иностранству;

7. Домаћи држављани, стално настањени страни држављани, предузећа, заједнице и друге организације – на одликовања, медаље, спортске трофеје, и друге предмете које добијају у иностранству на такмичењима, изложбама и приредбама од међународног значаја;

8. Научници, књижевници и уметници – на сопствена дела која уносе из иностранства;

9. Домаћи држављани који живе у пограничном појасу – на производе земљорадње, сточарства, рибарства, пчеларства и шумарства добијене са својих имања која се налазе у пограничном појасу суседне државе, као и на приплод и остале производе добијене од стоке која се због пољских радова, испаша или зимовања налази на тим имањима;

10. Возачи моторних возила – на гориво и мазиво у резервоарима који су фабрички уграђени у моторно возило;

11. Инвалиди – на ортопедска и друга помагала која служе као замена телесних органа који недостају, односно оштећених телесних органа и на резервне делове и потрошни материјал за коришћење тих помагала;

11а. Особе са инвалидитетом са телесним оштећењем од најмање 70 %, војни инвалиди од прве до пете групе, цивилни инвалиди рата од прве до пете групе, слепа лица, лица оболела од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења, од параплегије и квадриплегије, церебралне и дечије парализе и мултиплекс склерозе, родитељи вишеструко ометене деце која су у отвореној заштити, односно о којима

родитељи непосредно брину – на путничке аутомобиле које унесу или приме из иностранства за личну употребу;

12. Инвалиди I и II категорије, као и лица чији степен инвалидитета одговара инвалидитету I и II категорије, који се после спроведене професионалне рехабилитације оспособе за одређену делатност – на опрему за вршење те делатности која се не производи у Србији;

13. Организације лица са посебним потребама (глуви и наглуви, слепи и слабовидни, дистрофичари, параплегичари, оболели од неуромишићних болести и др.), односно чланови тих организација – на специфичну опрему, уређаје и инструменте, на њихове резервне делове и потрошни материјал за коришћење те опреме која се не производи у Србији;

14. Грађани – на специфичну опрему, уређаје и инструменте за здравство и на резервне делове и потрошни материјал за коришћење те опреме за личну употребу, који се не производе у Србији.

Такође су према одредбама Царинског закона од плаћања увозних дажбина ослобођена страна лица, и то:

- шефови страних држава, изасланици шефова страних држава у специјалној мисији, као и чланови њихове пратње – на предмете намењене службеној и личној употреби;

- шефови страних дипломатских и конзуларних представништава и чланови њихових ужих породица – на предмете намењене личној употреби.

У складу са одредбама међународних уговора од плаћања царине је ослобођено:

- дипломатско особље страних дипломатских представништава и чланови њихових ужих породица – на предмете намењене личној употреби;

- особље страних дипломатских и конзуларних представништава на предмете за домаћинство.

Лични пртљаг

Појам. – Лични пртљаг је предмет царинске повластице домаћих и страних путника, без обзира на то да ли га путник носи са собом или га је дао на превоз возару, као и на то да ли долази истим превозним средством као путник или другим превозним средством. Ову царинску повластицу познају савремена царинска законодавства и у сталном су настојању да се прошири круг предмета који имају третман личног пртљага.

Царинским законом није дефинисан појам личног пртљага, нити је ближе одређен. Шта се сматра личним пртљагом, цени се у сваком конкретном случају и зависи од годишњег доба, занимања путника,

сврхе, трајања путовања и слично. Према општеусвојеној пракси, лични пртљаг су предмети за одевање, личну хигијену, исхрану, разна техничка роба, спортски реквизити који су потребни за то путовање, лек и слично.

Поступак за признавање повластице на лични пртљаг који корисник повластице носи са собом у потпуности је поједностављен, тако да се у путничком промету цео поступак оконча у току царинског прегледа (без подношења захтева и без доношења формалног решења о ослобођењу од плаћања царине). Када је лични пртљаг путника дат на превоз другом превозном средству – поштом или је послат на неки други начин – њен прималац не присуствује царинском прегледу робе у поступку царињења и није у могућности да одмах укаже на то шта је његов лични пртљаг. Корисник ове повластице, на захтев царинског органа, подноси одговарајући доказ да се ради о његовом личном пртљагу (нпр. изјава путника). На основу поднетих доказа царинарница ослобађа путника плаћања увозних дажбина на лични пртљаг.

Сходно Царинском закону, лични пртљаг који је био ослобођен од плаћања увозних дажбина у року од три године од дана стављања у слободан промет, не може се отуђити, дати на коришћење другом лицу или дугачије употребити, осим у сврхе за које је био ослобођен од плаћања увозних дажбина, пре него што се увозне дажбине плате. Ова роба не може се давати у залог, на позајмицу или као обезбеђење за извршење друге обавезе. У случају да царински орган дозволи друкчију употребу робе, висина увозних дажбина утврђује се према стању робе и у складу са прописима који важе у моменту подношења захтева за плаћање увозних дажбина.

Напомена: Домаћи путници, поред предмета личног пртљага, ослобођени су од плаћања увозних дажбина на предмете које уносе из иностранства, а који не чине лични пртљаг, ако нису намењени препродаји, до укупне вредности од 100 евра у динарској противвредности. Физичка лица не могу увозити предмете намењене препродаји, тј. робу трговачког карактера.

Предмети за домаћинство

Страни држављани који су добили држављанство у Републици Србији, азил, односно одобрење за стално настањење, ослобођени су од плаћања увозних дажбина на предмете за своје домаћинство, осим на путничка моторна возила. Законодавац није ограничио вредносни лимит за ослобођење од плаћања увозних дажбина за ову категорију лица.

Потребна документација

За коришћење наведене повластице, корисник царинском органу подноси следећу документацију:

Писмени захтев за ослобођење од плаћања увозних дажбина;

Потврду надлежног органа унутрашњих послова о пријему у држављанство Републике Србије, односно потврду да је добио азил или одобрење за стално настањење у Србији;

Списак предмета за домаћинство које уноси, односно увози, са назначењем врсте и количине предмета. Списак предмета домаћинства корисник повластице подноси царинском органу у два примерка, најкасније уз захтев за ослобођење од плаћања увозних дажбина. Корисник повластице може да увезе предмете домаћинства у року од једне године од дана добијања држављанства Србије, односно азила или одобрења за стално настањење у Србији. Један примерак списка предмета домаћинства царински орган прилаже уз декларацију приликом увоза, а други, оверени примерак, враћа кориснику повластице, назначујући који су предмети увезени. Ако корисник повластице накнадно увози предмете домаћинства, приликом њиховог увоза подноси царинском органу свој примерак овереног Списка предмета домаћинства, односно допуну тог списка који оверава царински орган. Царински орган који је оверио Списак предмета домаћинства ставиће о томе забелешку на путну исправу корисника повластице, уписати датум и оверити печатом.

Напомена: Рок од једне године од дана добијања држављанства рачуна се од дана уписа у књигу држављана, а не од дана преузимања документа о пријему у држављанство Републике Србије.

Према Царинском закону, роба која је била ослобођена од плаћања увозних дажбина у року од три године од дана стављања у слободан промет, не може се отуђити, дати на коришћење другом лицу или друкчије употребити, осим у сврхе за које је била ослобођена од плаћања увозних дажбина, пре него што се увозне дажбине плате. Ова робе не може се давати у залог, на позајмицу или као обезбеђење за извршење друге обавезе. У случају да царински орган дозволи друкчију употребу робе, висина увозних дажбина утврђује се према стању робе и у складу са прописима који важе у моменту подношења захтева за плаћање увозних дажбина. У случају поступања са робом супротно одредби става 1. овог члана, увозне дажбине обрачунавају се према стању робе и у складу са прописима који важе на дан доношења решења о наплати увозних дажбина.

Царинске повластице за домаће држављане који су били на раду у иностранству

Домаћи држављани – чланови посада домаћих бродова и домаћи држављани који су по ма ком основу провели најмање две године непрекидно на раду у иностранству, ослобођени су плаћања увозних дажбина на предмете домаћинства које увезу из иностранства у року од једне године од дана повратка са рада у иностранству, до укупне динарске противвредности од 5.000 евра.

Потребна документација

Писани захтев за ослобођење од плаћања увозних дажбина; Потврду да је на раду провео најмање две године непрекидно. Под *непрекидним радом у иностранству* подразумева се и време проведено на годишњем одмору. Потврду може издати дипломатско или конзуларно представништво наше земље у иностранству. Потврду за чланове посаде домаћих бродова који саобраћају са иностранством издаје заповедник брода, односно домаће или друго лице – власник брода. Уколико корисник повластице не располаже неком од наведених потврда, време проведено на раду у иностранству може доказати и на други одговарајући начин (одговарајућом исправом стране службе за социјално осигурање или страног послодавца).

Списак предмета за домаћинство у два примерка са назначењем врсте и количине предмета које оверава царински орган, од којих један примерак задржава корисник. Ако корисник повластице у року од једне године од дана повратка из иностранства сукцесивно увози предмете домаћинства, дужан је да царинском органу поднесе примерак претходно овереног Списка предмета домаћинства, као и допуну истог коју оверава царински орган.

Царински орган, који је први пут оверио списак предмета домаћинства, ставља о томе забелешку у путну исправу корисника повластице, уписује датум и оверава печатом. Дан повратка корисника повластице из иностранства царински орган утврђује на основу путне исправе или на други начин.

Поступак стављања у слободан промет предмета домаћинства спроводи царински орган (царинарница) надлежан према месту пребивалишта корисника повластице.

Поштанске пошиљке

Ослобођени су од плаћања увозних дажбина домаћи и страни држављани на предмете које приме од физичких лица из иностранства у пошиљкама до укупне вредности од 20 евра, у динарској противвредности.

Вредност предмета примљених из иностранства повећава се за износ стварно плаћених трошкова превоза, односно поштарине. Пошиљка чија је укупна вредност већа од 20 евра, као и пошиљка коју домаћи и страни држављани примају од правних лица из иностранства није обухваћена овом повластицом.

Напомена: О ослобођењу од плаћања увозних дажбина царински орган ставља забелешку на поштанско-царинској пријави, односно на декларацији;

Домаћи и страни држављани не могу ни у пошиљкама примати робу трговачког карактера;

За лек који се прима у пошиљци потребно је приложити копију лекарског рецепта који је издао домаћи или страни лекар, или други доказ.

Увоз лекова

На основу одредаба Царинског закона, домаћи и страни држављани ослобођени су од плаћања увозних дажбина на лекове за личну употребу које примају из иностранства у пошиљкама.

Физичко лице може увозити лекове *само у количини за личну употребу – за уобичајену шерајију*. Ради коришћења ове повластице корисник подноси царинском органу фотокопију лекарског рецепта који је издао домаћи или страни лекар, или други доказ о потреби употребе лекова (налаз лекара, отпусна листа, мишљење здравствене установе и сл.). О ослобођењу од плаћања увозних дажбина царински орган ставља забелешку на поштанско-царинској пријави, односно на декларацији.

Предмети наслеђени у иностранству

Домаћи држављани и стално настањени страни држављани ослобођени су од плаћања увозних дажбина на предмете наслеђене у иностранству. Сходно члану 251. Уредбе ради коришћења наведене повластице и сходно одредбама Царинског закона, уз писмени захтев за ослобођење од плаћања увозних дажбина, корисник исте подноси царинском органу одлуку (о наслеђивању) надлежног домаћег или страног суда, односно надлежног страног органа, или потврду дипломатско-конзуларног представништва у иностранству. Изузетно, за коришћење повластице на наслеђене предмете личне гардеробе или предмете личне употребе умрлог лица, као доказ се може поднети и умрлица. Ова повластица не односи се на предмете купљене наслеђеним новцем, као ни на предмете купљене новцем добијеним продајом наслеђених предмета. Ако је предмет наслеђивања моторно возило,

документа о власништву морају да гласе на оставиоца, односно на правно лице чији је оснивач, односно власник или сувласник био оставилац. По поднетом захтеву царинарница доноси решење.

Битне напомене

Корисници наведене повластице могу бити домаћи држављани, као и страни држављани који су добили одобрење за стално настањење у нашу земљу или азил;

Страни држављани који су добили домаће држављанство остварују повластицу као домаћи држављани;

Домаћи држављани који се налазе на привременом раду, боравку у иностранству уколико имају пребивалиште у нашој земљи;

Страни држављани, који се по било ком основу налазе на привременом боравку у нашој земљи, не могу бити корисници наведене повластице;

Осталица може бити домаћи или страни држављанин;

Рок за коришћење наведене повластице није прописан;

Не постоји ограничење у погледу права располагања предметима који су увезени по основу наслеђа;

Не постоји ограничење у погледу врсте количине или вредности предмета који се увозе по основу наслеђа (значи да се може увести више истоврсних предмета);

У случају да се наслеђује само део предмета, приликом увоза ослобођење од плаћања увозних дажбина односиће се само на наслеђени део, а на разлику у вредности увозник је дужан платити увозне дажбине;

У акту – решењу о наслеђивању предмети треба да буду таксативно побројани, са ближим ознакама, како би се несметано могла извршити њихова идентификација (на пример ТВ пријемник, марка, серијски број...).

Ослобођење на одликовања, медаље, споменике, сјорџске и грује трофеје

Ослобођени су од плаћања увозних дажбина: домаћи држављани, стално настањени страни држављани, предузећа, заједнице и друге организације – на одликовања, медаље, споменике, спортске и друге трофеје, односно предмете које добијају у иностранству на такмичењима, изложбама и приредбама од међународног значаја. Ради коришћења ове повластице корисник исте, уз декларацију, подноси царинарници исправу коју је издао надлежни орган у земљи или организација стране земље којом се доказује да је одликовање, медаљу, споменицу, спортски или други трофеј, односно

предмет добио у иностранству на такмичењу, изложби или приредби од међународног значаја. О ослобођењу од плаћања увозних дажбина царински орган ставља забелешку на декларацији.

Привремени унос ѓредмеѓа

Домаћи и страни држављани који долазе на привремено боравак у Републику Србију могу привремено унети предмете који су им потребни за време тог боравака.

Предмети се уписују у образац број 7 – Списак ствари које путник привремено уноси, са подацима о путнику и роби који ће омогућити идентификацију. Списак потписује и оверава печатом царински службеник, а у путну исправу путника, на страни забелешке, се уписује ознака ПУР (привремено унео робу) са датумом и потписом.

Привремено унета роба мора се вратити у иностранство приликом првог изласка из земље и том приликом се поништава уписана ознака ПУР.

Напомена: Путник *ђривремено унеђу робу* може пријавити ради царинења и у царинарници. Царинарница која царини предмете унете по обрасцу број 7 – поништиће ознаку ПУР. Међутим, ако путник царини само део предмета које је привремено унео, царински службеник на списак ствари ставља број и датум декларације и врсту поступка, враћа списак путнику и не поништава забелешку ПУР, јер ће се то урадити приликом враћања остатка робе у иностранство на одговарајућем граничном прелазу. Ако путник приликом напуштања царинског подручја не пријави царинском органу да износи робу коју је привремено унео по овом списку, или не пружи доказ да је та роба оцарињена, сматраће се да те предмете није изнео и царински орган ће покренути прекршajни поступак.

Привремени износ ѓредмеѓа

Уредбом о царински дозвољеном поступању са царинском робом, пуштању царинске робе и наплати царинског дуга („Службени гласник РС“, број 127/03, 63/04, 104/04), дата је могућност да домаћи и страни држављани с пребивалиштем у нашој земљи могу при одласку у иностранство, поред предмета личног пртљага, привремено да извезу и предмете који су им потребни за време боравака у иностранству. Ови предмети пријављују се царинарници писмено, попуњавањем Списка ствари које путник привремено износи, који по сравњивању података из Списка с предметима оверава царинарница. У списак се уносе лични подаци путника, као и подаци о роби, на основу којих се може утврдити ближа идентификација (марка, серија, број...).

Моторна возила сйране реисйрације

Страни држављани и домаћи држављани који живе у иностранству, могу доћи у Републику Србију са возилом страних регистарских ознака и користити га за време док трају разлози њиховог боравка (посета, одмор, пословне обавезе). Страни држављани који бораве у нашој земљи дуже од три месеца (ради школовања, брака, пословних обавеза) могу привремено увести моторно возило, уз потпуно ослобођење од плаћања дажбина, под следећим условима:

- да возило испуњава услове прописане Уредбом о увозу моторних возила („Службени гласник РС“, број 106 од 2. децембра 2005);
- да лице има одобрен боравак у нашој земљи дужи од три месеца.

Уколико нису испуњени услови из тачке 2, ова лица могу привремено увести моторно возило, по прописаним условима, уз плаћање износа у висини од 3 % од износа увозних дажбина које би се платиле за робу када би се она ставила у слободан промет, на дан прихватања декларације за привремени увоз, за сваки месец или део месеца за време док је роба привремено увезена.

Објашњење Уредбе о увозу моторних возила

Уредба о увозу моторних возила („Службени гласник РС“, број 106/05) прописује да се може увести путничко моторно возило ако је произведено у складу са прописаном нормом „Еуро 3“. Возило које није произведено са прописаном нормом „Еуро 3“, већ је те карактеристике добило накнадном дорадом, према важећој Уредби не може се увести.

Надлежни царински орган је дужан да утврди, у поступку увоза моторног возила, да ли је оно произведено у складу са стандардом „Еуро 3“, искључиво на основу приложене документације. Уколико то није у могућности да утврди, упутиће странку у Завод за стандардизацију.

Грађевинске машине се по важећим прописима могу увезити без ограничења старости, за њихов увоз прописима није наведено старосно ограничење.

Уредба о увозу моторних возила, која се примењује од 3. децембра 2005. године, не односи се на мотоцикле и мопеде. То значи да се исти могу увезити без обзира на године старости и није потребно да је испуњена норма „Еуро 3“.

За све додатне информације можете се обратити писменим путем Управи царина, Нови Београд, Булевар Авноја бр. 155, уз предходну уплату административне таксе у износу од 660 динара на рачун број: 840-742221843-57, модул 97, сврха: републичке административне таксе.

За све додатне информације меродавно је

Министарство финансија

Управа царина

Булевар АВНОЈ-а 155,

Нови Београд

www.fcs.yu

XIII. СЛУЖЕЊЕ ВОЈНОГ РОКА

Појам

Војна обавеза је право и обавеза грађана да учествују у припреми за одбрану земље и ангажују се у условима ванредног стања, непосредне ратне опасности и ратног стања.

Прописи

Устав Републике Србије („Службени гласник РС“, број 98/06),
Закон о одбрани („Службени гласник РС“, број 116/07),
Закон о Војсци Србије („Службени гласник РС“, број 116/07),
Уредба о вршењу војне обавезе („Службени лист СРЈ“, број 36/94 и 7/98, „Службени лист СЦГ“, број 37/03 и 4/05 и „Службени гласник РС“, број 6/07 и 86/07).

У току 2009. године очекује се доношење Закона о војној, радној и материјалној обавези који треба повољније да регулише права и обавезе војних обвезника.

О војној обавези

Војна обавеза у Републици Србији је општа и дужни су да је, у складу са законом, извршавају сви држављани Србије, без обзира на то где им је пребивалиште, па тако и војни обвезници који се налазе у иностранству.

Војна обавеза настаје почетком календарске године у којој држављанин Републике Србије навршава 17 година живота и траје до краја календарске година у којој војни обвезник навршава 60 година живота или док му не престане држављанство Републике Србије.

Војна обавеза се састоји од:

- регрутне обавезе,
- обавезе служења војног рока, и
- обавезе служења у резервном саставу.

Евиденција

Одељак војног одсека за једну или више општина на територији Републике Србије евидентира војне обвезнике и води комплетну војноевиденциону документацију за сваког војног обвезника.

Увођење у војну евиденцију обавља се почетком календарске године у којој држављанин Републике Србије навршава 17 година живота.

Приликом увођења у војну евиденцију војни обвезник који борави у иностранству је дужан да донесе на увид дипломатско-конзуларном представништву следећа документа:

- извод из матичне књиге рођених,
- доказ о држављанству Републике Србије,
- доказ о месту пребивалишта на територији надлежног ДКП-а, и
- доказ о последњем пребивалишту на територији Републике Србије.

Војну књижицу, као документ војне евиденције, забрањено је износити из Републике Србије.

Надлежно дипломатско-конзуларно представништво, након увођења у војну евиденцију, упознаје војног обвезника с правима и дужностима у вези са извршавањем војне обавезе за време боравка у иностранству.

Након тога издаје му лични картон о пријављивању и увођењу у евиденцију. Лични картон се сматра документом којим војни обвезник доказује да је приликом доласка и боравка у иностранству извршио законом прописане обавезе.

Регрутовање

Регрутовање се обавља у календарској години у којој војни обвезник навршава 18 година живота.

На служење војног рока упућују се војни обвезници кад наврше 21. годину живота, а после 21. године живота на служење војног рока упућују се војни обвезници којима је било одложено служење војног рока, а најкасније до краја календарске године у којој навршавају 27 година живота.

Војни округ решава жалбе поднете против решења војног одсека и даје податке о војним обвезницима на захтев надлежних органа.

Војноздравствене установе обављају лекарске прегледе и психолошка испитивања војних обвезника ради утврђивања здравствене способности за војну службу.

Регрутна обавеза је почетна фаза реализације војне обавезе у којој се извршава: увођење регрута у војну евиденцију, лекарски прегледи и психолошка испитивања регрута, регрутовање и упут на служење војног рока.

Регрутовање представља класификацију војних обвезника према здравственој способности, знањима, вештинама и склоностима које поседују војни обвезници, склоностима и потребама Војске и осталих субјеката у систему одбране. Регрутовањем се утврђује здравствена способност војног обвезника, одређује род – служба и војноевиденциона специјалност за служење војног рока.

Регрутовању подлежу сви припадници мушке популације који су навршили 18 година живота и оно се по правилу обавља у тој календарској години.

Војни обвезник коме је одобрен привремени боравак у иностранству не позива се ради регрутовања до истека одобреног боравка.

Војни обвезник који има двојно држављанство и одслужио је војни рок у страниој држави позива се на лекарске прегледе и регрутовање (уколико није регрутован), ради превођења у резервни састав. Регрут који није одслужио војни рок у држави чији је држављанин, већ је обавезу служења војног рока регулисао на други начин (ослобађање, неспособност) подлеже регрутовању и служењу војног рока у Војсци Републике Србије.

Војни обвезник који се врати са привременог боравка у иностранству и пријави надлежном ВОД ради регрутовања, упућује се на регрутовање одмах, а најкасније у року од 15 дана од дана пријављивања.

Служење војног рока

Служење војног рока је друга фаза реализације војне обавезе. Представља прво практично ангажовање дела војних обвезника, односно војно способних припадника мушке популације у систему одбране земље, и основни је начин обучавања и оспособљавања грађана за одбрану. Обавеза служења у резервном саставу подразумева учешће лица из резервног састава на војним вежбама, курсевима и другим облицима војне обуке и извршавање других дужности прописаних законским и подзаконским актима.

Упут на служење војног рока је процес којим се плански и организовано, у складу са потребама обучавања за одбрану земље и попуне Војске Србије, врши упућивање регрута на служење војног рока.

Да би регрут био упућен у Војску Србије треба да је:

- оцењен као способан или као ограничено способан за војну службу,
- регрутован,
- планиран за упут на служење војног рока.

Упут се врши уз преузимање свих организацијских, планских, материјалних и морално-психолошких припрема у војнотериторијалним органима и јединицама Војске Србије.

На служење војног рока упућују се војни обвезници кад наврше 21. годину живота, па све до краја календарске године у којој навршавају 27 година живота. Војни обвезници који бораве у иностранству имају могућност да на служење војног рока буду упућени до краја календарске године у којој навршавају 35 година живота.

Служење војног рока је елемент војне обавезе којем подлежу држављани Републике Србије оцењени „способан“ и „ограничено способан“ за војну службу, а може се реализовати на три начина, и то:

- служење војног рока у јединицама и установама Војске (редовно служење са оружјем, траје шест месеци),
- служење војног рока без оружја (у јединицама Војске, траје шест месеци), и
- служење војног рока у цивилној служби (у установама – организацијама здравствене, хуманитарне, културне, образовне, јавнокомуналне делатности и другим установама, односно организацијама од општег интереса које одреди министар одбране, а траје девет месеци).

Служење војног рока је обучавање, које чине држављани Републике Србије оцењени са „способан“ и „ограничено способан“ за војну службу. Служење војног рока обавља се у центрима за основну и специјалистичку обуку и у командама и јединицама Војске Србије.

Због приговора савести, верских и других разлога, војни рок се може служити у цивилној служби и без оружја. За време служења војног рока у цивилној служби и без оружја војник је у погледу права и обавеза изједначен са војником који војни рок служи са оружјем.

Рокови

На служење војног рока упућују се регрути кад наврше 21. годину живота. Пре навршене 21. године живота на извршење може бити упућен регрут који поднесе захтев, ако у тој години навршава 18 година живота.

Регрут може бити упућен на служење војног рока до краја календарске године у којој навршава 27 година живота.

После истека календарске године у којој војни обвезник навршава 27 година живота, па све до краја календарске године у којој навршава 35 година живота, на служење војног рока упућују се сви регрутовани војни обвезници који нису извршили обавезу служења војног рока.

Решење о продужењу регрутне обавезе за војне обвезнике који бораве у иностранству, војни одсек доставља дипломатско-конзуларном представништву који решење и примерак позива уручује регруту.

Служење војног рока регрута у старосним границама од 27. до 35. године живота односи се:

- на регруте који су оглашени „привремено неспособан“ за војну службу до 27. године живота и којима је регрутна обавеза продужена до 35. године живота;
- на регруте који су до 27. године уредно одлагали служење војног рока, који се налазе у иностранству и којима је на њихов захтев (школовање, запослење и друго), уз одобрење надлежне организацијске јединице Министарства одбране, регрутна обавеза продужена до 35. године живота;

– на регруте који због избегавања нису упућени на служење војног рока до 27. године живота и којима је због тога продужена регрутна обавеза, и

– на регруте који су на издржавању казне затвора и васпитне мере и против којих је покренут кривични поступак за дело које се гони по службеној дужности, те им је регрутна обавеза продужена до 35. године живота.

Служење војног рока са оружјем је основни начин попуне ВС војничким кадром у миру и представља својеврсну школу у којој се војни обвезници обучавају и припремају за касније ангажовање у резервном саставу.

Током служења војног рока са оружјем војници се обучавају за:

– војноевиденционе специјалности према роду – служби за коју су регрутовани,

– командире одељења и

– резервне официре.

С тим у вези, а ради побољшања квантитета и квалитета мирнодопске и ратне попуне Војске, Министарство одбране у складу са могућностима регрутног потенцијала предузело је мере за максималну примену територијалног начина служења војног рока. Наиме, регрути се на служење војног рока упућују у Центре за обуку који су ближи њиховом месту пребивалишта у мери колико то омогућавају планови попуне и локације, а води се рачуна и да се у ближе гарнизоне упућују они регрути који имају теже породичне, материјалне и социјалне проблеме. Наравно, све се чини у складу са војноевиденционим специјалностима (ВЕС-ом), знањима и занимањима значајним за војску.

Регрути који желе да војни рок служе без оружја у Војсци Србије, упућују се у терминима као и остали регрути, с тим што се распоређују на дужности и задатке за које није неопходно ношење и употреба оружја, као што су: кувари, пекари, електричари, столари, зидари, бербери и све остале дужности у позадинским јединицама. На ове дужности се распоређују према њиховим жељама и претходним знањима и занимањима. Остваривање права на „приговор савести“ у пракси функционише од 2003. године.

Након престанка функционисања државне заједнице Србија и Црна Гора, наметнута је потреба хармонизације војне обавезе са међународним стандардима на територији Републике Србије. С тим у вези, право „приговора савести“ као једног од фундаменталних људских права, постало је питање од прворазредног значаја за систем војне обавезе и систем одбране Републике Србије. Правилним тумачењем и коришћењем права приговора савести омогућује се и остваривање општеприхваћеног опредељења о једнакости и равноправности грађана, као демократске

и цивилизацијске тековине. Међутим, због деликатности и осетљивости ове проблематике, неопходно је њено стално праћење и анализирање са свих аспеката, како исхитрено, парцијално и површно решење у одређеним околностима не би угрозило систем одбране.

На основу Уредбе о вршењу војне обавезе прописано је да захтев за служење војног рока у цивилној служби може поднети регрут у року од осам дана од дана пријема позива за служење војног рока. О захтеву регрута одлучује посебна комисија на основу података прибављених службеним путем од надлежних органа, а који се односе на прописане сметње за служење војног рока у цивилној служби.

С тим у вези, прописано је да право на „приговор савести“ при регулисању војне обавезе не може остварити лице:

– које поседује дозволу за ношење или држање оружја,

– које је у последње три године поднело захтев за ношење или држање оружја,

– које је правоснажно осуђивано за кривично дело које се гони по службеној дужности, или за кривично дело са елементима насиља које се гони по приватној тужби, и

– које је у последње три године правоснажно кажњавано за прекршаје са елементима насиља.

Уредбом о вршењу војне обавезе које се односе на служење војног рока у цивилној служби регулисано је да се цивилна служба врши обављањем друштвено корисног рада. Такође, лице на служењу војног рока у цивилној служби оспособљава се по програму за обучавање грађана за одбрану земље.

Решењем министра одбране објављеним у „Службеном војном листу“, број 27/08 од 30. јуна 2008. године, одређено је 1.187 организација и установа које се баве делатношћу од општег интереса и организационе јединице Министарства одбране у које ће се упућивати регрути на служење војног рока у цивилној служби. Решење се налази на сајту Министарства одбране.

Војни обвезници у иностранству

*Поштовани рејеруџи,
држављани Републике Србије који боравише у иностранству*

Ваше је право и дужност да сва законом прописана права и обавезе везане за регрутовање и обавезу служења војног рока правовремено регулишете преко надлежног дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије у иностранству.

Служење војног рока је само једна од обавеза коју имате као држављани Републике Србије током боравка у иностранству. Њу су кроз историју

извршавали ваши очеви, дедови и преци и тако испуњавали своју законску, патриотску и часну дужност према отаџбини. Њиховом пожртвовању дугујемо неизмерну захвалност и имамо обавезу да својој деци, као и свим будућим нараштајима покажемо својим примером како се брани и чува тешко стечено наслеђе у временима која долазе.

Министарство одбране и војнотериторијални органи пружају стручну помоћ у решавању захтева регрута за одобрење боравка у иностранству и дају сагласност за привремени и стални боравак у иностранству оним регрутима који су на време и уредно извршавали своју војну обавезу.

Војни обвезник који је рођен и живи у иностранству у војну евиденцију се уводи у календарској години у којој навршава 17 година живота, а увођење врши надлежно дипломатско-конзуларно представништво у иностранству где војни обвезник борави.

Војни обвезници који путују у иностранство и они који бораве у иностранству, дужни су да се јаве надлежном дипломатско-конзуларном представништву ради увођења у војну евиденцију и регулисању даљег статуса који о томе обавештава надлежни ВОд у року од 30 дана од увођења војног обвезника у војну евиденцију.

Војни обвезник који се одсели на подручје другог дипломатско-конзуларног представништва, дужан је да се у року од 30 дана пријави надлежном дипломатско-конзуларном представништву ради увођења у војну евиденцију.

За војног обвезника чији родитељи, као и он, немају пребивалиште на територији Републике Србије, податке о увођењу у војну евиденцију и друге промене достављају надлежна дипломатско-конзуларна представништва Војном одсеку Београд – 1, на чијој се територији налази седиште Министарства спољних послова.

Војни обвезник коме је одобрен привремени боравак у иностранству не позива се ради регрутовања до истека одобреног боравка (који се може продужавати до 27. године живота преко дипломатско-конзуларног представништва, односно до 35. године уз сагласност Министарства одбране).

Војни обвезник који има двојно држављанство и одслужио је војни рок у иностраној држави позива се на лекарске прегледе и регрутовање (уколико није регрутован), ради превођења у резервни састав. Према садашњим законским решењима регрут – двојни држављанин који није одслужио војни рок у држави чији је држављанин, а према прописима те земље је неспособан за војну службу, не може бити ослобођен обавезе служења војног рока у Војсци Србије.

Регрути двојни држављани, који стално живе у иностранству имају могућност да поднесу захтев да се ослободе од обавезе служења војног рока.

Захтев се подноси надлежном војном одсеку где се воде у евиденцији, преко надлежног дипломатско-конзуларног представништва Републике Србије у иностранству. Уз захтев је потребно приложити одређене доказе (доказ о двојном држављанству, доказ да стално живе у иностранству и изјаву да не желе да служе војни рок у Војсци Србије).

Војни одсек (ВОд) решава захтеве војних обвезника за путовање у иностранство на привремени или стални боравак до 27. године живота, евидентира боравак војних обвезника у иностранству и промене које настају у току тог боравака, односно повратка у Републику Србију.

Министарство одбране Републике Србије решава захтеве у вези са давањем сагласности: за продужење привременог боравака у иностранству за војне обвезнике који навршавају 27 година живота, одобрава стални боравак у иностранству и решава жалбе регрута на решење дипломатско-конзуларних представништава о боравку у иностранству.

Министарство спољних послове (Одсек за војне обвезнике) прослеђује дипломатско-конзуларним представништвима одлуке Министарства одбране Републике Србије у вези са продужењем боравака у иностранству и захтеве према ВОд у вези са извршавањем војне обавезе војних обвезника који бораве у иностранству.

Привремени боравак

Привременим боравком у иностранству сматра се боравак за који је регруту издато одобрење надлежног војно-територијалног одељења (ВТО) у земљи, односно дипломатско-конзуларних представништава у иностранству, са одређеним роком важења, независно од тога колико пута је одобран или продужаван.

Регрутима који су рођени у иностранству или су у иностранство допутовали пре настанка регрутне обавезе, надлежно дипломатско-конзуларно представништво може донети решење о одобрењу привременог боравака у иностранству.

Привремени боравак у иностранству може се одобрити регруту са роком важности до краја јуна месеца у календарској години у којој регрут навршава 27 година живота.

Надлежна дипломатско-конзуларна представништва у иностранству могу донети решење о продужењу привременог боравака у иностранству регрутима који су допутовали у иностранство са одобрењем надлежне ВТО, ако за то постоје оправдани разлози и одговарајући докази (наставак лечења, продужење боравака родитеља или брачног друга који су у иностранство отпутовали службено или на рад, настављање започетог школовања, итд.).

Регрутима који су у иностранство допутовали у време регрутне обавезе без одобрења надлежне ВТО (запослење, школовање, лечење,

решавање неодложних породичних потреба и други слични разлози), надлежна дипломатско-конзуларна представништва могу доносити решења о одобрењу привременог боравака у иностранству, ако претходно преко надлежног ВТО у земљи провере да не постоје законске сметње.

Стални боравак у иностранству

Стални боравак у иностранству може се одобрити војном обвезнику ради исељавања из земље, уколико не постоји нека од законских сметњи и ако тај боравак одобри Министарство одбране Републике Србије.

Мере због неизвршења војне обавезе

Против војних обвезника који се без оправданог разлога не одазову позиву надлежне ВТО у вези са извршењем војне обавезе, могу се предузети следеће мере:

- издати налог за принудно привођење,
- поднети захтев за покретање прекршајног поступка, и
- поднети кривична пријава.

Закон о амнестији

Закон о амнестији, донет 18. априла 2006. године, којим су амнестирана лица која су до тог тренутка учинила, односно за која је постојала основана сумња да су учинила кривично дело избегавања војне обавезе, обухватио је ослобађање од кривичног гоњења, ослобађање од извршења казне и брисање осуде за војне обвезнике који су дошли у такву ситуацију због неодазивања позиву за регулисање војне обавезе.

Међутим, амнестија не значи аутоматски и ослобађање од војне обавезе, тако да се против регрута који се не одазову позиву и поново учине кривично дело неодазивања позиву и избегавања војне службе, могу предузети законом прописане мере због неизвршења војне обавезе.

Жалбени поступак

Жалба против решења дипломатско-конзуларног представништва у вези са извршавањем војне обавезе војног обвезника на привременом или сталном бораваку у иностранству, подноси се Министарству одбране Републике Србије у року од 15 дана од дана пријема решења преко надлежног дипломатско-конзуларног представништва.

Уколико у жалбеном поступку захтев буде одбијен, војни обвезник може да поднесе тужбу суду у року од 30 дана од дана пријема решења преко надлежног дипломатско-конзуларног представништва.

Поступак одлагања

Војни обвезник у иностранству обраћа се дипломатско-конзуларном представништву са молбом за одобравање привременог боравка у иностранству, на основу којег се добија одлагање служења војне обавезе (обично на годину дана).

У случајевима када дипломатско-конзуларно представништво тражи сагласност Министарства одбране, а Министарство, с циљем прикупљања информација битних за решавање, потражује предмет о војном обвезнику од надлежног војног одсека.

Уколико Министарство одбране не одговори на захтев дипломатско-конзуларног представништва у року од три месеца, оно има право да одобри привремени боравак у трајању од годину дана и тиме, за исти период, одложи служење војног рока.

У молби обавезно навести своје податке и адресу на којој се очекује одговор.

Уз молбу се прилажу документа, зависно од ситуације:

- потврда о запослењу, дугорочном кредиту и слично,
- потврда о лечењу, хоспитализацији, итд.
- потврда о школовању, обуци или специјализацији уз верификовани документ о трајању тог аранжмана,
- потврда о ангажовању у својству спортисте,
- свака друга потврда о оправданости боравка у иностранству,
- решење о претходно одобреном привременом боравку,
- копија пасоша,
- такса.

Посебне напомене

Све приложене потврде морају да буду достављене у *преводу* на српски језик (код овлашћеног преводиоца).

Обавезно треба узети потврду о предатом захтеву и носити са собом, ако се улази у земљу пре добијања одобрења.

Уколико је војни обвезник прешао 27 година, посебно мора да образложи зашто се није обратио са захтевом пре 27. године, иначе Министарство одбране не даје сагласност, па дипломатско-конзуларно представништво одбија захтев.

Министарство одбране је донело и посебно Упутство о извршавању војне обавезе приликом путовања и боравка у иностранству, којим је пружена помоћ првенствено дипломатско-конзуларном представништву, у поступку решавања захтева регрута.

Напомена: Информације наведене у овом приручнику преузете су са званичног сајта Министарства одбране и Министарства спољних послова.

Министарство спољних послова
Београд, Кнеза Милоша 22–26
тел.: 36-15-055, 36-1-333; факс: 36-18-366, 36-18-379
www.mfa.gov.yu
mfa@smip.sv.gov.yu

Министарство одбране
Београд, Бирчанинова 5
тел.: 30-06-311; факс: 30-06-062
www.mod.gov.yu

XIV. БОРАВАК СТРАНАЦА

ПОЈАМ

Странац је свако лице које нема држављанство Републике Србије.

После уласка у нашу земљу сваки страни држављанин може боравити у нашој земљи до истека рока одређеног у визи, односно до рока који је одређен међународним споразумом закљученим између наше земље и државе чије је то лице држављанин. Уколико наведени споразум није закључен, сваки страни држављанин за време важења визе може у нашој земљи боравити до три месеца.

Детаљније информације за конкретан случај могу се добити у месно надлежном секретаријату унутрашњих послова према пријави боравишта страних држављана.

Прописи

Закон о кретању и боравку странаца („Службени лист СФРЈ“, бр. 56/80, 53/85, 30/89, 26/90, 53/91, „Службени лист СРЈ“, бр. 16/93, 31/93, 41/93, 53/93, 24/94, 28/96, 68/02, „Службени лист СЦГ“, број 12/05, „Службени гласник РС“, број 101/05) – важи до 1. априла 2009. године;

Закон о странцима („Службени гласник РС“, број 97/08) – примењује се од 1. априла 2009. године.

Пријава боравишта странаца

Организације и појединци који пружају услуге смештаја странцима уз наплату, као и лица код којих странци долазе у посету, дужни су да надлежном органу у Републици, односно Аутономној покрајини, пријаве боравак странаца у року од 12 часова од тренутка пружања услуге смештаја странцу, односно од часа доласка странца у посету.

Странац који не користи услуге смештаја из става 1. овог члана дужан је да надлежном органу пријави боравак и промену адресе стана наредног дана од дана доласка у земљу, односно у року од 24 часа од промене боравишта или промене адресе стана.

Пријављивање боравка странаца може се вршити и преко туристичких организација.

На територији Полицијске управе за град Београд, захтев се подноси у Одељењу за странце, у ул. Савска бр. 35.

Одобрење привременог боравака

Захтев за одобрење привременог боравака страни држављани подносе Полицијској управи по месту боравишта. Странац је дужан да наведени захтев поднесе пре истека рока важности визе или туристичке пропуснице, односно пре истека рока од три месеца од датума уласка у земљу, ако међународним споразумом није друкчије предвиђено.

Странац који у нашу земљу долази ради школовања, специјализације, научног истраживања, запошљавања или вршења одређене професионалне делатности, дужан је да у року од три дана од дана уласка у земљу поднесе захтев за одобрење привременог боравака надлежном секретаријату унутрашњих послова по месту његовог боравишта.

Стално настањење странаца

Стално настањење може се одобрити странцу:

- коме је неко од чланова уже породице (брачни друг, дете, родитељ) држављанин Србије или странац коме је одобрено стално настањење;
- који је у браку са држављанином Србије;
- који је српског порекла;
- који је у нашој земљи уложио средства ради обављања привредне или друге делатности;

Изузетно стално настањење може се одобрити и другим странцима.

У складу са наведеним, потребно је да надлежном органу унутрашњих послова по месту боравака, страни држављанин поднесе захтев за одобрење сталног настањења. Уз захтев је потребно доставити:

- важећу путну исправу;
- две фотографије формата 4 x 3 cm;
- уверење о здравственом стању;
- сведочанство или други документ о стручној спремности (оверен препис или превод);
- извод из матичне књиге рођених (оверен препис или превод);
- извод из матичне књиге венчаних (оверен препис или превод);
- пријаву стана (подручне полицијске управе, полицијске станице и полицијске испоставе);
- доказ да има обезбеђена средства за издржавање.

XV. СУФИНАНСИРАЊЕ ПРОЈЕКТА

Министарство за дијаспору Републике Србије два пута годишње раписује конкурс за суфинансирање пројеката, који има за циљ:

- побољшање положаја држављана Републике Србије који живе изван Републике Србије;
- побољшање веза исељеника, држављана Републике Србије који живе у иностранству, и њихових организација с Републиком Србијом;
- информисање исељеника, држављана Републике Србије у иностранству о политици Републике Србије, и
- стварање услова за укључивање исељеника, лица српског порекла и држављана Републике Србије који живе у иностранству у политички, економски и културни живот Републике Србије и њихов повратак у Републику Србију.

Право учешћа на конкурсима имају

- Организације исељеника, држављана Републике Србије који живе у иностранству;
- Невладине организације, друштва и удружења чије је седиште у земљи.

Потребна документација

– *Формулар* – пријава на конкурс за суфинансирање пројеката (преузима се на пријавници Министарства за дијаспору, Београд, Васе Чарапића 20, или са интернет-странице www.mzd.gov.rs)

– *Детаљно разрађен пројекат*

- а) садржај пројекта
- б) учесници пројекта
- в) циљеви пројекта
- г) које су циљне групе и корисници резултата пројекта
- д) оправданост пројекта (релевантност пројекта за циљеве Министарства за дијаспору)
- ђ) време реализације пројекта
- е) локација земља(е), град(ови)
- ж) план евалуације (процене) пројекта (како ћете проценити успешност пројекта)
- з) представљање суфинансијера (како ћете обавестити учеснике у пројекту, кориснике резултата пројекта, медије и ширу јавност да се пројекат реализује уз помоћ Министарства за дијаспору).

Напомена: Документ о правном статусу подносиоца пројекта.

Формулар – пријаву на конкурс за суфинансирање пројекта и детаљно разрађен пројекат написати читко, штампаним словима или откуцати на персоналном рачунару, *на српском језику и ћириличким писмом*. Документ о правном статусу организације исељеника, држављана Републике Србије који живе у иностранству, мора бити преведен на српски језик, код овлашћеног судског тумача.

Резултати конкурса објављују се на интернет-страници Министарства за дијаспору www.mzd.gov.rs

За све додатне информације меродавно је:

Министарство за дијаспору РС
Васе Чарапића 20
11000 Београд
Република Србија
<http://www.mzd.sr.gov.yu>

КОРИСНИ ЛИНКОВИ

Влада Републике Србије: www.srbija.sr.gov.yu
Народна скупштина Србије: www.parlament.sr.gov.yu

Министарства Владе Републике Србије

Министарство спољних послова
Београд, Кнеза Милоша 22–26
тел.: 36-15-055, 36-16-333; факс: 36-18-366, 36-18-379
www.mfa.gov.yu
mfa@smip.sv.gov.yu

Министарство одбране
Београд, Бирчанинова 5
тел.: 30-06-311, факс: 30-06-062
www.mod.gov.yu

Министарство унутрашњих послова
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 30-62-000, локал: 2601
www.mup.sr.gov.yu
muprs@mup.sr.gov.yu

Министарство финансија
Београд, Кнеза Милоша 20
тел.: 36-14-007, 36-42-606; факс: 36-18-961
www.mfin.sr.gov.yu
informacije@mfin.sr.gov.yu

Министарство правде
Београд, Немањина 22–26
тел./факс: 36-16-548, 36-16-549
www.mpravde.sr.gov.yu
kabinet@mpravde.sr.gov.yu

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Београд, Немањина 22
тел.: 30-65-038, 30-65-039; факс: 36-16-272
www.minpolj.sr.gov.yu
office@minpolj.sr.gov.yu

Министарство економије и регионалног развоја
Београд, Булевар краља Александра 15
тел.: 33-47-231; факс: 33-46-770
www.merr.sr.gov.yu

Министарство рударства и енергетике
Београд, Краља Милана 36
тел: 3631-595; факс: 3616-603
www.mem.sr.gov.yu
kabinet@mem.sr.gov.yu

Министарство за инфраструктуру
Београд, Немањина 22-26
тел.: 36-16-431; факс: 36-17-486
www.mi.gov.rs

Министарство за државну управу и локалну самоуправу
Београд, Бирчанинова 6
тел.: 36-13-654, 36-16-432; факс: 26-85-396
www.drzavnauprava.sr.gov.yu
info.mpalsg@mpalsg.sr.gov.yu
lokalnasamouprava@mpalsg.sr.gov.yu

Министарство трговине и услуга
Београд, Немањина 22-26
тел.: 36-18-852, 36-13-404; факс: 36-10-258
www.mtu.sr.gov.yu
trgovina@mtu.gov.rs

Министарство за науку и технолошки развој
Београд, Немањина 22-26
тел.: 36-16-516; факс: 36-16-516
www.nauka.gov.rs
info@nauka.sr.gov.yu

Министарство просвете
Београд, Немањина 22-26
тел.: 36-16-489; факс: 36-16-491
www.mps.sr.gov.yu
webmaster@mps.sr.gov.yu

Министарство омладине и спорта
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 31-30-912, 31-17-628; факс: 31-30-915
www.mos.sr.gov.yu
office@mos.sr.gov.yu

Министарство здравља
Београд, Немањина 22-26
тел.: 36-16-251, 36-16-596; факс: 26-56-548

www.zdravlje.sr.gov.yu
press_zdravlje@zdravlje.sr.gov.yu
kabinet.zdravlje@zdravlje.sr.gov.yu

Министарство за телекомуникације и информационо друштво
Београд, Маршала Бирјузова 3–5
тел.: 20-20-057, 20-20-058; факс: 20-20-059
www.mtid.sr.gov.yu
kabinet@mtid.sr.gov.yu

Министарство рада и социјалне политике
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 31-12-916, 31-13-432; факс: 31-14-650
www.minrzs.gov.rs
kabinet@minrzs.sr.gov.yu

Министарство животне средине и просторног планирања
Београд, Немањина 11
тел.: 36-17-717; факс: 36-17-722
www.ekoplan.gov.rs
info@ekoserb.sr.gov.yu

Министарство културе
Београд, Влајковићева 3
тел.: 33-98-172, 33-98-404; факс: 33-98-936
www.kultura.sr.gov.yu

Министарство за Национални инвестициони план
Београд, Влајковићева 10
тел.: 36-17-583, 36-17-628
www.mnip.gov.rs

Министарство за Косово и Метохију
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 31-11-019, 31-17-081
www.kim.sr.gov.yu

Министарство вера
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 31-12-811; факс: 31-13-527
www.mv.sr.gov.yu
kabinet.mv@mv.sr.gov.yu

Министарство за дијаспору
Београд, Васе Чарапића 20
тел.: 26-38-033, 26-37-013, 26-36-116; тел./факс: 26-36-815, 26-37-624
www.mzd.sr.gov.yu
info@mzd.sr.gov.yu

Министарство за људска и мањинска права
Београд, Булевар Михајла Пупина 2
тел.: 3112-410

Министар без портфеља Сулејман Угљанин
Београд, Немањина 11
тел.: 3617-314

Остали корисни линкови:

Агенција за приватизацију
Београд, Теразије 23/6, тел.: 30-20-800 факс: 32-48-375
<http://www.pa-serbia.co.yu/>

Агенција за процену вредности друштвеног капитала
Београд, Српских владара 16, тел./факс: 643-941

Агенција за развој информатике и интернета
Београд, Дечанска 8а/IV, тел.: 33-40-361 тел./факс: 33-41-885
<http://www.arii.sr.gov.yu/>
info@arii.r.gov.yu

Агенција за развој културе
Београд, Немањина 22-26, тел.: 33-98-671; факс: 339-8936
office.acd@acd.sr.gov.yu

Агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва
Београд, Топличин венац 19, тел.: 33-46-107; факс: 33-46-601
<http://www.sme.sr.gov.yu/>
SMEs@net.yu

Агенција за унапређење државне управе
Београд, Краља Милана 36, тел./факс: 33-45-532, 33-45-671
<http://www.apad.sr.gov.yu/>
reformer@apad.sr.gov.yu

Фонд за развој Републике Србије
Београд, Кнез Михајлова 14, тел.: 621-887, 631-239
<http://www.fondzarazvoji.sr.gov.yu/>
frs@eunet.yu

Јавно правобранилаштво Србије
Београд, Немањина 26
тел.: 658-755, 656-922; факс: 643-835

Јавно тужилаштво Србије
Београд, Немањина 26
тел.: 658-755, 658-941; факс: 645-286, или www.tuzilastvo.rs.org

Комесаријат за избеглице

Београд, угао улица Цара Душана и Капетан Мишине (зграда „Новог дома“)

тел.: 624-324 и 3614-450 (комесар), 629-327, 630-553; факс: 630-553

<http://www.kirs.sr.gov.yu/ser/index.html>

komesarijat@kirs.sr.gov.yu

Народна банка Србије

Београд, Краља Петра 12, тел.: 30-27-100; факс: 626-598

<http://www.nbs.yu/>

kabinet@nbs.yu

Привредна комора Србије

Београд, Ресавска 13–15, тел.: 32-40-611; факс: 32-30-949

<http://www.pks.co.yu/>

pks@pks.co.yu

Републичка дирекција за робне резерве

Београд, Омладинских бригада 1, тел.: 143-226; факс: 197-594

Републичка управа јавних прихода

Београд, Кнеза Милоша 101, тел.: 682-096, 685-148; факс: 643-348

<http://www.rujp.sr.gov.yu/>

Републички геодетски завод

Београд, Цара Душана 1, тел.: 620-573 факс: 620-611

<http://www.rgz.co.yu/>

office@rgz.co.yu

webmaster@rgz.co.yu

Републички хидрометеоролошки завод

Београд, Кнеза Вишеслава 66, тел.: 542-555, 545-066; факс: 545-378, 545-240

Републички фонд за пензионо и инвалидско осигурање запослених

Београд, др Александра Костића 9, тел.: 645-022; факс: 644-093, или

www.poiz.org.yu

Републички завод за развој

Београд, Македонска 4, тел.: 33-45-233 факс: 33-45-531

<http://www.razvoj.sr.gov.yu/>

rzrazvoj@infosky.net

Републички завод за статистику

Београд, Милана Ракића 5, тел.: 412-922, 411-832; факс: 411-260

<http://www.statserb.sr.gov.yu/>

info@statserb.sr.gov.yu

Републички завод за тржиште рада
Београд, Краља Милутина 8, тел.: 32-44-612, 32-45-942; факс: 32-34-668
<http://www.rztr.co.yu/>
info@rztr.co.yu

Републички завод за здравствено осигурање
Београд, Др Александра Костића 9, тел.: 645-022; факс: 688-420
<http://www.rzso.sr.gov.yu/>
info@rzso.sr.gov.yu

Сеизмолошки завод Србије
Београд, Ташмајдански парк б.б., тел.: 32-24-693, 32-27-013; факс: 32-33-534
<http://www.seismo.sr.gov.yu/>
seismo@seismo.sr.gov.yu

Управа за јавне набавке
Београд, Немањина 22–26, тел.: 686-527, 36-31-682; факс: 36-16-534
<http://www.ujn.sr.gov.yu/>
office@ujn.sr.gov.yu

Управа за заједничке послове републичких органа
Београд, Немањина 24
тел.: 658-755; факс: 643-875
www.uzzpro.sr.gov.yu

Уставни суд Србије
Београд, Немањина 26, тел.: 658-755, 656-355; факс: 658-970,
www.ustavni.sud.sr.gov.yu

Виши трговински суд Србије
Београд, Немањина 24–26
тел.: 658-755, 659-452; факс: 659-093
www.trgovinski.sud.srbija.yu

Врховни суд Србије
Београд, Немањина 26
тел.: 658-755, 656-147; факс: 643-423
www.vrhovni.sud.srbija

Задружни савез Србије
Београд, Ресавска 13, тел.: 32-35-012, 32-35-013; факс: 32-45-286
<http://www.zssrbije.co.yu/>
zssrbije@www.yu

Трећи општински суд у Београду
<http://www.trecisud.rs/>

КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА ДИЈАСПОРУ

1. Канцеларија за дијаспору у Смедеревској Паланци
Канцеларија се налази у згради општине, Вука Караџића 25
Тел. +381 (0) 26 321-001
E-mail palanka@verat.net
Контакт особа: Ненад Радојковић
2. Канцеларија за дијаспору у Кладову
Улица 22. септембра 4
Тел. +381 (0) 19 800-198 и 800-199
E-mail diaspora@kladovonet.com
Контакт особа: Стеван Станојловић, шеф Канцеларије и Славица Поповић
3. Канцеларија за дијаспору у Кучеву
Канцеларија је у згради општине, Светог Саве 76
Тел. +381 (0) 12 852-178
E-mail sokucevo@yahoo.com
Контакт особа: Душица Радивојевић
4. Канцеларија за дијаспору у Ади
Двориште општинске зграде, Трг ослобођења 1
Тел. +381 (0) 24 851-138, +381 (0) 62 265-009
E-mail nvoduga@stereonet.info, nvoduga@yahoo.com
Контакт особа: Весна Цибрић
5. Канцеларија за дијаспору у Ариљу
Канцеларија се налази у згради општине, Св. Ахилија 53
Тел. +381 (0) 31 891-171, лок. 119, +381 (0) 64 849-73-30
E-mail vesnasoarilje@yahoo.com
Контакт особа: Весна Маџаревевић
6. Канцеларија за дијаспору у Сечњу
Ул. Вожда Карађорђа б.б.
Тел. +381 (0) 23 841-620, + 381 (0) 64 482-05-54
E-mail slobodan@msp-terra.net
Контакт особа: Милица Јеличић
7. Канцеларија за дијаспору у Параћину
Канцеларија се налази у згради општине, Томе Живадиновића. 10
Тел. +381 (0) 35 565-720, + 381 (0) 63 438-745
E-mail jasmina_vidovic@paracin.org.yu, slavoljub_maric@paracin.org.yu
Контакт особа: Јасмина Видовић, шеф Канцеларије и Славољуб Марић
8. Канцеларија за дијаспору у Трговишту
Ул. Краља Петра 4, 17525 Трговиште
Тел. +381 (0) 17-52-207, + 381 (0) 63 700-27-29
Контакт особа: Стојадин Станојковић
9. Канцеларија за дијаспору у Деспотовцу
Деспота Стефана Лазаревића 2, 35213 Деспотовац
Тел. +381 (0) 35 613-400, + 381 (0) 63 81-05-950
E-mail dijaspora@ptt.yu
Контакт особа: Слободан Стојановић

ИНФОРМАТИВНИ ПРИРУЧНИК ЗА ДИЈАСПОРУ

Приредили

*Александра Којић Даринка Ђуран
Брајишлав Ђуровић*

Издавач

Јавно предузеће *Службени гласник*

За издавача

Слободан Гавриловић, директор

В. д. извршног директора

Издаваштва

Сања Јовичић

Извршни уредник

Миодраг Радојевић

Дизајн

Милош Мајсторовић

Лектура и коректура

Марина Шайоњски

Техничко уређење

Миодраг Панић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

314.151.3(035)

ИНФОРМАТИВНИ приручник за дијаспору
/ Александра Којић, Даринка Ђуран, Братислав
Ђуровић (прир.). – Београд : Службени гласник,
2008 (Београд : Гласник). – 159 стр. ; 20 см.
– (Библиотека Право, законодавство и судска
пракса. Едиција Уџбеници и приручници)

Тираж 15.000. – Стр. 7: Увод / Срђан Срећковић.
– Корисни линкови: стр. 151–157. – Напомене
уз текст.

ISBN 978-86-519-0083-2 1. Александра, Којић
[уредник] 2. Ђуран, Даринка [уредник]
3. Ђуровић, Братислав [уредник]

а) Дијаспора – Приручници
COBISS.SR-ID 153792780